

Uznawanie kwalifikacji zawodowych.

Dz.U.U.E.L.2005.255.22 z dnia 2005.09.30

Status: Akt obowiązujący

Wersja od: 17 stycznia 2014 r.

DYREKTYWA 2005/36/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z dnia 7 września 2005 r.

w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 40,
art. 47 ust. 1, art. 47 ust. 2 zdanie pierwsze i trzecie oraz art. 55,

uwzględniając wniosek Komisji ¹,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ²,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ³,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Zgodnie z art. 3 ust. 1 lit. c) Traktatu jednym z celów Wspólnoty jest zniesienie przeszkód w swobodnym przepływie osób i usług między Państwami Członkowskimi. Dla obywateli Państw Członkowskich oznacza to w szczególności możliwość wykonywania zawodu jako osoba pracująca na własny rachunek lub jako pracownik najemny, w Państwie Członkowskim innym niż to, w którym zdobyli kwalifikacje zawodowe. Ponadto art. 47 ust. 1 Traktatu przewiduje uchwalenie dyrektyw zmierzających do wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji.

(2) Po posiedzeniu Rady Europejskiej w Lizbonie w dniach 23. i 24. marca 2000 r. Komisja przyjęła komunikat w sprawie "Strategii rynku wewnętrznego w dziedzinie usług", zakładającej w szczególności stworzenie takich warunków, by swobodne świadczenie usług na terytorium Wspólnoty było równie proste jak w przypadku usług świadczonych na terytorium pojedynczego Państwa Członkowskiego. Nawiązując do komunikatu Komisji zatytułowanego "Nowe europejskie rynki pracy, otwarte i dostępne dla wszystkich", Rada Europejska na posiedzeniu w Sztokholmie w dniach 23. i 24. marca 2001 r. powierzyła Komisji zadanie przedstawienia wiosennej Radzie Europejskiej w 2002 r. szczegółowych propozycji dotyczących bardziej jednolitego, przejrzystego i elastycznego systemu uznawania kwalifikacji.

(3) Gwarancje przyznane w niniejszej dyrektywie osobom, które uzyskały kwalifikacje zawodowe w jednym z Państw Członkowskich, w zakresie dostępu do tego samego zawodu i jego wykonywania w innym Państwie Członkowskim na takich samych prawach jak obywatele tego drugiego Państwa Członkowskiego, nie zwalniają migrujących specjalistów z obowiązku wypełniania wszelkich niedyskryminujących warunków wykonywania zawodu, które mogą zostać ustanowione przez to drugie Państwo, o ile znajdują one obiektywne uzasadnienie i są proporcjonalne.

(4) ⁴ W celu ułatwienia swobodnego świadczenia usług należy ustanowić szczegółowe przepisy zmierzające do poszerzenia możliwości prowadzenia działalności zawodowej pod tytułem zawodowym w oryginalnym brzmieniu. W przypadku usług społeczeństwa informacyjnego świadczonych na odległość powinny obowiązywać także przepisy dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego, w ramach rynku wewnętrznego ⁵.

(5) Ze względu na obowiązywanie odrębnych systemów, z jednej strony dla transgranicznego świadczenia usług o charakterze tymczasowym i okazjonalnym, a z drugiej strony dla podejmowania działalności gospodarczej, powinny zostać określone kryteria rozróżnienia tych dwóch form w przypadku gdy usługodawca przenosi się na terytorium przyjmującego Państwa Członkowskiego.

(6) Wprowadzanie ułatwień w świadczeniu usług musi odbywać się przy pełnym poszanowaniu wymogów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa publicznego oraz ochrony konsumentów. Dlatego należy ustanowić szczególne przepisy dotyczące przedstawicieli zawodów regulowanych, związanych ze zdrowiem lub bezpieczeństwem publicznym, którzy świadczą usługi transgraniczne tymczasowo lub okazjonalnie.

(7) Przyjmujące Państwo Członkowskie może, w niezbędnych przypadkach i zgodnie z prawem wspólnotowym, ustanowić wymogi dokonywania odpowiednich zgłoszeń. Wymogi te nie mogą skutkować nałożeniem na usługodawców nieproporcjonalnych ciężarów i uniemożliwiać im korzystania ze swobody świadczenia usług albo zmniejszać wynikające z niej korzyści. Należy dokonywać okresowej oceny potrzeby dalszego utrzymywania takich wymogów w świetle postępu dokonywanego w tworzeniu wspólnotowych ram współpracy administracyjnej Państw Członkowskich.

(8) Usługodawca powinien podlegać obowiązującym w przyjmującym Państwie Członkowskim przepisom dyscyplinarnym, bezpośrednio związanym z kwalifikacjami zawodowymi, takim jak przepisy regulujące kwestie definicji zawodu, zakresu czynności należących do danego zawodu lub zastrzeżonych dla jego przedstawicieli, używania tytułów zawodowych oraz poważnych uchybień zawodowych, co bezpośrednio wiąże się z ochroną i bezpieczeństwem konsumentów.

(9) Przy zachowaniu, dla celów swobody przedsiębiorczości, zasad i gwarancji stanowiących podstawę obecnie obowiązujących, zróżnicowanych systemów uznawania kwalifikacji, należy poprawić odpowiednie przepisy, opierając się na dotychczasowym doświadczeniu. Dodatkowo ze względu na to, że odpowiednie dyrektywy były kilkakrotnie zmieniane, należy zreorganizować i zrationalizować ich przepisy poprzez ujednoczenie obowiązujących zasad.

W tym celu niezbędne jest zastąpienie dyrektyw Rady 89/48/EWG⁶ i 92/51/EWG⁷, jak również dyrektywy 1999/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁸, dotyczących ogólnego systemu uznawania kwalifikacji zawodowych, oraz dyrektyw Rady 77/452/EWG⁹, 77/453/EWG¹⁰, 78/686/EWG¹¹, 78/687/EWG¹², 78/1026/EWG¹³, 78/1027/EWG¹⁴, 80/154/EWG¹⁵, 80/155/EWG¹⁶, 85/384/EWG¹⁷, 85/432/EWG¹⁸, 85/433/EWG¹⁹ i 93/16/EWG²⁰, dotyczących zawodów: pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza dentystry, lekarza weterynarii, położnej, architekta, farmaceuty i lekarza, poprzez połączenie ich w jednym tekście.

(10) Niniejsza dyrektywa nie stanowi przeszkody dla uznawania przez Państwa Członkowskie, zgodnie z własnymi przepisami, kwalifikacji zawodowych zdobytych poza terytorium Unii Europejskiej przez obywateli państw trzecich. Uznawanie kwalifikacji powinno być w każdym przypadku uzależnione od spełnienia minimalnych wymogów w zakresie wykształcenia, przewidzianych dla danego zawodu.

(11) W przypadku zawodów objętych ogólnym systemem uznawania kwalifikacji, zwanym dalej "systemem ogólnym", Państwa Członkowskie powinny zachować prawo do określania minimalnego poziomu kwalifikacji wymaganego dla zagwarantowania właściwej jakości usług świadczonych na ich terytorium. Jednakże, zgodnie z art. 10, 39 i 43 Traktatu, nie powinny one wymagać od obywatela jednego z Państw Członkowskich uzyskania kwalifikacji, określonych wyłącznie na podstawie odniesienia do dyplomów uzyskiwanych w ramach ich własnego systemu szkolnictwa w przypadku gdy obywatel ten uzyskał całość lub część tych kwalifikacji w innym Państwie Członkowskim. W konsekwencji należy ustanowić zasadę, zgodnie z którą każde przyjmujące Państwo Członkowskie, w którym dany zawód jest zawodem regulowanym, powinno uwzględnić kwalifikacje zdobyte w innym Państwie Członkowskim oraz ustalić, czy kwalifikacje te odpowiadają kwalifikacjom, których ono wymaga. Ogólny system uznawania kwalifikacji nie narusza prawa Państw Członkowskich do ustanowienia dla osób wykonujących dany zawód w tym Państwie Członkowskim szczególnych wymogów wynikających z przepisów dotyczących wykonywania danego zawodu uzasadnionych interesem publicznym. Przepisy tego rodzaju dotyczą, między innymi, zasad organizacji zawodu, standardów zawodowych, w tym dotyczących zasad etycznych, nadzoru oraz odpowiedzialności. Dyrektywa nie ma na celu ingerencji w uprawnienie Państw Członkowskich do przeciwdziałania nieuczciwemu uchylaniu się przez niektórych z ich obywateli od przestrzegania przepisów krajowych dotyczących wykonywania zawodu.

(12) Niniejsza dyrektywa dotyczy uznawania przez Państwa Członkowskie kwalifikacji zawodowych uzyskanych w innym Państwie Członkowskim. Nie dotyczy jednak uznawania przez Państwa Członkowskie decyzji w sprawie uznania kwalifikacji podjętych przez inne Państwa Członkowskie na podstawie niniejszej dyrektywy. Osoby, których kwalifikacje zawodowe zostały uznane na podstawie niniejszej dyrektywy, nie mogą tym samym powołać się na to uznanie w celu nabycia w Państwie Członkowskim swego pochodzenia praw, które nie wynikają z kwalifikacji zawodowych uzyskanych w tym Państwie Członkowskim, chyba że wykażą uzyskanie dodatkowych kwalifikacji zawodowych w przyjmującym Państwie Członkowskim.

(13) W celu zdefiniowania mechanizmu uznawania w ramach systemu ogólnego, konieczne jest zgrupowanie różnych krajowych programów edukacyjnych i szkoleniowych na różnych poziomach. Poziomy te są określone jedynie w związku z funkcjonowaniem systemu ogólnego i nie mają wpływu na krajowe struktury edukacji i kształcenia, ani na uprawnienia Państw Członkowskich w tej dziedzinie.

(14) Mechanizm uznawania ustanowiony w dyrektywach 89/48/EWG oraz 92/51/EWG pozostaje niezmienny. W związku z tym posiadacz dyplomu zaświadczonego o ukończeniu kształcenia na poziomie pomaturalnym, które trwało co najmniej jeden rok, powinien mieć dostęp do zawodu regulowanego w Państwie Członkowskim, w którym dostęp jest uwarunkowany posiadaniem dyplomu ukończenia studiów uniwersyteckich lub innych studiów wyższych trwających cztery lata, bez względu na poziom, do którego zaliczany jest dyplom wymagany w przyjmującym Państwie Członkowskim. W przeciwnym przypadku, gdy dostęp do zawodu regulowanego jest uwarunkowany ukończeniem studiów uniwersyteckich lub innych studiów wyższych trwających dłużej niż cztery lata, dostęp taki powinien zostać przyznany jedynie osobom posiadającym dyplom ukończenia studiów uniwersyteckich lub innych studiów wyższych trwających co najmniej trzy lata.

(15) W przypadku braku harmonizacji minimalnych wymogów w zakresie wykształcenia, wymaganego do dostępu do zawodów objętych systemem ogólnym, przyjmujące Państwo Członkowskie powinno mieć możliwość wprowadzenia środka wyrównawczego. Środek ten powinien być proporcjonalny i uwzględniać, w szczególności, doświadczenie zawodowe wnioskodawcy. Doświadczenie pokazuje, że pozostawienie migrantowi możliwości wyboru, zdania testu umiejętności bądź odbycia stażu adaptacyjnego stanowi wystarczającą gwarancję stwierdzenia poziomu jego kwalifikacji, dlatego odstępstwo od tego wyboru musi być w każdym przypadku uzasadnione istotnym wymogiem interesu publicznego.

(16)²¹ W celu wspierania swobodnego przepływu specjalistów, przy równoczesnym zapewnieniu właściwego poziomu kwalifikacji, poszczególne stowarzyszenia i organizacje zawodowe lub Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość zaproponowania stworzenia wspólnych platform na szczeblu europejskim. Niniejsza dyrektywa powinna, pod określonymi warunkami i zgodnie z uprawnieniami Państw Członkowskich w dziedzinie określania kwalifikacji niezbędnych dla wykonywania zawodu na ich terytorium, jak również istoty i organizacji ich systemów kształcenia zawodowego oraz zgodnie z prawem wspólnotowym, w szczególności wspólnotowym prawem konkurencji, uwzględniać takie inicjatywy, równocześnie wspierając w tym kontekście nadanie bardziej automatycznego charakteru uznawaniu kwalifikacji w ramach systemu ogólnego. Stowarzyszenia zawodowe zdolne do przedstawienia propozycji wspólnych platform powinny być reprezentatywne na szczeblu krajowym i europejskim. Wspólną platformę stanowi zespół kryteriów umożliwiających złagodzenie w jak najszerszym zakresie skutków znaczących różnic w dziedzinie wymogów dotyczących wykształcenia, jakie stwierdzono, w co najmniej dwóch trzecich Państw Członkowskich, w tym we wszystkich Państwach Członkowskich, w których dany zawód jest regulowany. Kryteria te mogłyby przykładowo obejmować wymogi, takie jak: dodatkowe szkolenie, staż adaptacyjny odbywany w formie nadzorowanej praktyki, test umiejętności, wymóg posiadania minimalnego poziomu doświadczenia zawodowego albo też połączenie tych wymogów.

(17) W celu uwzględnienia wszystkich sytuacji, które w dalszym ciągu nie podlegają przepisom dotyczącym uznawania kwalifikacji zawodowych, system ogólny powinien zostać rozszerzony na te przypadki, które nie zostały objęte systemem szczególnym wskutek tego, że dany zawód nie został objęty żadnym systemem bądź też w przypadku, gdy dany zawód wprawdzie został objęty takim szczególnym systemem, jednakże wnioskodawca z pewnych szczególnych i wyjątkowych przyczyn nie spełnia warunków koniecznych do skorzystania z tego systemu.

(18) Istnieje potrzeba uproszczenia warunków podejmowania szeregu rodzajów działalności przemysłowej, handlowej i rzemieślniczej w Państwach Członkowskich, w których zawody te są regulowane, przez osoby, które wykonywały daną działalność przez stosowny i wystarczająco długi okres w innym Państwie Członkowskim, z równoczesnym utrzymaniem co do tych rodzajów działalności systemu automatycznego uznawania kwalifikacji na podstawie doświadczenia zawodowego.

(19) Swoboda przemieszczania się i wzajemne uznawanie dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji lekarzy, pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną (przy czym termin ten obejmuje również pielęgniarzy), lekarzy dentyistów, lekarzy weterynarii, położnych, farmaceutów i architektów, muszą opierać się na ogólnej zasadzie automatycznego uznawania kwalifikacji na podstawie skoordynowanych, minimalnych wymogów w zakresie wykształcenia. Dodatkowo warunkiem wykonywania w Państwach Członkowskich zawodu lekarza, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza weterynarii, położnej (przy czym termin ten obejmuje również położnego) i farmaceuty powinno być posiadanie przez osobę zainteresowaną kwalifikacji gwarantujących, że posiada ona wykształcenie spełniające ustanowione minimalne wymogi. Powyższy system należy uzupełnić o szereg przepisów dotyczących ochrony praw nabytych, z których wykwalifikowani specjaliści będą mogli korzystać pod pewnymi warunkami.

(20) ²² W celu uwzględnienia charakteru kształcenia lekarzy i lekarzy dentyistów oraz związanego z tym dorobku wspólnotowego w dziedzinie wzajemnego uznawania kwalifikacji, uzasadnione jest utrzymanie zasady automatycznego uznawania specjalności medycznych i lekarsko-dentyistycznych, wspólnych przynajmniej dla dwóch Państw Członkowskich wobec specjalności, które są uznane w momencie przyjęcia niniejszej dyrektywy. W celu uproszczenia systemu rozszerzenie automatycznego uznawania kwalifikacji o nowe specjalności medyczne po wejściu w życie niniejszej dyrektywy powinno być jednak ograniczone do takich specjalności, które występują w przynajmniej dwóch piątych Państw Członkowskich. Ponadto niniejsza dyrektywa nie narusza prawa Państw Członkowskich do uzgodnienia między sobą automatycznego uznawania kwalifikacji zgodnie z ich własnymi zasadami w określonych specjalnościach medycznych i stomatologicznych występujących w tych Państwach, lecz niepodlegających automatycznemu uznawaniu w rozumieniu niniejszej dyrektywy.

(21) Automatyczne uznawanie formalnych kwalifikacji lekarza posiadającego podstawowy poziom wykształcenia medycznego nie narusza uprawnienia Państw Członkowskich do decydowania, czy kwalifikacje te będą powiązane z czynnościami zawodowymi.

(22) Wszystkie Państwa Członkowskie powinny formalnie rozróżniać zawód lekarza dentystry od zawodu lekarza, niezależnie od posiadanej przez niego specjalizacji z odontostomatologii. Państwa Członkowskie powinny zagwarantować, że kształcenie lekarzy dentystrów zapewni im uzyskanie umiejętności niezbędnych dla zapobiegania, diagnozowania i leczenia nieprawidłowości i chorób zębów, jamy ustnej, szczęki, żuchwy oraz okolic przyległych. Działalność zawodowa lekarza dentystry powinna być wykonywana przez osoby posiadające kwalifikacje lekarza dentystry określone w niniejszej dyrektywie.

(23) Nie wydaje się pożądane określanie jednolitych norm kształcenia położnych dla wszystkich Państw Członkowskich. Powinno się raczej zapewnić im możliwie największą swobodę w organizowaniu swojego kształcenia.

(24) W celu uproszczenia niniejszej dyrektywy należy odnieść się do pojęcia "farmaceuta", aby wyznaczyć zakres stosowania przepisów dotyczących automatycznego uznawania kwalifikacji bez uszczerbku dla odrębności występujących w przepisach krajowych regulujących tę działalność.

(25) Osoby posiadające kwalifikacje farmaceuty są specjalistami w dziedzinie leków i z zasady powinny być uprawnione do wykonywania zawodu farmaceuty w jego podstawowym zakresie we wszystkich Państwach Członkowskich. Określenie tego minimalnego zakresu w niniejszej dyrektywie nie powoduje ani ograniczenia zakresu uprawnień farmaceutów w Państwach Członkowskich, w szczególności dotyczących analiz biomedycznych, ani też stworzenia monopolu dla tych specjalistów, jako że pozostaje to wyłącznie w kompetencji Państw Członkowskich. Przepisy niniejszej dyrektywy nie naruszają prawa Państw Członkowskich do wprowadzenia dodatkowych wymogów w zakresie kształcenia, warunkujących możliwość wykonywania czynności nieujętych w skoordynowanym podstawowym zakresie czynności. Oznacza to, że Państwo Członkowskie powinno mieć możliwość wprowadzania tych wymogów wobec obywateli posiadających kwalifikacje objęte automatycznym uznawaniem w rozumieniu niniejszej dyrektywy.

(26) Niniejsza dyrektywa nie zapewnia koordynacji wszystkich wymogów w zakresie podejmowania i wykonywania działalności w dziedzinie farmacji. W szczególności kwestie rozmieszczenia geograficznego aptek i monopolu na wydawanie produktów leczniczych powinny pozostać w kompetencji Państw Członkowskich. Dyrektywa nie wprowadza żadnych zmian w przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich wprowadzających zakaz wykonywania przez spółki niektórych czynności w dziedzinie farmacji lub uzależniających wykonywanie tych czynności od spełnienia określonych warunków.

(27) Projekt architektoniczny, jakość obiektów budowlanych, ich harmonijne wkomponowanie w otoczenie, poszanowanie charakteru krajobrazu naturalnego i miejskiego oraz zbiorowego i prywatnego dziedzictwa należą do kwestii o znaczeniu publicznym. Dlatego też wzajemne uznawanie kwalifikacji powinno być oparte na kryteriach jakościowych i ilościowych gwarantujących, że osoby posiadające uznane kwalifikacje potrafią zrozumieć i wyrazić potrzeby jednostek, grup społecznych i władz w zakresie planowania przestrzennego, projektowania, organizacji i konstrukcji budynków, konserwacji i wykorzystywania dziedzictwa architektonicznego oraz ochrony naturalnej równowagi.

(28) Krajowe regulacje w dziedzinie architektury oraz podejmowania i wykonywania działalności zawodowej przez architektów mają bardzo zróżnicowany zakres. W większości Państw Członkowskich działalność w dziedzinie architektury prowadzona jest *de iure* bądź *de facto* przez osoby posiadające wyłącznie tytuł architekta lub dodatkowo także inny tytuł, przy czym osoby te nie mają wyłączności na prowadzenie takiej działalności, chyba że wynika to przepisów ustawowych. Działalność ta, bądź tylko niektóre jej rodzaje, może być wykonywana także przez przedstawicieli innych zawodów, w szczególności przez inżynierów, którzy uzyskali specjalistyczne wykształcenie w dziedzinie budownictwa lub sztuki budowania. W celu uproszczenia niniejszej dyrektywy należy odnieść się do pojęcia "architekt", aby wyznaczyć zakres stosowania przepisów dotyczących automatycznego uznawania kwalifikacji w dziedzinie architektury, bez uszczerbku dla odrębności występujących w przepisach krajowych regulujących tę działalność.

(29) ²³ W przypadku przedstawienia przez organizację zawodową lub stowarzyszenie, które działają w zakresie zawodu regulowanego na szczeblu europejskim i krajowym, uzasadnionego wniosku dotyczącego szczególnych postanowień dotyczących uznawania kwalifikacji w oparciu o zharmonizowane minimalne wymogi w zakresie wykształcenia, Komisja ocenia zasadność przyjęcia projektu zmiany niniejszej dyrektywy.

(30) Aby system uznawania kwalifikacji zawodowych był skuteczny, powinny zostać ustalone jednolite procedury i zasady postępowania w zakresie jego wprowadzenia w życie, jak również określone warunki wykonywania zawodu.

(31) Ponieważ współpraca między Państwami Członkowskimi oraz pomiędzy Państwami Członkowskimi a Komisją powinna ułatwić wdrożenie niniejszej dyrektywy oraz realizację wynikających z niej zobowiązań, należy zapewnić warunki służące tej współpracy.

(32) Wprowadzenie przez stowarzyszenia lub organizacje zawodowe legitymacji zawodowych na szczeblu europejskim mogłoby ułatwić mobilność przedstawicieli danych zawodów, w szczególności poprzez przyspieszenie wymiany informacji pomiędzy przyjmującym Państwem Członkowskim a Państwem Członkowskim pochodzenia. Legitymacja zawodowa powinna umożliwiać monitorowanie kariery osób wykonujących dany zawód, które prowadzą działalność w różnych Państwach Członkowskich. Legitymacje te, przy pełnym poszanowaniu przepisów dotyczących ochrony danych, mogłyby zawierać informacje na temat kwalifikacji zawodowych danej osoby (dotyczące uniwersytetu lub instytucji, w których uzyskała ona wykształcenie, posiadanych kwalifikacji, doświadczenia zawodowego), jej miejsca prowadzenia działalności, sankcji nałożonych na tę osobę w związku z wykonywaniem zawodu oraz informacje dotyczące właściwego organu.

(33) Ustanowienie sieci ośrodków informacji mających za zadanie dostarczenie obywatelom Państw Członkowskich informacji i wsparcia zapewni przejrzystość systemowi uznawania kwalifikacji. W ośrodkach informacji każdy zainteresowany obywatel oraz Komisja uzyskają wszelkie informacje i adresy istotne w procedurze uznawania. Wyznaczenie przez każde Państwo Członkowskie pojedynczego ośrodka informacji w ramach tej sieci nie wpływa na ich organizację i uprawnienia na szczeblu krajowym. W szczególności nie stanowi to przeszkody dla wyznaczenia szeregu innych biur na szczeblu krajowym, przy czym ośrodek informacji wyznaczony w ramach wyżej wymienionej sieci będzie odpowiedzialny za

koordynację działań z tymi biurami oraz kierowanie obywateli, w razie potrzeby, do właściwego biura.

(34) Zarządzanie różnorodnymi systemami uznawania kwalifikacji ustanowionymi w dyrektywach sektorowych oraz systemem ogólnym okazało się zadaniem uciążliwym i skomplikowanym. Dlatego potrzebne jest uproszczenie zarządzania i dostosowania niniejszej dyrektywy do postępu naukowego i technicznego, w szczególności w przypadku koordynacji minimalnych wymogów w zakresie wykształcenia dla potrzeb automatycznego uznawania kwalifikacji. W tym celu powinien zostać powołany wspólny komitet ds. uznawania kwalifikacji zawodowych oraz należy zapewnić odpowiedni udział przedstawicieli organizacji zawodowych, również na poziomie wspólnotowym.

(35) Środki niezbędne dla wdrożenia niniejszej dyrektywy należy przyjąć zgodnie z procedurą określoną w decyzji Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającej warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji ²⁴.

(36) Sporządzanie przez Państwa Członkowskie sprawozdania okresowego z wdrożenia niniejszej dyrektywy, zawierającego dane statystyczne, umożliwi ocenę oddziaływania systemu uznawania kwalifikacji zawodowych.

(37) Należy ustanowić odpowiednią procedurę przyjmowania środków tymczasowych, na wypadek gdyby stosowanie przepisów niniejszej dyrektywy napotykało na istotne trudności w Państwie Członkowskim.

(38) Przepisy niniejszej dyrektywy nie wpływają na kompetencje Państw Członkowskich w zakresie organizacji ich krajowego systemu ubezpieczeń społecznych oraz określania działań, które należy w ramach tego systemu realizować.

(39) ²⁵ Wobec szybkości przemian technologicznych i postępu naukowego uczenie się przez całe życie ma szczególne znaczenie w odniesieniu do znaczącej liczby zawodów. W tym kontekście rolą Państw Członkowskich jest przyjęcie szczegółowych przepisów dotyczących odpowiedniego dalszego kształcenia, które umożliwi przedstawicielom tych zawodów stałe zaznajamianie się ze zmianami, które przynosi postęp techniczny i naukowy.

(40) W związku z tym, że cele niniejszej dyrektywy, a mianowicie racjonalizacja, uproszczenie i poprawa regulacji dotyczących uznawania kwalifikacji zawodowych, nie mogą być w wystarczającym stopniu osiągnięte przez Państwa Członkowskie, a możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Wspólnoty, Wspólnota może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

(41) Niniejsza dyrektywa nie narusza art. 39 ust. 4 oraz art. 45 Traktatu, w szczególności w odniesieniu do notariuszy.

(42) Niniejsza dyrektywa w zakresie dotyczącym swobody przedsiębiorczości i świadczenia usług nie narusza innych, szczególnych przepisów prawnych dotyczących uznawania kwalifikacji zawodowych, takich jak przepisy obowiązujące w odniesieniu do transportu, pośredników ubezpieczeniowych oraz biegłych rewidentów. Niniejsza dyrektywa nie wpływa na stosowanie dyrektywy Rady 77/249/EWG z dnia 22 marca 1977 r. mającej na celu

ułatwienie skutecznego korzystania przez prawników ze swobody świadczenia usług²⁶ ani dyrektywy 98/5/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. mającej na celu ułatwienie stałego wykonywania zawodu prawnika w Państwie Członkowskim innym niż państwo uzyskania kwalifikacji zawodowych²⁷. Uznawanie kwalifikacji zawodowych prawników dla celów podejmowania przez nich bezpośredniej działalności w przyjmującym Państwie Członkowskim na podstawie tytułu zawodowego przyjmującego Państwa Członkowskiego powinno zostać objęte przepisami niniejszej dyrektywy.

(43) W zakresie, w jakim są one regulowane, niniejsza dyrektywa dotyczy również wolnych zawodów, do których, zgodnie z niniejszą dyrektywą, należą zawody wykonywane osobiście na podstawie odpowiednich kwalifikacji zawodowych w sposób odpowiedzialny i zawodowo niezależny przez osoby świadczące usługi intelektualne i koncepcyjne w interesie klienta i w interesie publicznym. Wykonywanie zawodu może podlegać w Państwach Członkowskich, zgodnie z Traktatem, szczególnym ograniczeniom ustawowym zgodnie z prawem krajowym oraz uregulowaniom zawodowym przyjmowanym w tych ramach samodzielnie przez odpowiednie organizacje zawodowe, chroniącym i rozwijającym profesjonalizm oraz jakość usług, a także poufność w relacjach z klientem.

(44) Niniejsza dyrektywa nie narusza przepisów niezbędnych dla zapewnienia wysokiego poziomu ochrony zdrowia i konsumentów,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

28

Cel

Niniejsza dyrektywa ustanawia zasady, na podstawie których każde Państwo Członkowskie, które uzależnia dostęp do zawodu regulowanego lub jego wykonywanie na swoim terytorium od posiadania szczególnych kwalifikacji zawodowych (zwane dalej "przyjmującym Państwem Członkowskim") uznaje, dla celów dostępu do tego zawodu i jego wykonywania, kwalifikacje zawodowe uzyskane w innym lub innych Państwach Członkowskich (zwanym dalej "rodzimy Państwem Członkowskim"), które umożliwiają posiadaczowi wymienionych kwalifikacji wykonywanie w tych Państwach tego samego zawodu.

W niniejszej dyrektywie ustanawia się również zasady dotyczące częściowego dostępu do zawodu regulowanego oraz uznawania praktyk zawodowych odbywanych w innym państwie członkowskim.

Artykuł 2

Zakres

1. ²⁹ Niniejszą dyrektywę stosuje się wobec wszystkich obywateli Państw Członkowskich, zamierzających wykonywać zawód regulowany w Państwie Członkowskim innym niż to, w którym uzyskali kwalifikacje zawodowe, zarówno jako osoba pracująca na własny rachunek, w tym jako osoba wykonująca wolny zawód, jak też jako pracownik najemny.

Niniejszą dyrektywę stosuje się również wobec wszystkich obywateli państw członkowskich, którzy odbyli praktyki zawodowe poza rodzimym państwem członkowskim.

2. Każde Państwo Członkowskie może zezwolić obywatelom Państwa Członkowskiego posiadającym dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, który nie został uzyskany w jednym z Państw Członkowskich, na wykonywanie na swoim terytorium zawodu regulowanego w rozumieniu art. 3 ust.1 lit. a) zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym Państwie. W przypadku zawodów określonych w przepisach tytułu III, rozdział III, wstępne uznanie jest uzależnione od spełnienia minimalnych wymogów w zakresie wykształcenia ustanowionych w tym rozdziale.

3. Jeżeli w odniesieniu do danego zawodu regulowanego obowiązują inne szczególne przepisy bezpośrednio dotyczące uznawania kwalifikacji zawodowych, ustanowione w odrębnym instrumencie prawa wspólnotowego, odpowiadających im przepisów niniejszej dyrektywy nie stosuje się.

4. ³⁰ Niniejszej dyrektywy nie stosuje się wobec notariuszy powoływanych na mocy urzędowego aktu organów publicznych.

Artykuł 3

Definicje

1. Dla celów niniejszej dyrektywy stosuje się poniższe definicje:

- a) "zawód regulowany": działalność zawodowa lub zespół działalności zawodowych, których podjęcie, wykonywanie, lub jeden ze sposobów wykonywania wymaga, bezpośrednio bądź pośrednio, na mocy przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych, posiadania specjalnych kwalifikacji zawodowych; w szczególności używanie tytułu zawodowego zastrzeżonego na mocy przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych dla osób posiadających odpowiednie kwalifikacje zawodowe stanowi sposób wykonywania działalności zawodowej. W przypadkach, w których nie stosuje się pierwszego zdania niniejszej definicji, działalność zawodowa, o której mowa w ust. 2, traktowana jest jako zawód regulowany;
- b) "kwalifikacje zawodowe": kwalifikacje potwierdzone dokumentem potwierdzającym posiadanie kwalifikacji, poświadczeniem kompetencji, o którym mowa w art. 11 lit. a) ppkt i) lub doświadczenia zawodowego;

- c) "dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji": dyplomy, świadectwa lub inne dokumenty wydane przez organ Państwa Członkowskiego wyznaczony zgodnie z przepisami ustawowymi, wykonawczymi lub administracyjnymi tego Państwa, potwierdzające pomyślne ukończenie kształcenia zawodowego, odbywanego w przeważającej części na terytorium Wspólnoty. W przypadkach, w których nie stosuje się zdania pierwszego niniejszej definicji, dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w ust. 3, traktowany jest jako dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji;
- d) "właściwy organ": każdy organ lub jednostka upoważniona przez Państwa Członkowskie do wystawiania lub przyjmowania świadectw wykształcenia i innych dokumentów lub informacji, przyjmowania wniosków i podejmowania decyzji, o których mowa w niniejszej dyrektywie;
- e) "kształcenie regulowane": każdy rodzaj kształcenia, które w szczególności sposób przystosowane jest na potrzeby wykonywania określonego zawodu oraz obejmuje kurs lub kursy uzupełnione, w stosownych przypadkach, kształceniem zawodowym albo praktyką w okresie próbnym lub praktyką zawodową.

Struktura i poziom kształcenia zawodowego oraz praktyk w okresie próbnym lub praktyk zawodowych określone są w ustawach, przepisach wykonawczych lub administracyjnych danego Państwa Członkowskiego albo są nadzorowane bądź zatwierdzane przez wyznaczony w tym celu organ;

- f) ³¹ "doświadczenie zawodowe": faktyczne i zgodne z prawem wykonywanie danego zawodu w państwie członkowskim w pełnym wymiarze czasu pracy lub w równoważnym niepełnym wymiarze czasu pracy;
- g) ³² "staż adaptacyjny": wykonywanie zawodu regulowanego w przyjmującym Państwie Członkowskim pod nadzorem wykwalifikowanego przedstawiciela tego zawodu, gdzie takiej praktyce odbywanej pod nadzorem może towarzyszyć dalsze kształcenie. Powyższy okres nadzorowanej praktyki podlega ocenie. Szczegółowe zasady regulujące kwestie stażu adaptacyjnego i jego oceny, jak również status migranta objętego nadzorem, określa właściwy organ przyjmującego Państwa Członkowskiego.

Status prawny osoby odbywającej nadzorowaną praktykę w przyjmującym Państwie Członkowskim, zwłaszcza w zakresie prawa pobytu, obowiązków, uprawnień i przywilejów socjalnych, świadczeń i wynagrodzenia, określany jest przez właściwe organy tego Państwa Członkowskiego zgodnie z obowiązującymi przepisami wspólnotowymi;

- h) ³³ "test umiejętności": test sprawdzający wiedzę zawodową, umiejętności i kompetencje wnioskodawcy, przeprowadzony lub uznany przez właściwe władze przyjmującego państwa członkowskiego w celu oceny zdolności wnioskodawcy do wykonywania zawodu regulowanego w tym państwie członkowskim.

Aby umożliwić przeprowadzenie tego testu, właściwe organy sporządzają - na podstawie porównania kształcenia i szkoleń wymaganych w przyjmującym

państwie członkowskim z kształceniem i szkoleniami odbytymi przez wnioskodawcę - listę zagadnień, których nie obejmuje posiadany przez wnioskodawcę dyplom lub inny dokument potwierdzający kwalifikacje.

Test umiejętności musi uwzględniać fakt, że wnioskodawca jest wykwalifikowanym specjalistą w rodzimym państwie członkowskim lub w państwie członkowskim, z którego przybywa. Test umiejętności obejmuje zagadnienia wybrane z listy, których znajomość jest niezbędna do wykonywania danego zawodu w przyjmującym państwie członkowskim. Test może sprawdzać również znajomość zasad dotyczących wykonywania danego zawodu obowiązujących w przyjmującym państwie członkowskim.

Szczegóły dotyczące przeprowadzania testu umiejętności oraz status przysługujący w przyjmującym państwie członkowskim wnioskodawcy, który pragnie przygotowywać się do testu umiejętności w tym państwie członkowskim, określane są przez właściwe organy tego państwa członkowskiego.

- i) "kierownik przedsiębiorstwa": każda osoba, która w przedsiębiorstwie działającym w danym sektorze zawodowym sprawowała funkcję:
  - i) kierownika przedsiębiorstwa lub oddziału przedsiębiorstwa; lub
  - ii) przedstawiciela właściciela lub zastępcy kierownika przedsiębiorstwa, przy czym stanowisko wiązało się z takimi samymi obowiązkami, jakie spoczywały na zastępowanym właścicielu albo kierowniku; lub
  - iii) na stanowisku kierowniczym z obowiązkami o charakterze handlowym lub technicznym, związanym z odpowiedzialnością za jeden lub kilka działów przedsiębiorstwa.
- j) ³⁴ "praktyki zawodowe": bez uszczerbku dla art. 46 ust. 4, okres praktyk zawodowych prowadzonych pod nadzorem, który może mieć miejsce albo podczas nauki prowadzącej do uzyskania dyplomu, albo po jej zakończeniu, o ile stanowi to warunek dostępu do zawodu regulowanego;
- k) ³⁵ "europejska legitymacja zawodowa": elektroniczny dokument wykazujący albo, że specjalista spełnił wszystkie niezbędne warunki w celu tymczasowego i okazjonalnego świadczenia usług w przyjmującym państwie członkowskim, albo uznanie kwalifikacji zawodowych na użytek stałego prowadzenia działalności zawodowej w przyjmującym państwie członkowskim;
- l) ³⁶ "uczenie się przez całe życie": całość odbytego w ciągu całego życia kształcenia ogólnego, kształcenia i szkolenia zawodowego, kształcenia pozaformalnego i nieformalnego uczenia się, których rezultatem jest poprawa wiedzy, umiejętności i kompetencji, co może obejmować etykę zawodową;
- m) ³⁷ "nadrzędne względy interesu ogólnego": względy uznane za takie w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej;

n) ³⁸ "Europejski system transferu i akumulacji punktów lub punkty ECTS": system punktacji w szkolnictwie wyższym stosowany w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego.

2. ³⁹ Zawód wykonywany przez członków stowarzyszeń lub organizacji wyszczególnionych w załączniku I traktowany jest jako zawód regulowany.

Celem realizowanym przez stowarzyszenia i organizacje, o których mowa w akapicie pierwszym, jest w szczególności wspieranie i utrzymywanie wysokiego standardu w danej dziedzinie zawodowej. W tym celu podlegają one specjalnej formie uznania przez Państwa Członkowskie, oraz wydają swoim członkom dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, zapewniają przestrzeganie przez członków przyjętych zasad wykonywania zawodu i przyznają im prawo używania tytułu bądź skrótu tytułu zawodowego lub prawo do korzystania ze statusu odpowiadającego temu wykształceniu.

Za każdym razem, gdy państwo członkowskie uznaje stowarzyszenie lub organizację, o których mowa w akapicie pierwszym, powiadamia o tym Komisję. Komisja sprawdza, czy to stowarzyszenie lub ta organizacja spełniają warunki określone w akapicie drugim. Aby uwzględnić zmiany regulacyjne w państwach członkowskich, Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 57c w celu aktualizacji załącznika I, jeżeli spełnione są warunki określone w akapicie drugim.

Jeżeli warunki określone w akapicie drugim nie są spełnione, Komisja przyjmuje akt wykonawczy w celu odrzucenia proponowanej aktualizacji załącznika I.

3. Potwierdzenie kwalifikacji zawodowych wydane przez państwo trzecie uznawane jest za dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, jeżeli jego posiadacz legitymuje się trzyletnim doświadczeniem zawodowym w danym zawodzie, zdobytym na terytorium Państwa Członkowskiego, które uznało to potwierdzenie kwalifikacji zawodowych zgodnie z przepisami art. 2 ust. 2 oraz państwo to potwierdziło uzyskane doświadczenie zawodowe.

Artykuł 4

Skutki uznania

1. ⁴⁰ Uznanie kwalifikacji zawodowych przez przyjmujące państwo członkowskie pozwala beneficjentom na uzyskanie w tym państwie członkowskim dostępu do tego samego zawodu, w odniesieniu do którego posiadają kwalifikacje w rodzimym państwie członkowskim, oraz wykonywanie tego zawodu w przyjmującym państwie członkowskim na tych samych warunkach, jakie obowiązują obywateli przyjmującego państwa członkowskiego.

2. Dla celów niniejszej dyrektywy, zawód, który wnioskodawca pragnie wykonywać w przyjmującym Państwie Członkowskim uznaje się za ten sam, do którego wykonywania kwalifikacje wnioskodawca posiada w rodzimym Państwie Członkowskim, jeżeli w obu przypadkach chodzi o porównywalną działalność.

3. ⁴¹ W drodze odstępstwa od ust. 1 częściowy dostęp do zawodu w przyjmującym państwie członkowskim jest przyznawany na warunkach określonych w art. 4f.

Artykuł 4a

42

Europejska legitymacja zawodowa

1. Państwa członkowskie wydają osobom posiadającym kwalifikacje zawodowe europejską legitymację zawodową na wniosek tych osób i pod warunkiem przyjęcia przez Komisję odpowiednich aktów wykonawczych określonych w ust. 7.
2. Jeżeli europejska legitymacja zawodowa została wprowadzona dla określonego zawodu w drodze odpowiednich aktów wykonawczych przyjętych na podstawie ust. 7, osoba posiadająca dane kwalifikacje zawodowe może zdecydować się na wystąpienie o taką legitymację albo na skorzystanie z procedur przewidzianych w tytułach II i III.
3. Państwa członkowskie zapewniają posiadaczowi europejskiej legitymacji zawodowej korzystanie ze wszystkich praw przyznanych w art. 4b-4e.
4. Jeżeli osoba posiadająca kwalifikacje zawodowe zamierza świadczyć usługi, o których mowa w tytule II, inne niż usługi objęte art. 7 ust. 4, właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego wydaje europejską legitymację zawodową zgodnie z art. 4b i 4c. Europejska legitymacja zawodowa stanowi, w stosownych przypadkach, oświadczenie zgodnie z art. 7.
5. Jeżeli osoba posiadająca kwalifikacje zawodowe zamierza prowadzić stałą działalność zawodową w innym państwie członkowskim zgodnie z tytułem III rozdziały I-IIIa lub świadczyć usługi zgodnie z art. 7 ust. 4, właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego podejmuje wszelkie działania przygotowawcze w odniesieniu do indywidualnej dokumentacji wnioskodawcy utworzonej w systemie wymiany informacji na rynku wewnętrznym (IMI) (dokumentacji w systemie IMI), zgodnie z art. 4b i 4d. Właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego wydaje europejską legitymację zawodową zgodnie z art. 4b i 4d.

Na użytek stałego prowadzenia działalności zawodowej wydanie europejskiej legitymacji zawodowej nie daje automatycznego prawa do wykonywania określonego zawodu, jeżeli w przyjmującym państwie członkowskim już obowiązują - przed wprowadzeniem europejskiej legitymacji zawodowej dla tego zawodu - wymogi rejestracyjne lub inne procedury kontrolne.

6. Państwa członkowskie wyznaczają organy właściwe do zajmowania się dokumentacją w systemie IMI i wydawania europejskich legitymacji zawodowych. Organy te zapewniają bezstronne, obiektywne i terminowe rozpatrywanie wniosków o wydanie europejskiej legitymacji zawodowej. Ośrodki wsparcia, o których mowa w art. 57b, również mogą pełnić funkcję właściwego organu. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy i ośrodki wsparcia informowały obywateli, w tym potencjalnych wnioskodawców, o funkcjonowaniu i wartości dodanej europejskiej legitymacji zawodowej w odniesieniu do zawodów, dla których jest ona dostępna.

7. Komisja w drodze aktów wykonawczych przyjmuje środki konieczne do zapewnienia jednolitego stosowania przepisów dotyczących europejskich legitymacji zawodowych dla tych zawodów, które spełniają warunki określone w akapicie drugim niniejszego ustępu, w tym środki dotyczące formatu europejskiej legitymacji zawodowej, rozpatrywania wniosków pisemnych, tłumaczeń, jakie wnioskodawca musi dostarczyć w celu udokumentowania wniosku o europejską legitymację zawodową, szczegółowych informacji dotyczących dokumentów wymaganych zgodnie z art. 7 ust. 2 lub załącznikiem VII w celu złożenia kompletnego wniosku oraz procedur dotyczących dokonywania i inkasowania opłat za europejską legitymację zawodową, z uwzględnieniem specyfiki danego zawodu. Komisja określa również w drodze aktów wykonawczych, jak, kiedy i w przypadku których dokumentów właściwe organy mogą wymagać poświadczonych kopii zgodnie z art. 4b ust. 3 akapit drugi, art. 4d ust. 2 i 3 w odniesieniu do danego zawodu.

Wprowadzenie europejskiej legitymacji zawodowej dla konkretnego zawodu w drodze przyjęcia odpowiednich aktów wykonawczych, o których mowa w akapicie pierwszym, podlega wszystkim następującym warunkom:

- a) w danym zawodzie istnieje znacząca mobilność lub potencjał znaczącej mobilności;
- b) odpowiednie zainteresowane strony wyraziły wystarczające zainteresowanie;
- c) zawód lub kształcenie i szkolenie prowadzące do wykonywania zawodu jest regulowane w znacznej liczbie państw członkowskich.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 58 ust. 2.

8. Wszystkie opłaty, które mogą zostać poniesione przez wnioskodawców w związku z procedurami administracyjnymi przeprowadzanymi w celu wydania europejskiej legitymacji zawodowej, muszą być racjonalne, proporcjonalne i współmierne do kosztów ponoszonych przez rodzime państwo członkowskie i przyjmujące państwo członkowskie, i nie mogą mieć charakteru zniechęcającego do ubiegania się o europejską legitymację zawodową.

Artykuł 4b

43

Wniosek o wydanie europejskiej legitymacji zawodowej i utworzenie dokumentacji w systemie IMI

1. Rodzime państwo członkowskie umożliwia osobom posiadającym kwalifikacje zawodowe złożenie wniosku o europejską legitymację zawodową za pomocą udostępnionego przez Komisję narzędzia internetowego, które automatycznie tworzy dokumentację w systemie IMI dla konkretnego wnioskodawcy. Jeśli rodzime państwo członkowskie zezwala również na składanie wniosków na piśmie, wprowadza ono wszelkie niezbędne ustalenia dotyczące utworzenia dokumentacji w systemie IMI, wszelkich informacji, jakie należy przesłać wnioskodawcy, oraz wydania europejskiej legitymacji zawodowej.

2. Wraz z wnioskiem należy dostarczyć dokumenty wymagane w aktach wykonawczych, które mają zostać przyjęte zgodnie z art. 4a ust. 7.

3. W terminie jednego tygodnia od otrzymania wniosku właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego potwierdza otrzymanie wniosku i informuje wnioskodawcę o wszelkich brakujących dokumentach.

W stosownych przypadkach właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego wydaje wszelkie dodatkowe zaświadczenia wymagane na mocy niniejszej dyrektywy. Właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego sprawdza, czy wnioskodawca prowadzi zgodnie z prawem działalność w rodzimym państwie członkowskim oraz czy wszystkie niezbędne dokumenty wydane w rodzimym państwie członkowskim są ważne i autentyczne. W razie należycie uzasadnionych wątpliwości właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego konsultuje się z właściwą instytucją i może zwrócić się do wnioskodawcy o poświadczone kopie dokumentów. W przypadku złożenia przez tego samego wnioskodawcę kolejnych wniosków właściwe organy rodzimego państwa członkowskiego oraz przyjmującego państwa członkowskiego nie mogą żądać ponownego złożenia dokumentów, które znajdują się już w dokumentacji w systemie IMI i są nadal ważne.

4. Komisja może w drodze aktów wykonawczych przyjąć specyfikacje techniczne, środki niezbędne do zapewnienia integralności, poufności i dokładności informacji zapisanych na europejskiej legitymacji zawodowej i znajdujących się w dokumentacji w systemie IMI, oraz wymogi i procedury w zakresie wydawania europejskiej legitymacji zawodowej jej posiadaczowi, w tym możliwości jej pobierania lub dostarczania aktualizacji dokumentacji w systemie IMI. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 58 ust. 2.

Artykuł 4c

44

Europejska legitymacja zawodowa w zakresie tymczasowego i okazjonalnego świadczenia usług innych niż usługi objęte art. 7 ust. 4

1. Właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego weryfikuje wniosek i dołączone do wniosku dokumenty zawarte w dokumentacji w systemie IMI oraz wydaje europejską legitymację zawodową dla tymczasowego i okazjonalnego świadczenia usług innych niż usługi objęte art. 7 ust. 4 w terminie trzech tygodni. Termin ten zaczyna biec z chwilą otrzymania brakujących dokumentów, o których mowa w art. 4b ust. 3 akapit pierwszy, lub, jeśli nie zwrócono się o żadne inne dokumenty, po upływie jednotygodniowego okresu, o którym mowa w tym akapicie. Organ ten bezzwłocznie przekazuje europejską legitymację zawodową właściwemu organowi każdego zainteresowanego przyjmującego państwa członkowskiego i informuje o tym wnioskodawcę. W ciągu kolejnych 18 miesięcy przyjmujące państwo członkowskie nie może wymagać żadnego kolejnego oświadczenia na podstawie art. 7.

2. Decyzja właściwego organu rodzimego państwa członkowskiego lub brak decyzji w terminie trzech tygodni, o którym mowa w ust. 1, podlega środkom odwoławczym na mocy prawa krajowego.

3. Jeżeli posiadacz europejskiej legitymacji zawodowej zamierza świadczyć usługi w innych państwach członkowskich niż państwa początkowo wspomniane we wniosku, o którym mowa w ust. 1, może zwrócić się o takie rozszerzenie. Jeśli posiadacz zamierza nadal świadczyć usługi po upływie okresu 18 miesięcy, o którym mowa w ust. 1, informuje o tym właściwy organ. W każdym przypadku posiadacz legitymacji przekazuje również wszystkie informacje dotyczące istotnych zmian sytuacji stwierdzonej w dokumentacji w systemie IMI, o które zwrócić się może właściwy organ w rodzimym państwie członkowskim zgodnie z aktami wykonawczymi, które mają zostać przyjęte na mocy art. 4a ust. 7. Właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego przekazuje zaktualizowaną europejską legitymację zawodową zainteresowanym przyjmującym państwom członkowskim.

4. Europejska legitymacja zawodowa zachowuje ważność na całym terytorium wszystkich zainteresowanych przyjmujących państw członkowskich, dopóki jej posiadacz posiada prawo do wykonywania zawodu na podstawie dokumentów i informacji zawartych w dokumentacji w systemie IMI.

Artykuł 4d

45

Europejska legitymacja zawodowa w zakresie stałego prowadzenia działalności zawodowej oraz tymczasowego i okazjonalnego świadczenia usług na podstawie art. 7 ust. 4

1. Właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego weryfikuje w terminie jednego miesiąca autentyczność i ważność dołączonych do wniosku dokumentów zawartych w dokumentacji w systemie IMI w celu wydania europejskiej legitymacji zawodowej w zakresie stałego prowadzenia działalności zawodowej lub tymczasowego i okazjonalnego świadczenia usług na podstawie art. 7 ust. 4. Termin ten zaczyna biec z chwilą otrzymania brakujących dokumentów, o których mowa w art. 4b ust. 3 akapit pierwszy, lub, jeśli nie zwrócono się o żadne inne dokumenty, po upływie jednotygodniowego okresu, o którym mowa w tym akapicie. Następnie organ ten bezzwłocznie przekazuje wniosek właściwemu organowi przyjmującego państwa członkowskiego. Rodzime państwo członkowskie informuje wnioskodawcę o statusie wniosku w momencie przekazania wniosku przyjmującemu państwu członkowskiemu.

2. W przypadkach, o których mowa w art. 16, 21, 49a i 49b, przyjmujące państwo członkowskie podejmuje decyzję o tym, czy wydać europejską legitymację zawodową na podstawie ust. 1 w terminie jednego miesiąca od otrzymania wniosku przekazanego przez rodzime państwo członkowskie. W przypadku wystąpienia należycie uzasadnionych wątpliwości przyjmujące państwo członkowskie może zwrócić się do rodzimego państwa członkowskiego z wnioskiem o dodatkowe informacje lub o poświadczoną kopię dokumentu, które rodzime państwo członkowskiego przekazuje nie później niż dwa tygodnie po

przedłożeniu wniosku. Z zastrzeżeniem ust. 5 akapit drugi, niezależnie od takiego wniosku, zastosowanie ma termin jednego miesiąca.

3. W przypadkach, o których mowa w art. 7 ust. 4 i w art. 14, przyjmujące państwo członkowskie podejmuje decyzję o tym, czy wydać europejską legitymację zawodową, czy też zastosować wobec posiadacza kwalifikacji zawodowych środki wyrównawcze w terminie dwóch miesięcy od daty otrzymania wniosku przekazanego przez rodzime państwo członkowskie. W przypadku wystąpienia należycie uzasadnionych wątpliwości przyjmujące państwo członkowskie może zwrócić się do rodzimego państwa członkowskiego z wnioskiem o dodatkowe informacje lub o poświadczoną kopię dokumentu, które rodzime państwo członkowskie przekazuje nie później niż w terminie dwóch tygodni po przedłożeniu wniosku. Z zastrzeżeniem ust. 5 akapit drugi, niezależnie od takiego wniosku, zastosowanie ma termin dwóch miesięcy.

4. W przypadku gdy przyjmujące państwo członkowskie nie otrzyma od rodzimego państwa członkowskiego lub od wnioskodawcy niezbędnych informacji, o które może wystąpić zgodnie z niniejszą dyrektywą w celu podjęcia decyzji o wydaniu europejskiej legitymacji zawodowej, może ono odmówić wydania legitymacji. Odmowę taką należycie się uzasadnia.

5. Jeżeli przyjmujące państwo członkowskie nie podejmie decyzji w terminach określonych w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu lub nie zorganizuje testu umiejętności zgodnie z art. 7 ust. 4, europejską legitymację zawodową uznaje się za wydaną i wysyła się ją automatycznie za pośrednictwem systemu IMI posiadaczowi kwalifikacji zawodowych.

Przyjmujące państwo członkowskie ma możliwość przedłużenia o dwa tygodnie określonych w ust. 2 i 3 terminów

automatycznego wydania europejskiej legitymacji zawodowej. Wyjaśnia ono przyczyny ich przedłużenia i informuje wnioskodawcę. Takie przedłużenie terminu można powtórzyć raz i jedynie jeśli jest to absolutnie niezbędne, w szczególności z powodów związanych ze zdrowiem publicznym lub bezpieczeństwem usługobiorców.

6. Działania podjęte przez rodzime państwo członkowskie zgodnie z ust. 1 zastępują wszelkie wnioski o uznanie kwalifikacji zawodowych na mocy prawa krajowego przyjmującego państwa członkowskiego.

7. Decyzje rodzimego państwa członkowskiego i przyjmującego państwa członkowskiego przyjęte na podstawie ust. 1-5 lub brak decyzji rodzimego państwa członkowskiego podlegają środkom odwoławczym na mocy prawa krajowego danego państwa członkowskiego.

Artykuł 4e

46

Przetwarzanie danych związanych z europejską legitymacją zawodową i dostęp do tych danych

1. Bez uszczerbku dla zasady domniemania niewinności właściwe organy rodzimego państwa członkowskiego i przyjmującego państwa członkowskiego dokonują terminowej aktualizacji

odpowiedniej dokumentacji w systemie IMI, uzupełniając ją o informacje na temat postępowań dyscyplinarnych lub sankcji karnych, które wiążą się z zakazem lub ograniczeniem i które wpływają na wykonywanie czynności przez posiadacza europejskiej legitymacji zawodowej na podstawie niniejszej dyrektywy. Czyniąc to, przestrzegają one zasad ochrony danych osobowych określonych w dyrektywie 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych⁴⁷ oraz w dyrektywie 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. dotyczącej przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej)⁴⁸. Do takich aktualizacji zalicza się usuwanie informacji, które nie są już wymagane. Posiadacza europejskiej legitymacji zawodowej i właściwe organy mające dostęp do właściwej dokumentacji w systemie IMI informuje się bezzwłocznie o wszystkich aktualizacjach. Obowiązek ten pozostaje bez uszczerbku dla spoczywających na państwach członkowskich obowiązków w zakresie ostrzeżenia na mocy art. 56a.

2. Treść aktualizowanych informacji, o których mowa w ust. 1, ogranicza się do następujących elementów:

- a) tożsamość specjalisty;
- b) zawód;
- c) dane organu lub sądu krajowego, który wydał decyzję o ograniczeniu lub zakazie;
- d) zakres ograniczenia lub zakazu; oraz
- e) okres, przez jaki obowiązuje ograniczenie lub zakaz.

3. Dostęp do informacji zawartych w dokumentacji w systemie IMI mają wyłącznie właściwe organy rodzimego państwa członkowskiego i przyjmującego państwa członkowskiego zgodnie z dyrektywą 95/46/WE. Na wniosek posiadacza europejskiej legitymacji zawodowej właściwe organy informują go o treści dokumentacji w systemie IMI.

4. Informacje zawarte w europejskiej legitymacji zawodowej ograniczają się do informacji niezbędnych do ustalenia prawa jej posiadacza do wykonywania zawodu, w odniesieniu do którego została wydana, a mianowicie imienia posiadacza, jego nazwiska, daty i miejsca urodzenia, zawodu, kwalifikacji, mającego zastosowanie systemu, odpowiednich właściwych organów, numeru legitymacji, elementów zabezpieczających i odniesienia do ważnego dokumentu tożsamości. Informacje dotyczące nabytego przez posiadacza europejskiej legitymacji zawodowej doświadczenia zawodowego lub zastosowanych wobec niego środków wyrównawczych zawarte są w dokumentacji w systemie IMI.

5. Dane osobowe zawarte w dokumentacji w systemie IMI mogą być przetwarzane tak długo, jak długo jest to potrzebne na użytek procedury uznania oraz jako dowód uznania lub przekazania oświadczenia wymaganego na mocy art. 7. Państwa członkowskie zapewniają, aby posiadacz europejskiej legitymacji zawodowej posiadał prawo do nieodpłatnego wystąpienia w dowolnym czasie o poprawienie nieprawidłowych lub niekompletnych danych lub o usunięcie bądź zablokowanie dotyczącej go dokumentacji w systemie IMI. Posiadacza legitymacji informuje się o tym prawie w momencie wydania europejskiej legitymacji zawodowej, a następnie przypomina mu się o tym prawie co dwa lata. Przypomnienie

wysyłane jest automatycznie za pośrednictwem systemu IMI, jeśli pierwotny wniosek o wydanie europejskiej legitymacji zawodowej został przedłożony online.

W przypadku wniosku o usunięcie dokumentacji w systemie IMI związanej z europejską legitymacją zawodową wydaną do celów stałego prowadzenia działalności zawodowej lub tymczasowego i okazjonalnego świadczenia usług na podstawie art. 7 ust. 4 właściwe organy danego rodzimego państwa członkowskiego wydają posiadaczowi kwalifikacji zawodowych dokument poświadczający uznanie jego kwalifikacji zawodowych.

6. W związku z przetwarzaniem danych osobowych zapisanych na europejskiej legitymacji zawodowej i zawartych we wszystkich dokumentacjach w systemie IMI odpowiednie właściwe organy państw członkowskich uznaje się za administratorów danych w rozumieniu art. 2 lit. d) dyrektywy 95/46/WE. W związku z obowiązkami Komisji określonymi w ust. 1-4 niniejszego artykułu i związanym z nimi przetwarzaniem danych osobowych Komisję uznaje się za administratora danych w rozumieniu art. 2 lit. d) rozporządzenia (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych ⁴⁹.

7. Przyjmujące państwa członkowskie, nie naruszając przepisów ust. 3, umożliwiają pracodawcom, klientom, pacjentom, organom publicznym i innym zainteresowanym stronom weryfikację autentyczności i ważności europejskiej legitymacji zawodowej przedstawionej im przez posiadacza legitymacji.

Komisja w drodze aktów wykonawczych określa przepisy dotyczące dostępu do dokumentacji w systemie IMI, oraz środki techniczne i procedury w zakresie weryfikacji, o której mowa w akapicie pierwszym. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 58 ust. 2.

Artykuł 4f

50

Dostęp częściowy

1. Właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego po indywidualnym rozpatrzeniu każdego wniosku przyznaje dostęp częściowy do działalności zawodowej na terytorium tego państwa wyłącznie wtedy, gdy są spełnione wszystkie następujące warunki:

- a) specjalista jest w pełni uprawniony do wykonywania w rodzimym państwie członkowskim działalności zawodowej, w odniesieniu do której ma mieć przyznany dostęp częściowy w przyjmującym państwie członkowskim;
- b) różnice między daną działalnością zawodową legalnie wykonywaną w rodzimym państwie członkowskim i danym zawodem regulowanym w przyjmującym państwie członkowskim są na tyle znaczne, że zastosowanie środków wyrównawczych oznaczałoby konieczność ukończenia przez wnioskodawcę pełnego programu kształcenia

i szkolenia wymaganego w przyjmującym państwie członkowskim do posiadania pełnego dostępu do zawodu regulowanego w przyjmującym państwie członkowskim;
c) daną działalność zawodową można w sposób obiektywny oddzielić od innych rodzajów działalności objętych danym zawodem regulowanym w przyjmującym państwie członkowskim.

Na użytek lit. c) właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego bierze pod uwagę, czy działalność zawodowa może być wykonywana niezależnie w rodzimym państwie członkowskim.

2. Przyznania dostępu częściowego można odmówić, jeżeli taka odmowa jest uzasadniona nadrzędnymi względami interesu ogólnego, odpowiednio służy zapewnieniu osiągnięcia realizowanego celu i nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tego celu.
3. Wnioski dotyczące stałego prowadzenia działalności zawodowej w przyjmującym państwie członkowskim są analizowane zgodnie z tytułem III rozdziały I i IV.
4. Wnioski dotyczące tymczasowego i okazjonalnego świadczenie usług w przyjmującym państwie członkowskim odnoszące się rodzajów działalności zawodowej mających wpływ na zdrowie lub bezpieczeństwo publiczne są analizowane zgodnie z tytułem II.
5. Na zasadzie odstępstwa od art. 7 ust. 4 akapit szósty i art. 52 ust. 1 po przyznaniu dostępu częściowego działalność zawodowa jest wykonywana w ramach tytułu zawodowego obowiązującego w rodzimym państwie członkowskim. Przyjmujące państwo członkowskie może wymagać używania tego tytułu zawodowego w językach przyjmującego państwa członkowskiego. Specjaliści mający dostęp częściowy wyraźnie wskazują usługobiorcom zakres swojej działalności zawodowej.
6. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do specjalistów korzystających z automatycznego uznania kwalifikacji zawodowych na mocy tytułu III rozdziały II, III i IIIa.

TYTUŁ II

SWOBODA ŚWIADCZENIA USŁUG

Artykuł 5

Zasada swobodnego świadczenia usług

1. Bez uszczerbku dla szczególnych przepisów prawa wspólnotowego, jak również przepisów art. 6 i 7 niniejszej dyrektywy, Państwa Członkowskie nie wprowadzają ograniczeń w swobodnym świadczeniu usług w innym Państwie Członkowskim, które w jakikolwiek sposób byłyby związane z kwalifikacjami zawodowymi:
  - a) jeżeli usługodawca prowadzi zgodną z prawem działalność w zakresie tego samego zawodu w innym Państwie Członkowskim (zwanym dalej "Państwem Członkowskim siedziby"), oraz

b) ⁵¹ w przypadku przeniesienia się usługodawcy, jeżeli wykonywał zawód w co najmniej jednym państwie członkowskim przez co najmniej jeden rok w okresie dziesięciu lat poprzedzających świadczenie usług, jeżeli dany zawód nie jest regulowany w państwie członkowskim siedziby. Wymóg wykonywania zawodu przez co najmniej jeden rok nie ma zastosowania, jeżeli zawód lub kształcenie i szkolenie prowadzące do wykonywania danego zawodu są regulowane.

2. Przepisy niniejszego tytułu obowiązują jedynie w przypadku przeniesienia się usługodawcy na terytorium przyjmującego Państwa Członkowskiego w celu tymczasowego i okazjonalnego wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 1.

Tymczasowy i okazjonalny charakter świadczenia usług podlega każdorazowo indywidualnej ocenie, przy uwzględnieniu przede wszystkim jego długości, częstotliwości, regularności i ciągłości.

3. Usługodawca, który przeniósł się do innego Państwa Członkowskiego, podlega przepisom dotyczącym wykonywania zawodu, mającym charakter zawodowy, ustawowy lub administracyjny regulującym kwestie bezpośrednio powiązane z kwalifikacjami zawodowymi, takimi jak definicja zawodu, używanie tytułów zawodowych i poważne uchybienia zawodowe, w sposób bezpośredni i szczególnie związane z ochroną i bezpieczeństwem konsumentów, jak również przepisom dyscyplinarnym, które obowiązują w przyjmującym Państwie Członkowskim osoby wykonujące ten sam zawód.

Artykuł 6

Wyłączenia

Zgodnie z art. 5 ust. 1 przyjmujące Państwo Członkowskie zwalnia usługodawców prowadzących działalność w innym Państwie Członkowskim z wymogów obowiązujących osoby wykonujące dany zawód, prowadzące działalność na jego terytorium, dotyczących:

a) uzyskania zezwolenia, rejestracji albo członkostwa w organizacji lub instytucji zawodowej. W celu ułatwienia stosowania, zgodnie z art. 5 ust. 3, przepisów dyscyplinarnych obowiązujących na ich terytorium, Państwa Członkowskie mogą wprowadzić automatyczną rejestrację tymczasową albo członkostwo *pro forma* w organizacji lub instytucji zawodowej, o ile taka rejestracja lub uzyskanie członkostwa nie spowoduje w żaden sposób opóźnienia ani utrudnienia w świadczeniu usług, ani nie spowoduje obciążenia usługodawcy dodatkowymi kosztami. Odpis oświadczenia oraz, w stosownych przypadkach, jego odnowionej wersji, o której mowa w art. 7 ust. 1, z załączonym, w przypadku określonych w art. 7 ust. 4 zawodów związanych ze zdrowiem lub bezpieczeństwem publicznym lub zawodów korzystających z automatycznego uznawania kwalifikacji na podstawie przepisów tytułu III rozdział III, kopią dokumentów, o których mowa w art. 7 ust. 2, jest przesyłany przez właściwy organ do

odpowiedniej organizacji lub instytucji zawodowej i uznawany jest za automatyczną rejestrację tymczasową albo uzyskanie członkostwa *pro forma* w powyższym celu,
b) rejestracji w publicznej instytucji ubezpieczenia społecznego w celu dokonywania z ubezpieczycielem rozliczeń związanych ze świadczeniem usług na rzecz osób ubezpieczonych.

Jednakże usługodawca informuje instytucję, o której mowa w lit. b), o świadczonych usługach przed ich świadczeniem, albo, w nagłych wypadkach, po ich wykonaniu.

Artykuł 7

Uprzednie oświadczenie składane w przypadku przeniesienia się usługodawcy

1. Państwa Członkowskie mogą wymagać od usługodawcy, który po raz pierwszy przenosi się z jednego Państwa Członkowskiego do innego w celu świadczenia usług, poinformowania o tym z wyprzedzeniem właściwego organu przyjmującego Państwa Członkowskiego w formie pisemnego oświadczenia obejmującego informacje o posiadanym ubezpieczeniu lub innych środkach indywidualnego lub zbiorowego zabezpieczenia w odniesieniu do odpowiedzialności zawodowej. Oświadczenie takie składa się ponownie raz na rok, o ile usługodawca zamierza świadczyć w danym roku w tym Państwie Członkowskim usługi w sposób tymczasowy i okazjonalny. Usługodawca może przekazać oświadczenie w dowolny sposób.

2. Ponadto w przypadku świadczenia usług po raz pierwszy lub w przypadku istotnej zmiany sytuacji potwierdzonej dokumentami Państwo Członkowskie może wymagać dołączenia do oświadczenia następujących dokumentów:

- a) dokumentu potwierdzającego obywatelstwo usługodawcy,
- b) zaświadczenia potwierdzającego, że jego posiadacz prowadzi zgodnie z prawem działalność w Państwie Członkowskim oraz że w momencie składania zaświadczenia nie obowiązuje go zakaz, nawet tymczasowy, wykonywania tej działalności,
- c) potwierdzenia kwalifikacji zawodowych,
- d) ⁵² w przypadkach, o których mowa w art. 5 ust. 1 lit. b), dowolnego dowodu potwierdzającego wykonywanie przez usługodawcę danej działalności przez co najmniej rok w okresie ostatnich dziesięciu lat,
- e) ⁵³ zaświadczenia potwierdzającego brak tymczasowego lub stałego zawieszenia prawa wykonywania danego zawodu lub o niekaralności, jeśli państwo członkowskie wymaga tego od własnych obywateli, przy prowadzeniu działalności w sektorze bezpieczeństwa, w służbie zdrowia i w zawodach związanych z edukacją osób małoletnich, w tym z opieką nad dziećmi i wczesną edukacją,
- f) ⁵⁴ w przypadku zawodów mających wpływ na bezpieczeństwo pacjentów, oświadczenia wnioskodawcy o znajomości języka niezbędnej do wykonywania zawodu w przyjmującym państwie członkowskim,
- g) ⁵⁵ w przypadku zawodów obejmujących działalność, o której mowa w art. 16, zgłoszonych przez państwo członkowskie zgodnie z art. 59 ust. 2, zaświadczenia

dotyczącego charakteru i okresu wykonywania działalności wydanego przez właściwy organ lub instytucję państwa członkowskiego, w którym usługodawca ma siedzibę.

2a. ⁵⁶ Przedstawienie wymaganego oświadczenia przez usługodawcę zgodnie z ust. 1 uprawnia tego usługodawcę do dostępu do działalności usługowej lub do wykonywania tej działalności na całym terytorium danego państwa członkowskiego. Państwo członkowskie może wystąpić o dodatkowe informacje wymienione w ust. 2 dotyczące kwalifikacji zawodowych usługodawcy, jeśli:

- a) zawód jest regulowany odmiennie w różnych częściach terytorium tego państwa członkowskiego;
- b) takie regulacje mają zastosowanie również do wszystkich obywateli tego państwa członkowskiego;
- c) różnice w tych regulacjach uzasadnione są nadrzędnymi względami interesu ogólnego związanymi ze zdrowiem publicznym lub bezpieczeństwem usługobiorców; oraz
- d) państwo członkowskie nie dysponuje innymi środkami uzyskania takich informacji.

3. Usługi świadczone są przy użyciu tytułu zawodowego Państwa Członkowskiego siedziby, o ile w tym Państwie Członkowskim istnieje taki tytuł dla danego rodzaju działalności zawodowej. Tytuł ten podawany jest w języku urzędowym lub jednym z języków urzędowych Państwa Członkowskiego siedziby w sposób uniemożliwiający pomylenie go z tytułem zawodowym występującym w przyjmującym Państwie Członkowskim. Jeżeli w Państwie Członkowskim siedziby nie ma takiego tytułu, usługodawca podaje informacje o formalnie uzyskanych kwalifikacjach w języku urzędowym lub jednym z języków urzędowych tego Państwa Członkowskiego. Świadczenie usług pod tytułem zawodowym występującym w przyjmującym Państwie Członkowskim jest możliwe, w drodze wyjątku, w przypadkach, o których mowa w przepisach tytułu III rozdział III.

4. ⁵⁷ W przypadku świadczenia po raz pierwszy usług w ramach zawodów regulowanych mających wpływ na zdrowie lub bezpieczeństwo publiczne, co do których nie obowiązuje automatyczne uznawanie kwalifikacji na podstawie przepisów tytułu III rozdział II, III lub IIIa, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może sprawdzić kwalifikacje zawodowe usługodawcy przed rozpoczęciem świadczenia przez niego usług po raz pierwszy. Takie wstępne sprawdzenie możliwe jest jedynie wtedy, gdy jej celem jest zapobieżenie poważnym szkodom dla zdrowia lub bezpieczeństwa usługobiorcy, które mogłyby powstać wskutek braku kwalifikacji zawodowych usługodawcy, i gdy nie wykracza poza zakres niezbędny dla osiągnięcia tego celu.

Najpóźniej w terminie jednego miesiąca od otrzymania oświadczenia wraz z dokumentami uzupełniającymi, o których mowa w ust. 1 i 2, właściwy organ informuje usługodawcę o swojej decyzji:

- a) o odstąpieniu od sprawdzenia jego kwalifikacji zawodowych;
- b) po sprawdzeniu jego kwalifikacji zawodowych:
  - (i) wymagającej od usługodawcy przystąpienia do testu umiejętności; lub
  - (ii) zezwalającej na świadczenie usług.

W przypadku zaistnienia trudności mogących skutkować opóźnieniem w podjęciu decyzji na podstawie akapitu drugiego właściwy organ powiadamia usługodawcę w tym samym terminie o przyczynie opóźnienia.

Trudności te rozwiązuje się w terminie jednego miesiąca od tego powiadomienia, natomiast decyzję wydaje się w terminie dwóch miesięcy od rozwiązania tych trudności.

Jeżeli pomiędzy kwalifikacjami zawodowymi usługodawcy i wykształceniem wymaganym w przyjmującym państwie członkowskim występują różnice na tyle istotne, że mogą być szkodliwe dla zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego i nie jest możliwe ich zrównoważenie doświadczeniem zawodowym usługodawcy lub wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami nabytymi poprzez uczenie się przez całe życie, formalnie potwierdzonymi w tym celu przez właściwą instytucję, przyjmujące państwo członkowskie umożliwia temu usługodawcy wykazanie, poprzez poddanie się testowi umiejętności, o którym mowa w akapicie drugim lit. b), że uzyskał on brakującą wiedzę, umiejętności lub kompetencje. Przyjmujące państwo członkowskie podejmuje na tej podstawie decyzję w sprawie zezwolenia na świadczenie usług. W każdym przypadku musi istnieć możliwość świadczenia usługi w terminie jednego miesiąca od podjęcia decyzji zgodnie z akapitem drugim.

Jeżeli właściwy organ nie podejmie działań w terminach określonych w akapitach drugim i trzecim, usługi mogą być świadczone.

W przypadkach gdy kwalifikacje zawodowe zostały sprawdzone zgodnie z niniejszym akapitem, usługi są świadczone przy użyciu tytułu zawodowego używanego w przyjmującym państwie członkowskim.

Artykuł 8

Współpraca administracyjna

1. ⁵⁸ Właściwe organy przyjmującego państwa członkowskiego w razie uzasadnionych wątpliwości mogą zwrócić się do właściwych organów państwa członkowskiego siedziby o przedstawienie informacji dotyczących spełnienia warunków zgodnego z prawem prowadzenia działalności przez usługodawcę i jego należytego postępowania, jak również braku kar dyscyplinarnych lub sankcji karnych związanych z wykonywaniem przez niego działalności zawodowej. W przypadku gdy właściwe organy przyjmującego państwa członkowskiego podejmą decyzję o sprawdzeniu kwalifikacji zawodowych usługodawcy, mogą zwrócić się do właściwych organów państwa członkowskiego siedziby o informacje dotyczące odbytych przez usługodawcę kursów kształcenia, w stopniu niezbędnym do dokonania oceny istotnych różnic, które mogą być szkodliwe dla zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego. Właściwe organy państwa członkowskiego siedziby przekazują te informacje zgodnie z art. 56. W przypadku zawodów nieregulowanych w rodzimym państwie

członkowskim również ośrodki wsparcia, o których mowa w art. 57b, mogą przekazywać takie informacje.

2. Właściwe organy zapewniają wymianę wszelkich informacji niezbędnych dla prawidłowego rozpatrywania skarg składanych przez usługobiorcę na usługodawcę. Usługobiorcy informowani są o rezultatach złożonej skargi.

Artykuł 9

Informacje przekazywane usługobiorcom

W przypadkach, w których usługa świadczona jest przy użyciu tytułu zawodowego Państwa Członkowskiego siedziby lub na podstawie dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji usługodawcy, obok innych wymogów dotyczących przekazania informacji wynikających z prawa wspólnotowego, właściwe organy przyjmującego Państwa Członkowskiego mogą wymagać od usługodawcy przekazania usługobiorcy wszystkich lub niektórych spośród następujących informacji:

- a) w przypadku gdy usługodawca wpisany jest do rejestru przedsiębiorców lub podobnego rejestru publicznego - wskazania rejestru, w którym jest on wpisany, numeru, pod jakim występuje w rejestrze lub innych danych pozwalających na identyfikację usługodawcy, zawartych w tym rejestrze;
- b) w przypadku gdy w Państwie Członkowskim siedziby dana działalność wymaga uzyskania zezwolenia - nazwy i adresy właściwego organu nadzoru;
- c) wskazania stowarzyszenia zawodowego lub podobnej instytucji, w której zarejestrowany jest usługodawca;
- d) tytułu zawodowego lub w przypadku gdy taki tytuł nie istnieje - wskazania formalnych kwalifikacji zawodowych usługodawcy oraz nazwy Państwa Członkowskiego, w którym zostały one uzyskane;
- e) w przypadku gdy usługodawca prowadzi działalność podlegającą opodatkowaniu podatkiem VAT - numeru identyfikacji podatkowej VAT, o którym mowa w art. 22 ust. 1 szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw Państw Członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych - wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku ⁵⁹ ;
- f) szczegółów dotyczących polisy ubezpieczeniowej lub innych środków indywidualnego lub zbiorowego zabezpieczenia w odniesieniu do odpowiedzialności zawodowej.

TYTUŁ III

SWOBODA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

ROZDZIAŁ I

Ogólny system uznawania dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji

Artykuł 10

Zakres

Przepisy niniejszego rozdziału mają zastosowanie do wszystkich zawodów, które nie są objęte przepisami rozdziałów II i III niniejszego tytułu oraz w następujących przypadkach, w których wnioskodawca, z przyczyn szczególnych i wyjątkowych nie spełnia warunków określonych w przepisach zawartych w tych rozdziałach:

- a) w przypadku czynności wyszczególnionych w załączniku IV - jeżeli migrant nie spełnia wymogów określonych w art. 17, 18 oraz 19;
- b) w przypadku lekarzy posiadających podstawowy poziom wykształcenia medycznego, lekarzy specjalistów, pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną, lekarzy dentyistów, wyspecjalizowanych lekarzy dentyistów, lekarzy weterynarii, położnych, farmaceutów i architektów - jeżeli migrant nie spełnia wymogów dotyczących odbycia faktycznej i zgodnej z prawem praktyki zawodowej, o których mowa w art. 23, 27, 33, 37, 39, 43 i 49;
- c) w przypadku architektów - jeżeli migrant posiada dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji inny niż wyszczególnione w załączniku V, pkt 5.7;
- d) bez uszczerbku dla przepisów art. 21 ust. 1, art. 23 i 27, w przypadku lekarzy, pielęgniarek, lekarzy dentyistów, lekarzy weterynarii, położnych, farmaceutów i architektów posiadających dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji specjalisty, uzyskany w wyniku odbycia kształcenia prowadzącego do zdobycia jednego z tytułów wymienionych w załączniku V pkt 5.1.1, 5.2.2, 5.3.2, 5.4.2, 5.5.2, 5.6.2 i 5.7.1, wyłącznie na potrzeby uznania właściwej specjalizacji;
- e) ⁶⁰ w przypadku pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną i pielęgniarek wyspecjalizowanych posiadających dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji specjalistów, uzyskane po odbyciu kształcenia prowadzącego do zdobycia jednego z tytułów wyszczególnionych w załączniku V, pkt 5.2.2 - jeżeli migrant wnosi o uznanie swoich kwalifikacji w innym Państwie Członkowskim, w którym właściwe rodzaje działalności zawodowej wykonywane są przez pielęgniarki wyspecjalizowane, które nie odbyły kształcenia w dziedzinie pielęgniarstwa ogólnego;
- f) w przypadku wyspecjalizowanych pielęgniarek, które nie odbyły kształcenia w dziedzinie pielęgniarstwa ogólnego - jeżeli migrant wnosi o uznanie swoich kwalifikacji w innym Państwie Członkowskim, w którym właściwe rodzaje działalności zawodowej wykonywane są przez pielęgniarki odpowiedzialne za opiekę ogólną, wyspecjalizowane pielęgniarki nieposiadające wykształcenia w dziedzinie pielęgniarstwa ogólnego lub wyspecjalizowane pielęgniarki posiadające dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji specjalistek, uzyskane po odbyciu kształcenia prowadzącego do zdobycia jednego tytułów wyszczególnionych w załączniku V, pkt 5.2.2;
- g) w przypadku migrantów spełniających wymogi określone w art. 3 ust. 3.

Artykuł 11

61

Poziomy kwalifikacji

Do celów art. 13 i art. 14 ust. 6 kwalifikacje zawodowe są pogrupowane według następujących poziomów:

- a) poświadczenie kompetencji wydawane przez właściwy organ w rodzimym Państwie Członkowskim, wyznaczony zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi, wykonawczymi lub administracyjnymi Państwa Członkowskiego na podstawie:
  - i) ukończenia szkolenia nie stanowiącego elementu kształcenia prowadzącego do uzyskania świadectwa lub dyplomu w rozumieniu lit. b), c), d) lub e) lub specjalnego egzaminu niepoprzedzonego kształceniem lub wykonywania w Państwie Członkowskim zawodu w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres trzech kolejnych lat lub przez równoważny okres w niepełnym wymiarze czasu pracy w okresie ostatnich dziesięciu lat,
  - ii) albo ogólnego wykształcenia podstawowego lub średniego, potwierdzającego, że jego posiadacz uzyskał wiedzę ogólną;
    - b) świadectwo potwierdzające ukończenie kształcenia w szkole średniej:
      - i) o charakterze ogólnym, uzupełnionego o kurs lub szkolenie zawodowe inne niż te, o których mowa w lit. c), lub praktykę w okresie próbnym lub praktykę zawodową wymaganą jako uzupełnienie tego kursu,
      - ii) lub o charakterze technicznym lub zawodowym, uzupełnionego w stosownych przypadkach kursem lub szkoleniem zawodowym, o których mowa w ppkt i) lub praktyką w okresie próbnym lub praktyką zawodową wymaganą jako uzupełnienie tego kursu;
    - c) dyplom poświadczający ukończenie:
      - i) kształcenia na poziomie pomaturalnym innego niż określone w lit. d) i e), trwającego przynajmniej rok lub równoważny okres w niepełnym wymiarze, które generalnie można podjąć dopiero po uzyskaniu wykształcenia średniego wymaganego do przyjęcia na studia uniwersyteckie lub inne studia wyższe lub uzyskanie równoważnego wykształcenia średniego drugiego stopnia, jak również szkolenia zawodowego, które może być wymagane jako uzupełnienie tego kursu na poziomie pomaturalnym;
      - ii) ⁶² kształcenia i szkolenia regulowanego lub, w przypadku zawodów regulowanych, kształcenia zawodowego o specjalnym programie, z kompetencjami wykraczającymi poza kompetencje przewidziane na poziomie b, równoważnego z poziomem kształcenia, o którym mowa w ppkt (i), jeżeli zapewnia ono porównywalny poziom przygotowania zawodowego i przygotowuje do pełnienia porównywalnych obowiązków i funkcji, pod warunkiem że do tego dyplomu dołączone jest zaświadczenie z rodzimego państwa członkowskiego;
    - d) ⁶³ dyplom poświadczający ukończenie przez jego posiadacza szkolenia na poziomie ponadśrednim, trwającego od trzech do czterech lat lub przez równoważny

okres w niepełnym wymiarze, co może być dodatkowo wyrażone odpowiednią liczbą punktów ECTS, w ramach kształcenia uniwersyteckiego lub kształcenia w instytucji szkolnictwa wyższego lub w innej placówce na równorzędnym poziomie, jak również w odpowiednich przypadkach poświadczający ukończenie kształcenia zawodowego wymaganego jako uzupełnienie tego kształcenia ponadśredniego;

e) ⁶⁴ dyplom poświadczający ukończenie przez jego posiadacza kształcenia na poziomie ponadśrednim, trwającego co najmniej cztery lata lub przez równoważny okres w niepełnym wymiarze, co może być dodatkowo wyrażone odpowiednią liczbą punktów ECTS, w ramach kształcenia uniwersyteckiego lub kształcenia w instytucji szkolnictwa wyższego lub w innej placówce na równorzędnym poziomie, jak również w odpowiednich przypadkach poświadczający ukończenie kształcenia zawodowego wymaganego jako uzupełnienie tego kształcenia ponadśredniego.

Artykuł 12

65

Równe traktowanie kwalifikacji

Każdy dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji lub zestaw dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji wydany przez właściwy organ państwa członkowskiego, poświadczający ukończenie kształcenia w Unii, w pełnym lub niepełnym wymiarze, w ramach programów formalnych lub poza nimi, którego poziom został uznany przez to państwo członkowskie za równorzędny i który przyznaje jego posiadaczowi te same prawa w zakresie dostępu do zawodu lub jego wykonywania lub przygotowuje do wykonywania tego zawodu, jest traktowany jako dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o których mowa w art. 11, co dotyczy także odpowiedniego poziomu.

Wszelkie kwalifikacje zawodowe, które mimo iż nie spełniają wymogów dotyczących dostępu do zawodu lub jego wykonywania zawartych przepisach ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych obowiązujących w rodzimym Państwie Członkowskim, stanowią na mocy tych przepisów podstawę do przyznania ich posiadaczowi praw nabytych, traktowane są również jako kwalifikacje zawodowe na takich samych warunkach, jak określone w ustępie pierwszym. Odnosi się to szczególnie do przypadków, kiedy rodzime Państwo Członkowskie podnosi poziom wykształcenia wymaganego, aby uzyskać dostęp do zawodu i jego wykonywania, i kiedy osoba, która uzyskała wykształcenie w poprzednio obowiązującym systemie, niespełniające wymogów nowego systemu, korzysta z praw nabytych na mocy postanowień zawartych w krajowych przepisach ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych; w takim przypadku wykształcenie uzyskane w dawnym systemie jest uznawane przez przyjmujące Państwo Członkowskie, do celu stosowania art. 13, za równoważne z poziomem wykształcenia w nowym systemie.

Artykuł 13

66

Warunki uznania

1. W przypadku gdy w przyjmującym państwie członkowskim dostęp do zawodu regulowanego lub jego wykonywanie uzależnione są od posiadania określonych kwalifikacji zawodowych, właściwy organ tego państwa członkowskiego zezwala wnioskodawcom na dostęp do tego zawodu i jego wykonywanie na tych samych warunkach, które stosuje się wobec własnych obywateli, jeśli posiadają oni poświadczenie kompetencji lub dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o których mowa w art. 11, wymagany przez inne państwo członkowskie do celów dostępu do danego zawodu i jego wykonywania na terytorium tego państwa.

Poświadczenie kompetencji lub dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji wydaje właściwy organ państwa członkowskiego wyznaczony zgodnie z przepisami ustawowymi, wykonawczymi lub administracyjnymi tego państwa członkowskiego.

2. Dostęp do zawodu i umożliwienie jego wykonywania, określone w ust. 1, przyznaje się także wnioskodawcom, którzy wykonywali dany zawód w pełnym wymiarze czasu pracy przez jeden rok lub przez równoważny okres w niepełnym wymiarze czasu pracy w okresie ostatnich dziesięciu lat w innym państwie członkowskim, które nie reguluje tego zawodu, oraz posiadają przynajmniej jedno poświadczenie kompetencji lub dowód posiadania kwalifikacji wydane przez inne państwo członkowskie, które nie reguluje tego zawodu.

Poświadczenie kompetencji i dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji muszą spełniać następujące warunki:

- a) są wydane przez właściwy organ państwa członkowskiego wyznaczony zgodnie z przepisami ustawowymi, wykonawczymi lub administracyjnymi tego państwa członkowskiego;
- b) poświadczają, że ich posiadacz jest przygotowany do wykonywania danego zawodu.

Jednakże nie można wymagać posiadania rocznego doświadczenia zawodowego, o którym mowa w akapicie pierwszym, jeżeli dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji wnioskodawcy poświadczą ukończenie regulowanego kształcenia lub szkolenia.

3. Przyjmujące państwo członkowskie akceptuje poziom potwierdzony na podstawie art. 11 przez rodzime państwo członkowskie, jak również zaświadczenie, w którym rodzime państwo członkowskie zaświadcza, że kształcenie i szkolenie regulowane lub kształcenie zawodowe o specjalnym programie, o których mowa w art. 11 lit. c) ppkt (ii) jest równoważne poziomowi określonemu w art. 11 lit. c) ppkt (i).

4. Na zasadzie odstępstwa ust. 1 i 2 niniejszego artykułu i od art. 14 właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może odmówić dostępu do zawodu i jego wykonywania posiadaczom poświadczenia kompetencji sklasyfikowanego w art. 11 lit. a),

jeżeli krajowe kwalifikacje zawodowe wymagane do wykonywania zawodu na terytorium tego państwa sklasyfikowano w art. 11 lit. e).

Artykuł 14

67

Środki wyrównawcze

1. Przepisy art. 13 nie stanowią przeszkody dla wymagania przez państwo członkowskie od wnioskodawcy odbycia stażu adaptacyjnego trwającego nie dłużej niż trzy lata lub przystąpienia do testu umiejętności, jeżeli:

- a) kształcenie, które wnioskodawca otrzymał, obejmuje materiał istotnie różniący się od tego, którego opanowanie jest podstawą uzyskania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji w przyjmującym państwie członkowskim;
- b) na zawód regulowany w przyjmującym państwie członkowskim składa się przynajmniej jedna regulowana działalność zawodowa, która nie wchodzi w zakres odpowiadającego mu zawodu w rodzimym państwie członkowskim wnioskodawcy, a szkolenie wymagane w przyjmującym państwie członkowskim obejmuje materiał istotnie różniący się od objętego kształceniem, którego ukończenie potwierdza poświadczenie kompetencji lub dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji wnioskodawcy.

2. Jeżeli przyjmujące Państwo Członkowskie korzysta z możliwości przewidzianej w ust. 1, musi umożliwić wnioskodawcy wybór między odbyciem stażu adaptacyjnego a zdaniem testu umiejętności.

Jeżeli w odniesieniu do określonego zawodu Państwo Członkowskie uzna za konieczne odstępnie od wymogu określonego w akapicie poprzedzającym, dotyczącego umożliwienia wnioskodawcy wyboru pomiędzy odbyciem stażu adaptacyjnego a zdaniem testu umiejętności, obowiązane jest poinformować o tym z wyprzedzeniem pozostałe Państwa Członkowskie i Komisję, odpowiednio uzasadniając to odstępstwo.

Jeżeli Komisja uzna odstępstwo, o którym mowa w akapicie drugim, za niewłaściwe lub niezgodne z prawem Unii, przyjmuje w terminie trzech miesięcy od otrzymania wszystkich niezbędnych informacji akt wykonawczy w sprawie wezwania państwa członkowskiego do zaniechania wprowadzenia planowanego środka. W przypadku braku odpowiedzi ze strony Komisji we wspomnianym terminie odstępstwo takie może zostać zastosowane.

3. W drodze odstępstwa od określonej w ust. 2 zasady umożliwienia wnioskodawcy wyboru, w odniesieniu do zawodów, których wykonywanie wymaga dokładnej znajomości prawa krajowego i w odniesieniu do których udzielanie porad lub pomocy związanej z prawem krajowym jest zasadniczą i trwałą cechą działalności zawodowej, przyjmujące Państwo Członkowskie może samo wyznaczyć staż adaptacyjny lub test umiejętności.

Dotyczy to także przypadków przewidzianych w art. 10 lit. b) i c), art. 10 lit. d) w odniesieniu do lekarzy i lekarzy dentyków, w art. 10 lit. f), jeżeli migrant ubiega się o

uznanie swoich kwalifikacji w innym Państwie Członkowskim, gdzie odpowiednia działalność zawodowa wykonywana jest przez pielęgniarki odpowiedzialne za opiekę ogólną lub pielęgniarki wyspecjalizowane posiadające dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji specjalisty, uzyskany po odbyciu kształcenia prowadzącego do zdobycia tytułów wyszczególnionych w załączniku V, pkt 5.2.2, a także w art. 10 lit. g).

W przypadkach objętych art. 10 lit. a) przyjmujące Państwo Członkowskie może wymagać od migranta odbycia stażu adaptacyjnego lub zdania testu umiejętności, jeżeli migrant przewiduje możliwość wykonywania na własny rachunek lub w charakterze kierownika przedsiębiorstwa działalności zawodowej wymagającej znajomości i stosowania szczególnych przepisów krajowych, pod warunkiem że znajomość i stosowanie tych przepisów wymagane jest przez właściwe organy przyjmującego Państwa Członkowskiego od własnych obywateli, podejmujących taką działalność.

W przypadku posiadacza kwalifikacji zawodowych, o których mowa w art. 11 lit. a), który ubiega się o uznanie swoich kwalifikacji zawodowych, jeżeli wymagane krajowe kwalifikacje zawodowe są sklasyfikowane na poziomie określonym w art. 11 lit. d), przyjmujące państwo członkowskie może nałożyć oba środki - staż adaptacyjny i test umiejętności.

W drodze odstępstwa od określonej w ust. 2 zasady umożliwienia wnioskodawcy wyboru, przyjmujące państwo członkowskie może przewidzieć staż adaptacyjny albo test umiejętności w przypadku:

- a) posiadacza kwalifikacji zawodowych, o których mowa w art. 11 lit. a), który stara się o uznanie swoich kwalifikacji zawodowych, jeżeli wymagane krajowe kwalifikacje zawodowe są sklasyfikowane na poziomie określonym w art. 11 lit. c); lub
- b) posiadacza kwalifikacji zawodowych, o których mowa w art. 11 lit. b), który stara się o uznanie swoich kwalifikacji zawodowych, jeżeli wymagane krajowe kwalifikacje zawodowe są sklasyfikowane na poziomie określonym w art. 11 lit. d) lub e).

4. Na użytek ust. 1 i 5 "istotnie różniący się materiał" oznacza materiał obejmujący nabytą wiedzę, umiejętności i kompetencje, które mają zasadnicze znaczenie dla wykonywania zawodu i w odniesieniu do którego kształcenie odbyte przez migranta wykazuje istotne różnice pod względem treści w porównaniu z kształceniem wymaganym przez przyjmujące państwo członkowskie.

5. Przepisy ust. 1 stosuje się z należyтым uwzględnieniem zasady proporcjonalności. W szczególności jeżeli przyjmujące państwo członkowskie zamierza wymagać od wnioskodawcy odbycia stażu adaptacyjnego lub przystąpienia do testu umiejętności, musi najpierw upewnić się, czy wiedza, umiejętności i kompetencje nabyte przez wnioskodawcę w trakcie jego doświadczenia zawodowego lub poprzez uczenie się przez całe życie, i oficjalnie poświadczone w tym celu przez właściwą instytucję, w którymkolwiek państwie członkowskim lub państwie trzecim mogą obejmować w całości lub częściowo istotnie różniący się materiał, o którym mowa w ust. 4.

6. Decyzja nakładająca obowiązek odbycia stażu adaptacyjnego lub przystąpienia do testu umiejętności musi być należycie uzasadniona. Wnioskodawcy przedstawia się w szczególności następujące informacje:

- a) poziom kwalifikacji zawodowych wymagany w przyjmującym państwie członkowskim i poziom kwalifikacji zawodowych posiadanych przez wnioskodawcę zgodnie z klasyfikacją określoną w art. 11; oraz
- b) istotne różnice, o których mowa w ust. 4, oraz powody, dla których tych różnic nie można zrównoważyć wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami nabytymi w trakcie doświadczenia zawodowego i poprzez uczenie się przez całe życie, oficjalnie poświadczonymi w tym celu przez właściwą instytucję.

7. Państwa członkowskie zapewniają wnioskodawcy możliwość przystąpienia do testu umiejętności, o którym mowa w ust. 1, nie później niż sześć miesięcy po przyjęciu pierwotnej decyzji o nałożeniu na wnioskodawcę obowiązku przystąpienia do testu umiejętności.

Artykuł 15

68

(skreślony).

ROZDZIAŁ II

Uznawanie doświadczenia zawodowego

Artykuł 16

Wymogi dotyczące doświadczenia zawodowego

Jeżeli podjęcie lub wykonywanie jednego z rodzajów działalności wymienionych w załączniku IV w danym Państwie Członkowskim zależy od posiadania wiedzy i umiejętności o charakterze ogólnym, handlowym lub zawodowym, to Państwo Członkowskie uzna za dowód posiadania takiej wiedzy i takich umiejętności fakt, że działalność taka była uprzednio wykonywana w innym Państwie Członkowskim. W tym celu działalność taka musiała być prowadzona zgodnie z art. 17, 18 i 19.

Artykuł 17

Rodzaje działalności ujęte w wykazie I w załączniku IV

1. W odniesieniu do rodzajów działalności ujętych w wykazie I w załączniku IV przedmiotowa działalność musi być uprzednio prowadzona:

- a) nieprzerwanie przez sześć lat na własny rachunek albo na stanowisku kierownika przedsiębiorstwa; lub

- b) nieprzerwanie przez trzy lata na własny rachunek lub na stanowisku kierownika przedsiębiorstwa, jeśli beneficjent wykaże, że uprzednio odbył przynajmniej trzyletnie kształcenie przygotowujące do wykonywania tej działalności, co zostało potwierdzone świadectwem uznawanym przez Państwo Członkowskie lub uznanym przez właściwą instytucję zawodową za spełniające wszystkie warunki formalne; lub
- c) ⁶⁹ nieprzerwanie przez cztery lata na własny rachunek lub na stanowisku kierownika przedsiębiorstwa, jeśli beneficjent wykaże, że uprzednio odbył przynajmniej dwuletnie kształcenie przygotowujące do wykonywania tej działalności, co zostało potwierdzone świadectwem uznawanym przez Państwo Członkowskie lub uznanym przez właściwą instytucję zawodową za spełniające wszystkie warunki formalne; lub
- d) lub nieprzerwanie przez trzy lata na własny rachunek, jeśli beneficjent wykaże, że, przez co najmniej pięć lat wykonywał przedmiotową działalność w charakterze pracownika najemnego; lub
- e) nieprzerwanie przez pięć lat na stanowisku kierowniczym, przy czym przez co najmniej trzy lata sprawował obowiązki o charakterze technicznym i odpowiadał za przynajmniej jeden dział przedsiębiorstwa, jeżeli beneficjent wykaże, że uprzednio odbył co najmniej trzyletnie kształcenie przygotowujące do wykonywania tej działalności, co zostało potwierdzone świadectwem uznawanym przez Państwo Członkowskie lub uznanym przez właściwą instytucję zawodową za spełniające wszystkie warunki formalne.

2. W przypadkach określonych w lit. a) i d) okres od zaprzestania wykonywania danej działalności do wystąpienia z kompletnym wnioskiem do właściwego organu, o którym mowa w art. 56, nie może przekraczać dziesięciu lat.

3. Przepisów ust. 1 lit. e) nie stosuje się do rodzajów działalności z grupy Ex 855 w nomenklaturze ISIC - salony fryzjerskie.

Artykuł 18

Rodzaje działalności ujęte w wykazie II w załączniku IV

1. W przypadku rodzajów działalności ujętych w wykazie II w załączniku IV, przedmiotowa działalność musi być uprzednio prowadzona:

- a) nieprzerwanie przez pięć lat na własny rachunek albo na stanowisku kierownika przedsiębiorstwa; lub
- b) nieprzerwanie przez trzy lata na własny rachunek lub na stanowisku kierownika przedsiębiorstwa, jeśli beneficjent wykaże, że uprzednio odbył co najmniej trzyletnie kształcenie przygotowujące do wykonywania tej działalności, co zostało potwierdzone świadectwem uznawanym przez Państwo Członkowskie lub uznanym przez właściwą instytucję zawodową za spełniające wszystkie wymogi formalne; lub
- c) nieprzerwanie przez cztery lata na własny rachunek lub na stanowisku kierownika przedsiębiorstwa, jeśli beneficjent wykaże, że uprzednio odbył co najmniej dwuletnie kształcenie przygotowujące do wykonywania tej działalności, co zostało potwierdzone świadectwem uznawanym przez Państwo Członkowskie lub uznanym przez właściwą instytucję zawodową za spełniające wszystkie wymogi formalne; lub

- d) nieprzerwanie przez trzy lata na własny rachunek lub na stanowisku kierownika przedsiębiorstwa, jeśli beneficjent wykaże, że przez co najmniej pięć lat wykonywał przedmiotową działalność w charakterze pracownika najemnego; lub
- e) nieprzerwanie przez pięć lat w charakterze pracownika najemnego, jeśli beneficjent wykaże, że uprzednio odbył co najmniej trzyletnie kształcenie przygotowujące do wykonywania tej działalności, co zostało potwierdzone świadectwem uznawanym przez Państwo Członkowskie lub uznany przez właściwą instytucję zawodową za spełniające wszystkie wymogi formalne; lub
- f) nieprzerwanie przez sześć lat w charakterze pracownika najemnego, jeśli beneficjent wykaże, że uprzednio odbył co najmniej dwuletnie kształcenie przygotowujące do wykonywania tej działalności, co zostało potwierdzone świadectwem uznawanym przez Państwo Członkowskie lub uznany przez właściwą instytucję zawodową za spełniające wszystkie wymogi formalne.

2. W przypadkach określonych w lit. a) i d) okres od zaprzestania danej działalności do wystąpienia z kompletnym wnioskiem do właściwego organu, o którym mowa w art. 56, nie może przekraczać dziesięciu lat.

Artykuł 19

Rodzaje działalności ujęte w wykazie III w załączniku IV

1. W przypadku rodzajów działalności ujętych w wykazie III w załączniku IV przedmiotowa działalność musi być uprzednio prowadzona:

- a) nieprzerwanie przez trzy lata na własny rachunek albo na stanowisku kierownika przedsiębiorstwa; lub
- b) nieprzerwanie przez dwa lata na własny rachunek lub na stanowisku kierownika przedsiębiorstwa, jeśli beneficjent wykaże, że uprzednio odbył kształcenie przygotowujące do wykonywania tej działalności, co zostało potwierdzone świadectwem uznawanym przez Państwo Członkowskie lub uznany przez właściwą instytucję zawodową za spełniające wszystkie wymogi formalne; lub
- c) nieprzerwanie przez dwa lata na własny rachunek lub na stanowisku kierownika przedsiębiorstwa, jeśli beneficjent wykaże, że przez co najmniej trzy lata wykonywał przedmiotową działalność w charakterze pracownika najemnego; lub
- d) nieprzerwanie przez trzy lata w charakterze pracownika najemnego, jeśli beneficjent wykaże, że uprzednio odbył kształcenie przygotowujące do wykonywania tej działalności, co zostało potwierdzone świadectwem uznawanym przez Państwo Członkowskie lub uznany przez właściwą instytucję zawodową za spełniające wszystkie wymogi formalne.

2. W przypadkach określonych w lit. a) i c), okres od zaprzestania danej działalności do wystąpienia z kompletnym wnioskiem do właściwego organu, o którym mowa w art. 56, nie może przekraczać dziesięciu lat.

Artykuł 20

Dostosowanie wykazów działalności zawartych w załączniku IV

Zgodnie z art. 57c Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych dotyczących dostosowania wykazów działalności zawartych w załączniku IV, które podlegają systemowi uznawania doświadczenia zawodowego zgodnie z art. 16, w celu aktualizacji lub wyjaśnienia rodzajów działalności wymienionych w załączniku IV, w szczególności aby doprecyzować ich zakres oraz odpowiednio uwzględnić najnowsze zmiany w obszarze nazewnictwa stosowanego w ramach danego rodzaju działalności, o ile nie spowoduje to zawężenia zakresu rodzajów działalności związanych z poszczególnymi kategoriami i o ile nie będzie miało miejsca przenoszenie rodzajów działalności między istniejącymi wykazami I, II i III w załączniku IV.

ROZDZIAŁ III

Uznawanie na podstawie koordynacji minimalnych wymogów w zakresie kształcenia

Sekcja 1

Przepisy ogólne

Artykuł 21

Zasada automatycznego uznawania

1. Każde Państwo Członkowskie uznaje dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji lekarzy uprawniające do podejmowania działalności zawodowej w charakterze lekarza posiadającego podstawowy poziom wykształcenia medycznego lub lekarza specjalisty, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza dentystry lub wyspecjalizowanego lekarza dentystry, lekarza weterynarii, farmaceuty oraz architekta wyszczególnione odpowiednio w załączniku V, pkt 5.1.1, 5.1.2, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.6.2 i 5.7.1 spełniające minimalne wymogi w zakresie kształcenia, o których mowa odpowiednio w art. 24, 25, 31, 34, 35, 38, 44 oraz 46 i nadaje tym dokumentom potwierdzającym posiadanie kwalifikacji, na potrzeby podejmowania i prowadzenia działalności zawodowej taką samą moc na swoim terytorium, jak dokumentom potwierdzającym posiadanie kwalifikacji, które samo wydaje.

Wymienione dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji muszą być wydane przez właściwe organy w Państwach Członkowskich i w stosownym przypadku muszą im towarzyszyć świadectwa wyszczególnione odpowiednio w załączniku V, pkt 5.1.1, 5.1.2, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.6.2 oraz 5.7.1.

Przepisy akapitu pierwszego i drugiego nie wpływają na prawa nabyte, o których mowa w art. 23, 27, 33, 37, 39 i 49.

2. Każde Państwo Członkowskie uznaje, w ramach własnego systemu zabezpieczenia społecznego, na potrzeby prowadzenia działalności w zakresie ogólnej praktyki medycznej dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji wyszczególnione w załączniku V, pkt 5.1.4 i wydane obywatelom Państw Członkowskich przez inne Państwa Członkowskie, zgodnie z minimalnymi wymogami w zakresie kształcenia określonymi w art. 28.

Przepisy akapitu poprzedzającego nie wpływają na prawa nabyte, o których mowa w art. 30.

3. Każde Państwo Członkowskie uznaje dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji położnych wydane obywatelom Państw Członkowskich przez inne Państwa Członkowskie i wyszczególnione w załączniku V, pkt 5.5.2, które spełniają minimalne wymogi w zakresie kształcenia, o których mowa w art. 40, i kryteria określone w art. 41 oraz nadaje im na potrzeby podejmowania i prowadzenia działalności zawodowej taką samą moc na swoim terytorium, jak dokumentom potwierdzającym posiadanie kwalifikacji, które samo wydaje. Powyższy przepis nie narusza praw nabytych, o których mowa w art. 23 i 43.

4. ⁷¹ W odniesieniu do prowadzenia aptek, które nie podlegają jakimkolwiek ograniczeniom terytorialnym, państwo członkowskie może w drodze odstępstwa postanowić o nieuznawaniu dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji, o których mowa w pkt 5.6.2 załącznika V, za uprawniające do otwierania nowych, ogólnodostępnych aptek. Do celów niniejszego ustępu za nowe uważane są także apteki działające krócej niż trzy lata.

Odstępstwa tego nie można zastosować do farmaceutów, których kwalifikacje zostały już uznane przez właściwe organy przyjmującego państwa członkowskiego do innych celów i którzy faktycznie i zgodnie z prawem prowadzili działalność zawodową farmaceuty przez co najmniej trzy kolejne lata w tym państwie członkowskim.

5. Dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji architekta, o którym mowa w załączniku V, pkt 5.7.1, który podlega zgodnie z ust. 1 automatycznemu uznaniu, stanowi dowód odbycia kształcenia, które rozpoczęło się nie wcześniej niż w akademickim roku odniesienia, o którym mowa w tym załączniku.

6. ⁷² Każde państwo członkowskie uzależnia dostęp do zawodów lekarza, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza dentystry, lekarza weterynarii, położnej i farmaceuty, oraz wykonywanie tych zawodów, od posiadania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji, o którym mowa, odpowiednio, w załączniku V pkt 5.1.1, 5.1.2, 5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 i 5.6.2, poświadczającego, że dana osoba uzyskała w trakcie kształcenia odpowiednio wiedzę, umiejętności i kompetencje, o których mowa w art. 24 ust. 3, art. 31 ust. 6, art. 31 ust. 7, art. 34 ust. 3, art. 38 ust. 3, art. 40 ust. 3 oraz art. 44 ust. 3.

Aby uwzględnić ogólnie uznany postęp naukowy i techniczny, Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 57c w celu aktualizacji wiedzy i umiejętności, o których mowa w art. 24 ust. 3, art. 31 ust. 6, art. 34 ust. 3, art. 38 ust. 3,

art. 40 ust. 3, art. 44 ust. 3 i art. 46 ust. 4, z myślą o odzwierciedleniu ewolucji prawa Unii mającego bezpośredni wpływ na danych specjalistów.

Takie aktualizacje nie mogą w żadnym państwie członkowskim wymagać zmiany istniejących podstawowych zasad ustawodawczych dotyczących struktury zawodów w odniesieniu do kształcenia osób fizycznych i warunków ich dostępu do zawodu. Przy dokonywaniu takich aktualizacji należy uwzględnić odpowiedzialność państw członkowskich za organizację systemów edukacyjnych, zgodnie z art. 165 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

7. ⁷³ (skreślony).

Artykuł 21a

⁷⁴

Procedura powiadamiania

1. Każde państwo członkowskie powiadamia Komisję o wszelkich przyjmowanych przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych dotyczących wydawania dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji w zawodach objętych przepisami niniejszego rozdziału.

W przypadku dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji, o których mowa w sekcji 8, powiadomienie zgodnie z akapitem pierwszym skierowane jest także do pozostałych państw członkowskich.

2. Powiadomienie, o którym mowa w ust. 1, obejmuje informacje na temat czasu trwania i treści programów kształcenia.

3. Powiadomienie, o którym mowa w ust. 1, przekazuje się za pośrednictwem systemu IMI.

4. Aby należycie uwzględnić zmiany ustawodawcze i administracyjne w państwach członkowskich - i pod warunkiem że przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne będące przedmiotem powiadomienia, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, spełniają warunki określone w niniejszym rozdziale - Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 57c w celu zmiany załącznika V pkt 5.1.1-5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2, 5.6.2 i 5.7.1 poprzez aktualizację tytułów przyjętych przez państwa członkowskie w odniesieniu do dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji oraz - w stosownych przypadkach - instytucji wydającej dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, zaświadczenia, które mu towarzyszy, oraz odpowiedniego tytułu zawodowego.

5. Jeżeli przepisy ustawodawcze, regulacyjne i administracyjne będące przedmiotem powiadomienia zgodnie z ust. 1 nie spełniają warunków określonych w niniejszym rozdziale, Komisja przyjmuje akt wykonawczy w celu odrzucenia proponowanej zmiany w załączniku V pkt 5.1.1-5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2, 5.6.2 lub 5.7.1.

Artykuł 22

75

Wspólne przepisy w sprawie kształcenia

W odniesieniu do kształcenia, o którym mowa w art. 24, 25, 28, 31, 34, 35, 38, 40, 44 i 46:

- a) Państwa Członkowskie mogą zezwolić na kształcenie w niepełnym wymiarze godzin na warunkach określonych przez właściwe organy, które zapewniają, by łączny czas trwania, poziom i jakość takiego kształcenia nie były niższe niż w przypadku ciągłego kształcenia w pełnym wymiarze godzin;
- b) państwa członkowskie - zgodnie z procedurami właściwymi dla każdego państwa członkowskiego - poprzez wspieranie ustawicznego rozwoju zawodowego zapewniają, aby specjaliści, których kwalifikacje zawodowe objęte są rozdziałem III niniejszego tytułu, mogli aktualizować swoją wiedzę, umiejętności i kompetencje, aby prowadzić bezpieczną i skuteczną praktykę oraz być na bieżąco ze zmianami w dziedzinie, w której się specjalizują.

Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje o środkach podjętych na podstawie akapitu pierwszego lit. b) do dnia 18 stycznia 2016 r.

Artykuł 23

Prawa nabyte

1. Bez uszczerbku dla szczególnych praw nabytych w odniesieniu do określonych zawodów, w przypadkach, w których dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji uprawniającej do podjęcia działalności zawodowej lekarza posiadającego podstawowy poziom wykształcenia medycznego lub lekarza specjalisty, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza dentysty lub wyspecjalizowanego lekarza dentysty, lekarza weterynarii, położnej lub farmaceuty, uzyskany przez obywatela Państwa Członkowskiego nie spełnia wszystkich wymogów w zakresie wykształcenia, o których mowa w art. 24, 25, 31, 34, 35, 38, 40 oraz 44, każde Państwo Członkowskie uznaje ten dokument za wystarczający dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji wydany przez te Państwa Członkowskie, o ile dokument ten poświadcza ukończenie kształcenia, które rozpoczęło się przed datami odniesienia określonymi w załączniku V, pkt 5.1.1, 5.1.2, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 i 5.6.2, oraz załączone jest do niego zaświadczenie, stwierdzające, że posiadacz danego dokumentu faktycznie i zgodnie z prawem wykonywał przedmiotowe rodzaje działalności nieprzerwanie przez co najmniej trzy lata w okresie pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia.

2. Te same przepisy obowiązują także w przypadku dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji uprawniającego do podejmowania działalności zawodowej lekarza posiadającego podstawowy poziom wykształcenia medycznego i lekarza specjalisty, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza dentysty, wyspecjalizowanego lekarza dentysty, lekarza weterynarii, położnej i farmaceuty, uzyskanych na terytorium byłej

Niemieckiej Republiki Demokratycznej, który nie spełnia minimalnych wymogów w zakresie wykształcenia określonych w art. 24, 25, 31, 34, 35, 38, 40 i 44, jeżeli taki dokument poświadcza ukończenie kształcenia rozpoczętego przed:

- a) 3 października 1990 r. w przypadku lekarzy posiadających podstawowy poziom wykształcenia medycznego, pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną, lekarzy dentyistów bez specjalizacji, wyspecjalizowanych lekarzy dentyistów, lekarzy weterynarii, położnych i farmaceutów, oraz
- b) 3 kwietnia 1992 r. w przypadku lekarzy specjalistów.

Dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji, o których mowa w akapicie pierwszym, uprawniają ich posiadacza do prowadzenia działalności zawodowej na terytorium Niemiec na tych samych warunkach, jak wydane przez właściwe organy niemieckie dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji, określone w załączniku V, pkt 5.1.1, 5.1.2, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 i 5.6.2.

3. Bez uszczerbku dla przepisów art. 37 ust. 1, każde Państwo Członkowskie uznaje dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji uprawniający do podejmowania działalności zawodowej lekarza posiadającego podstawowy poziom wykształcenia medycznego i lekarza specjalisty, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza weterynarii, położnej, farmaceuty i architekta, uzyskane przez obywateli Państw Członkowskich i wydane przez byłą Czechosłowację lub uzyskane przez obywateli, których kształcenie rozpoczęło się, w przypadku Republiki Czeskiej i Słowacji, przed 1 stycznia 1993 r., w przypadkach gdy organy jednego z wyżej wymienionych Państw Członkowskich poświadczyły, że taki dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji ma taką samą moc prawną na ich terytorium, jak dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji wydawane przez te Państwa, a w stosunku do architektów jak dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji przyporządkowane tym Państwom Członkowskim w załączniku VI, pkt 6, w odniesieniu do podejmowania i wykonywania działalności zawodowej w charakterze lekarza posiadającego podstawowy poziom wykształcenia medycznego i lekarza specjalisty, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza weterynarii, położnej lub farmaceuty w zakresie rodzajów działalności, o których mowa w art. 45 ust. 2, oraz architekta w zakresie rodzajów działalności, o których mowa w art. 48.

Do takiego poświadczenia należy dołączyć zaświadczenie wydane przez te same organy, stwierdzające, że dane osoby faktycznie i zgodnie z prawem wykonywały danego rodzaju działalność nieprzerwanie przez co najmniej trzy lata w okresie pięciu lat przed wydaniem zaświadczenia.

4. Każde Państwo Członkowskie uznaje dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji uprawniające do podejmowania działalności zawodowej w charakterze lekarza posiadającego podstawowy poziom wykształcenia medycznego i lekarza specjalisty, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza dentyisty, wyspecjalizowanego lekarza dentyisty, lekarza weterynarii, położnej, farmaceuty i architekta, posiadane przez obywateli Państw Członkowskich i wydane przez były Związek Radziecki, lub obywateli, których kształcenie rozpoczęło się:

- a) w przypadku Estonii przed 20 sierpnia 1991 r.;
- b) w przypadku Łotwy przed 21 sierpnia 1991 r.;
- c) w przypadku Litwy przed 11 marca 1990 r.;

jeżeli organy jednego z trzech wyżej wymienionych Państw Członkowskich poświadczą, że taki dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji ma taką samą moc prawną na ich terytorium, jak dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji przez nie wydawane, a w stosunku do architektów jak dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji przyporządkowane tym Państwom Członkowskim w załączniku VI, pkt 6, w odniesieniu do podejmowania i wykonywania działalności zawodowej w charakterze lekarza posiadającego podstawowy poziom wykształcenia medycznego i lekarza specjalisty, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza dentystry, wyspecjalizowanego lekarza dentystry, lekarza weterynarii, położnej, farmaceuty, w zakresie rodzajów działalności, o których mowa w art. 45 ust. 2 oraz architekta w zakresie rodzajów działalności, o których mowa w art. 48.

Do takiego poświadczenia należy dołączyć zaświadczenie wydane przez te same organy, stwierdzające, że dane osoby faktycznie i zgodnie z prawem wykonywały danego rodzaju działalność nieprzerwanie przez co najmniej trzy lata w okresie pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia.

W odniesieniu do dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji lekarzy weterynarii, wydanych przez były Związek Radziecki lub w odniesieniu do kształcenia rozpoczętego w przypadku Estonii przed 20 października 1991 r., do zaświadczenia, o którym mowa w poprzednim akapicie, należy dołączyć zaświadczenie wydane przez organy estońskie, stwierdzające, że osoby te faktycznie i zgodnie z prawem wykonywały danego rodzaju działalność na terytorium Estonii nieprzerwanie przez co najmniej trzy lata w okresie pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia.

5. ⁷⁶ Bez uszczerbku dla art. 43(b), każde z państw członkowskich uznaje dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji lekarza, uprawniający do podejmowania działalności zawodowej lekarza posiadającego podstawowy poziom wykształcenia medycznego i lekarza specjalisty, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza dentystry, wyspecjalizowanego lekarza dentystry, lekarza weterynarii, położnej, farmaceuty i architekta, uzyskany przez obywateli państw członkowskich i wydany przez byłą Jugosławię, lub których kształcenie rozpoczęło się:

- a) w przypadku Słowenii - przed dniem 25 czerwca 1991 r. oraz
- b) w przypadku Chorwacji - przed dniem 8 października 1991 r.,

w przypadku gdy organy wymienionych państw członkowskich poświadczą, że taki dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji ma taką samą moc prawną na terytorium tych państw, jak dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji wydawane przez te organy, a w odniesieniu do architektów, jak dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji przyporządkowane tym państwom członkowskim w załączniku VI pkt 6, w odniesieniu do podejmowania i wykonywania

działalności zawodowej lekarza posiadającego podstawowy poziom wykształcenia medycznego, lekarza specjalisty, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza dentystry, wyspecjalizowanego lekarza dentystry, lekarza weterynarii, położnej, farmaceuty w zakresie rodzajów działalności, o których mowa w art. 45 ust. 2, oraz architekta w zakresie rodzajów działalności, o których mowa w art. 48.

Do takiego poświadczenia musi zostać dołączone zaświadczenie wydane przez te same organy, stwierdzające, że dane osoby faktycznie i zgodnie z prawem wykonywały danego rodzaju działalność przez co najmniej trzy kolejne lata w okresie pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia.

6. ⁷⁷ Każde Państwo Członkowskie uznaje za wystarczający dowód posiadania kwalifikacji przez obywateli Państw Członkowskich, których dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji: lekarza, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza dentystry, lekarza weterynarii, położnej i farmaceuty nie odpowiadają tytułom przyporządkowanym danemu Państwu Członkowskiemu w załączniku V, pkt 5.1.1, 5.1.2, 5.1.3, 5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 i 5.6.2, dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji wydawane w tych Państwach Członkowskich, do których załączone będzie zaświadczenie wydane przez właściwe organy lub instytucje.

Zaświadczenie, o którym mowa w akapicie pierwszym, stanowi potwierdzenie, że dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji stanowi odpowiednio dowód pomyślnego ukończenia kształcenia, zgodnie z art. 24, 25, 28, 31, 34, 35, 38, 40 i 44 niniejszej dyrektywy, i jest traktowany przez Państwo Członkowskie, w którym został on wydany, na równi z kwalifikacjami, których tytuły wyszczególniono w załączniku V, pkt 5.1.1, 5.1.2, 5.1.3, 5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 i 5.6.2.

Artykuł 23a

⁷⁸

Okoliczności szczególne

1. Na zasadzie odstępstwa od niniejszej dyrektywy, Bułgaria może zezwolić posiadaczom kwalifikacji "фелдшер" (felczer) przyznawanej w Bułgarii przed dniem 31 grudnia 1999 r. i wykonującym ten zawód w ramach bułgarskiego systemu zabezpieczeń społecznych w dniu 1 stycznia 2000 r. na dalsze wykonywanie wspomnianego zawodu, nawet jeżeli ich działalność jest częściowo objęta zakresem niniejszej dyrektywy dotyczącej odpowiednio lekarzy i pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną.

2. Posiadaczom bułgarskiej kwalifikacji "фелдшер" (felczer), o której mowa w ust. 1, nie przysługuje prawo do uznania ich kwalifikacji jako lekarzy i pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną w innych państwach członkowskich na podstawie niniejszej dyrektywy.

Sekcja 2

Lekarze

Artykuł 24

Kształcenie medyczne na podstawowym poziomie

1. Warunkiem podjęcia kształcenia medycznego na podstawowym poziomie jest posiadanie dyplomu lub świadectwa, uprawniającego do dostępu do studiów uniwersyteckich na danym kierunku.
2. ⁷⁹ Kształcenie medyczne na podstawowym poziomie obejmuje co najmniej pięcioletni okres studiów, co można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS; okres ten obejmuje co najmniej 5 500 godzin kształcenia teoretycznego i praktycznego prowadzonego na uniwersytecie lub pod jego nadzorem.

W przypadku specjalistów, którzy podjęli kształcenie przed dniem 1 stycznia 1972 r., kurs kształcenia, o którym mowa w akapicie pierwszym, może obejmować sześciomiesięczne kształcenie praktyczne odbywane w pełnym wymiarze godzin na poziomie uniwersyteckim pod nadzorem właściwych organów.

3. Odbycie przez daną osobę kształcenia medycznego na poziomie podstawowym gwarantuje, że uzyskała ona następującą wiedzę i umiejętności:
  - a) odpowiednią wiedzę w zakresie nauk, na których opiera się medycyna i dobre zrozumienie metod naukowych, w tym zasad dokonywania pomiarów funkcji biologicznych, oceny naukowo ustalonych stanów faktycznych i analizy danych;
  - b) wystarczającą znajomość anatomii, fizjologii i zachowania osób zdrowych i chorych, a także zależności występujących pomiędzy stanem zdrowia a fizycznym i społecznym środowiskiem, w jakim przebywa istota ludzka;
  - c) odpowiednią wiedzę w zakresie dyscyplin i praktyki klinicznej, zapewniającą danej osobie kompleksowe postrzeganie chorób fizycznych i psychicznych oraz medycyny w aspekcie profilaktyki, diagnostyki i terapii oraz rozrodczości;
  - d) odpowiednie doświadczenie kliniczne zdobyte w szpitalach pod odpowiednim nadzorem.

Artykuł 25

Specjalistyczne kształcenie medyczne

1. ⁸⁰ Warunkiem podjęcia specjalistycznego kształcenia medycznego jest potwierdzone ukończenie programu kształcenia medycznego na podstawowym poziomie, o którym mowa w art. 24 ust. 2, w trakcie którego dana osoba uzyskała właściwą wiedzę w zakresie medycyny podstawowej.
2. Specjalistyczne kształcenie medyczne obejmuje zajęcia teoretyczne i praktyczne na uniwersytecie lub w szpitalu uniwersyteckim albo, w stosownych przypadkach, w jednostce ochrony zdrowia, upoważnionej do jego prowadzenia przez właściwe organy lub instytucje.

Państwa Członkowskie zapewniają, że minimalny okres specjalistycznego kształcenia medycznego, o którym mowa w załączniku V pkt 5.1.3, jest nie krótszy od okresu przewidzianego w tym punkcie. Kształcenie odbywa się pod nadzorem właściwych organów lub instytucji. Obejmuje ono osobisty udział lekarza odbywającego specjalistyczne kształcenie w działalności i wypełnianiu obowiązków danej placówki.

3. Kształcenie odbywa się w pełnym wymiarze godzin w placówkach uznanych przez właściwe organy. Obejmuje ono udział w pełnym zakresie działalności medycznej prowadzonej przez placówkę, w której odbywa się kształcenie, w tym w pełnieniu dyżurów, tak aby kształcący się lekarz cały czas przeznaczony na pracę zawodową we wszystkich tygodniach roboczych w roku poświęcał na zajęcia praktyczne i teoretyczne, zgodnie z procedurami ustanowionymi przez właściwe organy. W związku z tym kształcący się lekarze otrzymują odpowiednie wynagrodzenie.

3a. ⁸¹ Państwa członkowskie mogą określić w swoim ustawodawstwie krajowym częściowe zwolnienia z części kursów prowadzonych w ramach programu specjalistycznego kształcenia medycznego wymienionego w załączniku V pkt 5.1.3, stosując te zwolnienia na zasadzie indywidualnych przypadków, pod warunkiem że ta część kształcenia odbyła się już w trakcie innego programu kształcenia specjalistycznego wymienionego w załączniku V pkt 5.1.3, a dana osoba uzyskała już kwalifikacje zawodowe w tym zakresie w jednym z państw członkowskich. Państwa członkowskie zapewniają, aby przyznane zwolnienie nie przekraczało połowy minimalnego czasu trwania danego programu specjalistycznego kształcenia medycznego.

Każde państwo członkowskie powiadamia Komisję i inne państwa członkowskie o swoim odpowiednim ustawodawstwie krajowym dotyczącym takich częściowych zwolnień.

4. Państwa Członkowskie mogą uzależniać wydanie dokumentu potwierdzającego odbycie medycznego kształcenia specjalistycznego od posiadania dokumentu potwierdzającego odbycie kształcenia medycznego na podstawowym poziomie, o którym mowa w załączniku V pkt 5.1.1.

5. ⁸² Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych dotyczących dostosowania minimalnych okresów kształcenia, o których mowa w załączniku V pkt 5.1.3, do postępu naukowego i technicznego.

Artykuł 26

⁸³

Rodzaje specjalistycznego kształcenia medycznego

Dokumentem potwierdzającym posiadanie kwalifikacji lekarza specjalisty jest określony w art. 21 dokument wydawany przez właściwe organy lub instytucje, o których mowa w załączniku V pkt 5.1.2, odpowiadający tytułowi używanemu w

poszczególnych Państwach Członkowskich po ukończeniu danego kształcenia specjalistycznego, o którym mowa w załączniku V pkt 5.1.3.

W celu należytego uwzględnienia zmian w ustawodawstwie krajowym i aktualizacji niniejszej dyrektywy Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych dotyczących poszerzenia wykazu w załączniku V pkt 5.1.3 o nowe specjalności medyczne występujące w co najmniej dwóch piątych państwach członkowskich.

Artykuł 27

Prawa nabyte lekarzy specjalistów

1. Przyjmujące Państwo Członkowskie może wymagać od lekarzy specjalistów, których specjalistyczne kształcenie medyczne było prowadzone w niepełnym wymiarze godzin na podstawie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych obowiązujących w dniu 20 czerwca 1975 r., którzy rozpoczęli kształcenie specjalistyczne najpóźniej w dniu 31 grudnia 1983 r., przedstawienia obok dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji zaświadczenia stwierdzającego, że przez nieprzerwany okres co najmniej trzech lat w okresie pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia, faktycznie i zgodnie z prawem wykonywały danego rodzaju działalność.

2. Każde Państwo Członkowskie uznaje kwalifikacje lekarzy specjalistów uzyskane w Hiszpanii przez lekarzy, którzy ukończyli kształcenie specjalistyczne przed dniem 1 stycznia 1995 r., nawet jeżeli nie spełnia ono minimalnych wymogów w zakresie kształcenia określonych w art. 25, o ile obok dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji przedstawione zostanie zaświadczenie, wydane przez właściwe organy hiszpańskie, stwierdzające, że dana osoba zdała egzamin specjalizacyjny w danej dziedzinie specjalizacji, przeprowadzony w ramach szczególnych środków w zakresie uznawania kwalifikacji, ustanowionych w dekrete królewskim 1497/99, w celu potwierdzenia, że dana osoba dysponuje poziomem wiedzy i umiejętności porównywalnym z tym, jaki mają lekarze posiadający kwalifikacje lekarza specjalisty określony w przypadku Hiszpanii w załączniku V pkt 5.1.2 i 5.1.3.

2a. ⁸⁴ Państwa członkowskie uznają kwalifikacje lekarzy specjalistów nabyte we Włoszech i wymienione w załączniku V pkt 5.1.2 i 5.1.3 w przypadku lekarzy, którzy rozpoczęli kształcenie specjalistyczne po dniu 31 grudnia 1983 r. i przed dniem 1 stycznia 1991 r., mimo że kształcenie to nie spełnia wszystkich wymogów określonych w art. 25, jeżeli do dokumentów dołączone jest zaświadczenie wydane przez właściwy włoski organ stwierdzające, że dany lekarz faktycznie i zgodnie z prawem wykonywał we Włoszech działalność lekarza danej specjalizacji przez co najmniej siedem kolejnych lat w okresie dziesięciu lat poprzedzających wydanie tego zaświadczenia.

3. Każde Państwo Członkowskie, które uchyliło przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne dotyczące wydawania dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji lekarzy specjalistów, o których mowa w załączniku V pkt 5.1.2 i 5.1.3, i w związku z tym przyjęło środki dotyczące praw nabytych przysługujących jego obywatelom,

przyznaje obywatelom pozostałych Państw Członkowskich prawo do korzystania z tych samych środków, jeżeli dany dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji został wydany przed datą, w której przyjmujące Państwo Członkowskie zaprzestało wydawania takich dokumentów w zakresie danej specjalności.

Daty uchylecia tych przepisów określone są w załączniku V pkt 5.1.3.

Artykuł 28

Kształcenie specjalistyczne w zakresie ogólnej praktyki medycznej

1. ⁸⁵ Warunkiem podjęcia kształcenia specjalistycznego w zakresie ogólnej praktyki medycznej jest potwierdzone ukończenie programu kształcenia medycznego na podstawowym poziomie, o którym mowa w art. 24 ust. 2, w trakcie którego dana osoba uzyskała właściwą wiedzę w zakresie medycyny podstawowej.

2. Kształcenie specjalistyczne w zakresie ogólnej praktyki medycznej prowadzące do uzyskania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji, który zostanie wydany przed 1 stycznia 2006 r., musi trwać co najmniej dwa lata w pełnym wymiarze godzin. W przypadku dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji wydawanych po tej dacie, kształcenie musi trwać co najmniej trzy lata w pełnym wymiarze godzin.

W przypadku gdy program kształcenia, o którym mowa w art. 24, obejmuje szkolenie praktyczne w zatwierdzonym szpitalu wyposażonym w odpowiedni sprzęt i służby medyczne albo w zatwierdzonym gabinecie medycyny ogólnej lub w zatwierdzonej przychodni, w której lekarze świadczą podstawową opiekę medyczną, okres kształcenia praktycznego, w wymiarze nie większym niż rok, może zostać zaliczony do okresu przewidzianego w akapicie pierwszym w odniesieniu do świadectw odbycia kształcenia, wydawanych od dnia 1 stycznia 2006 r.

Możliwość przewidziana w akapicie drugim jest dostępna jedynie w Państwach Członkowskich, w których kształcenie specjalistyczne w zakresie ogólnej praktyki medycznej trwało na dzień 1 stycznia 2001 r. dwa lata.

3. Kształcenie specjalistyczne w zakresie ogólnej praktyki medycznej prowadzone jest w pełnym wymiarze godzin, pod nadzorem właściwych organów lub instytucji. Ma ono w większym stopniu charakter praktyczny niż teoretyczny.

Kształcenie praktyczne odbywa się z jednej strony co najmniej przez sześć miesięcy w zatwierdzonym szpitalu posiadającym właściwe wyposażenie i służby medyczne, z drugiej zaś strony co najmniej przez sześć miesięcy w zatwierdzonym gabinecie medycyny ogólnej lub w zatwierdzonej przychodni, w której lekarze świadczą podstawową opiekę medyczną.

Kształcenie praktyczne odbywa się w połączeniu z innymi jednostkami ochrony zdrowia lub placówkami odpowiedzialnymi za medycynę ogólną. Jednakże, bez uszczerbku dla okresów minimalnych określonych w akapicie drugim, kształcenie

praktyczne może być prowadzone przez okres nie dłuższy niż sześć miesięcy w innej zatwierdzonej jednostce lub placówkach zdrowotnych odpowiedzialnych za medycynę ogólną.

Kształcenie wymaga osobistego udziału kształcącego się lekarza w wykonywaniu działalności zawodowej i wypełnianiu obowiązków osób, z którymi pracuje.

4. Państwa Członkowskie uzależniają wydanie dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji lekarza ogólnego od posiadania dokumentu potwierdzającego odbycie podstawowego kształcenia medycznego, wymienionego w załączniku V pkt 5.1.1.

5. Państwa Członkowskie mogą wydać dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.1.4 lekarzowi, który wprawdzie nie ukończył kształcenia, o którym mowa w niniejszym artykule, ale ukończył inne uzupełniające kształcenie, potwierdzone dokumentem potwierdzającym posiadanie kwalifikacji wydanym przez właściwe organy Państwa Członkowskiego. Nie mogą one jednakże wydać dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji, jeżeli nie potwierdza on posiadania wiedzy na poziomie równoważnym z wiedzą zdobywaną w trakcie kształcenia, o którym mowa w niniejszym artykule.

Państwa Członkowskie określają między innymi zakres, w jakim kształcenie uzupełniające i doświadczenie zawodowe posiadane przez wnioskodawcę mogą zastąpić kształcenie, o którym mowa w niniejszym artykule.

Państwa Członkowskie mogą wydać dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.1.4, jeżeli wnioskodawca zdobył co najmniej sześciomiesięczne doświadczenie w zakresie medycyny ogólnej w gabinecie medycyny ogólnej lub w przychodni, w której lekarze świadczą podstawową opiekę zdrowotną należącego do rodzaju określonego w ust. 3 niniejszego artykułu.

Artykuł 29

Wykonywanie zawodu lekarza ogólnego

Każde Państwo Członkowskie, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących ochrony praw nabytych, uzależnia wykonywanie zawodu lekarza ogólnego w ramach własnego systemu ubezpieczeń społecznych od posiadania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.1.4.

Państwa Członkowskie mogą zwolnić z tego warunku osoby, które odbywają obecnie specjalne kształcenie w zakresie ogólnej praktyki medycznej.

Artykuł 30

Prawa nabyte lekarzy ogólnych

1. Każde Państwo Członkowskie samodzielnie określa prawa nabyte. Jednakże każde Państwo Członkowskie uznaje prawo do wykonywania działalności lekarza ogólnego w ramach własnego, krajowego systemu zabezpieczeń społecznych, bez posiadania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.1.4, jako prawo nabyte wszystkich lekarzy, którzy w dniu określonym w wymienionym punkcie korzystają z tego prawa na podstawie przepisów dotyczących zawodów medycznych, uprawniających do wykonywania działalności zawodowej lekarza posiadającego podstawowy poziom wykształcenia medycznego, i którzy, korzystając z przepisów art. 21 lub 23, podjęli działalność na terytorium danego Państwa Członkowskiego.

Właściwe organy każdego Państwa Członkowskiego wydają na wniosek lekarzy, którym, zgodnie z akapitem pierwszym przysługują prawa nabyte, zaświadczenie potwierdzające, że jego posiadacz ma prawo do wykonywania działalności lekarza ogólnego w ramach systemów ubezpieczeń społecznych tych Państw bez posiadania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.1.4.

2. Każde Państwo Członkowskie uznaje zaświadczenia, o których mowa w ust. 1 akapit drugi, wydane obywatelom Państw Członkowskich przez inne Państwa Członkowskie, i przyznają takim świadectwom taką samą moc na swoim terytorium, jak wydawanym przez siebie dokumentom potwierdzającym posiadanie kwalifikacji, które pozwalają na wykonywanie zawodu lekarza ogólnego w ramach krajowego systemu zabezpieczeń społecznych.

Sekcja 3

Pielęgniarki odpowiedzialne za opiekę ogólną

Artykuł 31

86

Kształcenie pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną

1. Warunkiem podjęcia kształcenia pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną jest:
  - a) ukończenie kształcenia ogólnego trwającego 12 lat, potwierdzonego dyplomem, świadectwem lub innym dokumentem wydanym przez właściwe organy lub instytucje państwa członkowskiego lub świadectwem potwierdzającym zdanie egzaminu na równorzędnym poziomie, dającego dostęp do uniwersytetów lub instytucji szkolnictwa wyższego o statusie uznanym za równorzędny; albo
  - b) ukończenie kształcenia ogólnego trwającego co najmniej 10 lat, potwierdzonego dyplomem, świadectwem lub innym dokumentem wydanym przez właściwe organy lub instytucje państwa członkowskiego lub świadectwem potwierdzającym zdanie egzaminu na równorzędnym poziomie, dającego dostęp do zawodowej szkoły pielęgniarskiej lub programu kształcenia zawodowego pielęgniarek.

2. ⁸⁷ Kształcenie pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną prowadzone jest w pełnym wymiarze godzin i obejmuje co najmniej program określony w załączniku V pkt 5.2.1.

Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych dotyczących zmian wykazu określonego w załączniku V pkt 5.2.1, w celu dostosowania go do postępu naukowego i technicznego.

Zmiany, o których mowa w akapicie drugim, nie mogą w żadnym państwie członkowskim wymagać zmiany istniejących podstawowych zasad ustawodawczych dotyczących struktury zawodów w odniesieniu do kształcenia osób fizycznych i warunków ich dostępu do zawodu. Przy wprowadzaniu takich zmian należy uwzględnić odpowiedzialność państw członkowskich za organizację systemów edukacyjnych, zgodnie z art. 165 ust. 1 TFUE.

3. ⁸⁸ Kształcenie pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną obejmuje co najmniej trzy lata studiów, co można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS, na które składa się co najmniej 4 600 godzin kształcenia teoretycznego i klinicznego, przy czym kształcenie teoretyczne obejmuje co najmniej jedną trzecią, a kształcenie kliniczne co najmniej połowę minimalnego okresu kształcenia. Państwa członkowskie mogą przyznać częściowe zwolnienie osobom, które odbyły część kształcenia na kursach o co najmniej równorzędnym poziomie.

Państwa Członkowskie gwarantują, że instytucje prowadzące kształcenie pielęgniarek odpowiadają za skoordynowanie elementów kształcenia teoretycznego i klinicznego w trakcie całego programu studiów.

4. Kształcenie teoretyczne stanowi tę część kształcenia pielęgniarek, w trakcie której kandydaci nabywają wiedzę zawodową, umiejętności i kompetencje wymagane na mocy ust. 6 i 7. Kształcenie musi być prowadzone przez wykładowców pielęgniarstwa i inne wykwalifikowane osoby na uniwersytetach, w instytucjach szkolnictwa wyższego o statusie uznanym za równorzędny, w zawodowych szkołach pielęgniarstwa lub w ramach programów kształcenia zawodowego pielęgniarek.

5. Kształcenie kliniczne stanowi tę część kształcenia pielęgniarek, w trakcie której kandydat - jako członek zespołu i w bezpośrednim kontakcie ze zdrowymi lub chorymi osobami lub społecznościami osób zdrowych lub chorych - uczy się, jak w oparciu o nabytą wiedzę, umiejętności i kompetencje organizować wymaganą kompleksową opiekę pielęgniarstwa, sprawować taką opiekę i dokonywać jej oceny. Kandydat uczy się nie tylko pracy zespołowej, ale także umiejętności kierowania zespołem i organizowania ogólnej opieki pielęgniarstwa, w tym prowadzenia edukacji zdrowotnej na rzecz osób i małych grup w placówkach opieki zdrowotnej lub w danej społeczności.

Powyższe kształcenie odbywa się w szpitalach lub innych placówkach zdrowotnych oraz w określonej społeczności, pod nadzorem wykładowców pielęgniarstwa oraz przy

współpracy i pomocy innych, wykwalifikowanych pielęgniarek. Także inne osoby należące do wykwalifikowanego personelu mogą wziąć udział w procesie nauczania.

Kandydatki na pielęgniarki biorą udział w tych czynnościach wykonywanych na danym oddziale, które są odpowiednie ze względu na cele kształcenia i uczą je podejmowania obowiązków związanych z pielęgniarstwem.

6. ⁸⁹ Kształcenie pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną gwarantuje, iż osoba, która je odbyła uzyskała następującą wiedzę i umiejętności:
- a) kompleksową wiedzę w zakresie nauk, na których opiera się pielęgniarstwo ogólne, łącznie z wystarczającym zrozumieniem budowy, funkcji fizjologicznych i zachowania osób zdrowych i chorych oraz zależności między stanem zdrowia a fizycznym i społecznym środowiskiem człowieka;
  - b) wiedzę o charakterze i etyce zawodu oraz ogólnych zasadach opieki zdrowotnej i pielęgniarstwa;
  - c) odpowiednie doświadczenie kliniczne; doświadczenie to, dobrane ze względu na jego wartości szkoleniowe, powinno zostać nabyte pod nadzorem wykwalifikowanego personelu pielęgniarstwowego w miejscu, w którym dzięki odpowiedniej liczbie wykwalifikowanego personelu i wyposażeniu istnieją odpowiednie warunki do świadczenia opieki pielęgniarstwowo-kluczowej;
  - d) zdolność do uczestnictwa w praktycznym szkoleniu personelu służby zdrowia oraz doświadczenie w pracy z tym personelem;
  - e) doświadczenie we współpracy z przedstawicielami innych zawodów związanych ze służbą zdrowia.
7. Kwalifikacje pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną potwierdzają, że dana osoba - niezależnie od tego, czy kształcenie odbywało się na uniwersytetach, w instytucjach szkolnictwa wyższego o statusie uznanym za równorzędny, w zawodowych szkołach pielęgniarstwowo-kluczowych, lub w ramach programu kształcenia zawodowego pielęgniarek - posiada co najmniej następujące kompetencje:
- a) samodzielne postawienie diagnozy odnośnie do wymaganej opieki pielęgniarstwowo-kluczowej na podstawie aktualnej wiedzy teoretycznej i klinicznej oraz planowanie, organizowanie i sprawowanie opieki pielęgniarstwowo-kluczowej w procesie leczenia pacjentów na podstawie wiedzy i umiejętności nabytych zgodnie z ust. 6 lit. a), b) i c) w celu doskonalenia w wykonywaniu zawodu;
  - b) efektywna współpraca z innymi podmiotami z sektora zdrowia, w tym uczestnictwo w szkoleniach praktycznych personelu służby zdrowia na podstawie wiedzy i umiejętności zdobytych zgodnie z ust. 6 lit. d) i e);
  - c) wspomaganie osób, rodzin i grup w prowadzeniu zdrowego trybu życia i dbaniu o własne zdrowie na podstawie wiedzy i umiejętności nabytych zgodnie z ust. 6 lit. a) i b);
  - d) samodzielne podejmowanie interwencji ratujących życie oraz podejmowanie działań w przypadku kryzysów i katastrof;
  - e) niezależne udzielanie porad, instruowanie i wspieranie osób wymagających opieki i ich bliskich;
  - f) samodzielne zapewnianie dobrej jakości opieki pielęgniarstwowo-kluczowej i jej ocena;

- g) porozumiewanie się w sposób zrozumiały na temat kwestii zawodowych oraz współpraca z przedstawicielami innych zawodów z sektora zdrowia;
- h) dokonywanie analizy jakości opieki z myślą o doskonaleniu się w wykonywaniu zawodu pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną.

Artykuł 32

Wykonywanie zawodu pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną

Do celów niniejszej dyrektywy, do działalności zawodowej pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną należą rodzaje działalności wykonywane zawodowo, wyszczególnione w załączniku V pkt 5.2.2.

Artykuł 33

Prawa nabyte pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną

1. Aby ogólne zasady w zakresie praw nabytych mogły znaleźć zastosowanie wobec pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną, rodzaje działalności, o których mowa w art. 23, muszą obejmować pełną odpowiedzialność za planowanie, organizowanie i zarządzanie opieką medyczną świadczoną pacjentowi.

2. ⁹⁰ (skreślony).

3. ⁹¹ Państwa członkowskie uznają dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji pielęgniarki, które:

a) zostały wydane w Polsce pielęgniarkom, które przed dniem 1 maja 2004 r. ukończyły kształcenie niespełniające minimalnych wymogów w zakresie kształcenia określonych w art. 31; oraz

b) są potwierdzone dyplomem licencjackim uzyskanym na podstawie specjalnego programu kształcenia określonego w:

(i) art. 11 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej oraz niektórych innych ustaw (Dziennik Ustaw z 2004 r. Nr 92, poz. 885 i z 2007 r. Nr 176, poz. 1237) i w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 maja 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów zawodowych na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo przeznaczonych dla pielęgniarek i położnych posiadających świadectwo dojrzałości i będących absolwentkami liceów medycznych oraz medycznych szkół zawodowych kształcących w zawodzie pielęgniarki i położnej (Dziennik Ustaw z 2004 r. Nr 110, poz. 1170 i z 2010 r. Nr 65, poz. 420); albo

(ii) art. 52 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dziennik Ustaw z 2011 r. Nr 174, poz. 1039) i w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów dla pielęgniarek i położnych, które posiadają świadectwo dojrzałości i ukończyły liceum medyczne lub szkołę policealną albo szkołę pomaturalną, kształcącą w zawodzie pielęgniarki i położnej (Dziennik Ustaw z 2012 r., poz. 770), w celu potwierdzenia, że

dana pielęgniarka posiada wiedzę i umiejętności porównywalne z tymi, jakie mają pielęgniarki posiadające kwalifikacje, które w przypadku Polski określono w załączniku V pkt 5.2.2.

Artykuł 33a

92

W odniesieniu do rumuńskich kwalifikacji pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną zastosowanie mają jedynie następujące przepisy dotyczące praw nabytych:

W przypadku obywateli państw członkowskich, którzy ukończyli kształcenie pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną w Rumunii, a program kształcenia nie spełniał minimalnych wymogów w zakresie kształcenia określonych w art. 31, państwa członkowskie uznają za wystarczający dowód poniższe dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, pod warunkiem że dokumentowi takiemu towarzyszy zaświadczenie poświadczające, że ci obywatele państwa członkowskiego faktycznie i zgodnie z prawem wykonywali zawód pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną w Rumunii, w tym ponosili pełną odpowiedzialność za planowanie, organizację i sprawowanie opieki pielęgniarskiej nad pacjentami, przez co najmniej trzy kolejne lata w okresie pięciu lat poprzedzających wydanie tego zaświadczenia:

- a) Certificat de competență profesională de asistent medical generalist uzyskany w wyniku kształcenia ponadśredniego w școală postliceală, poświadczający kształcenie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2007 r.;
- b) Diplomă de absolvire de asistent medical generalist uzyskany w wyniku krótkiego cyklu studiów wyższych, poświadczający kształcenie rozpoczęte przed dniem 1 października 2003 r.;
- c) Diplomă de licență de asistent medical generalist uzyskany w wyniku długiego cyklu studiów wyższych, poświadczający kształcenie rozpoczęte przed dniem 1 października 2003 r.

Sekcja 4

Lekarze dentyści

Artykuł 34

Podstawowe kształcenie lekarsko-dentystyczne

1. Warunkiem podjęcia podstawowego kształcenia lekarsko-dentystycznego jest posiadanie dyplomu lub świadectwa, uprawniającego do podjęcia przedmiotowych studiów na uniwersytetach lub w szkołach wyższych prowadzących kształcenie na poziomie uznanym w danym Państwie Członkowskim za równoważny.

2. ⁹³ Podstawowe kształcenie lekarsko-dentystyczne obejmuje łącznie co najmniej pięć lat studiów, co można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS, na które składa się co najmniej 5 000 godzin zajęć teoretycznych i praktycznych prowadzonych w pełnym wymiarze godzin, obejmujących co najmniej program określony w załączniku V pkt 5.3.1, odbywanych na uniwersytecie lub w instytucji szkolnictwa wyższego prowadzącej kształcenie na poziomie uznanym za równorzędny lub pod nadzorem uniwersytetu.

Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych dotyczących zmiany wykazu określonego w załączniku V pkt 5.3.1 w celu dostosowania go do postępu naukowego i technicznego.

Zmiany, o których mowa w akapicie drugim, nie mogą w żadnym państwie członkowskim wymagać zmiany istniejących podstawowych zasad ustawodawczych dotyczących struktury zawodów w odniesieniu do kształcenia osób fizycznych i warunków ich dostępu do zawodu. Przy wprowadzaniu takich zmian należy uwzględnić odpowiedzialność państw członkowskich za organizację systemów edukacyjnych, zgodnie z art. 165 ust. 1 TFUE.

3. Odbycie przez daną osobę podstawowego kształcenia lekarsko-dentystycznego gwarantuje, że uzyskała ona następującą wiedzę i umiejętności:

- a) ⁹⁴ odpowiednią wiedzę w zakresie nauk, na których opiera się kształcenie lekarsko-dentystyczne i dobre zrozumienie metod naukowych, w tym zasad dokonywania pomiarów czynności biologicznych, oceny naukowo ustalonych stanów faktycznych i analizy danych;
- b) ⁹⁵ odpowiednią wiedzę o organizmie, fizjologii i zachowaniu osób zdrowych i chorych, jak również oddziaływaniu środowiska naturalnego i społecznego na stan ludzkiego zdrowia, w zakresie, w jakim czynniki te dotyczą kształcenia lekarsko-dentystycznego;
- c) odpowiednią wiedzę o strukturze i funkcji zębów, jamy ustnej, szczęki, żuchwy i okolic przyległych, zarówno zdrowych, jak i chorych, jak również o ich związku z ogólnym stanem zdrowia oraz fizycznym i społecznym samopoczuciem pacjenta;
- d) ⁹⁶ odpowiednią wiedzę w zakresie dyscyplin i metod klinicznych, zapewniającą lekarzowi dentyście kompleksowe postrzeżenie nieprawidłowości, uszkodzeń i chorób zębów, jamy ustnej, szczęki, żuchwy i okolic przyległych oraz w zakresie profilaktyki, diagnostyki i terapii lekarsko-dentystycznej;
- e) odpowiednie doświadczenie kliniczne zdobyte w szpitalach pod odpowiednim nadzorem.

Powyższe kształcenie zapewnia lekarzowi dentyście umiejętności niezbędne do wykonywania wszelkich czynności w zakresie profilaktyki, diagnostyki i leczenia nieprawidłowości oraz chorób zębów, jamy ustnej, szczęki, żuchwy i okolic przyległych.

Specjalistyczne kształcenie lekarsko-dentystyczne

1. Warunkiem podjęcia specjalistycznego kształcenia lekarsko-dentystycznego jest potwierdzone ukończenie podstawowego kształcenia lekarsko-dentystycznego, o którym mowa w art. 34, lub posiadanie dokumentów, o których mowa w art. 23 i 37.
2. ⁹⁸ Specjalistyczne kształcenie lekarsko-dentystyczne obejmuje szkolenia teoretyczne i praktyczne w ośrodku uniwersyteckim, ośrodku leczniczym i badawczym, lub, w stosownych przypadkach, w placówce zdrowotnej upoważnionej do tego przez właściwe organy lub instytucje.

Specjalistyczne kursy lekarsko-dentystyczne w pełnym wymiarze godzin trwają co najmniej trzy lata i są prowadzone pod nadzorem właściwych organów lub instytucji. Obejmują one osobisty udział lekarza dentysty odbywającego specjalistyczne kształcenie w działalności i wypełnianiu obowiązków danej placówki zdrowotnej.

3. Państwa Członkowskie uzależniają wydanie dokumentu potwierdzającego odbycie specjalistycznego od posiadania dokumentu potwierdzającego odbycie podstawowego kształcenia lekarsko-dentystycznego, o którym mowa w załączniku V pkt 5.3.2.
4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych dotyczących dostosowania minimalnego okresu kształcenia, o którym mowa w ust. 2, do postępu naukowego i technicznego.
5. W celu należytego uwzględnienia zmian w ustawodawstwie krajowym i aktualizacji niniejszej dyrektywy Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych dotyczących poszerzenia wykazu w załączniku V pkt 5.3.3 o nowe specjalności stomatologiczne istniejące w co najmniej dwóch piątych państwach członkowskich.

Artykuł 36

Wykonywanie zawodu lekarza dentysty

1. Do celów niniejszej dyrektywy, działalność zawodowa lekarzy dentystów obejmuje rodzaje działalności określone w ust. 3, wykonywane na podstawie posiadania kwalifikacji zawodowych wyszczególnionych w załączniku V pkt 5.3.2.
2. Zawód lekarza dentysty opiera się na kształceniu lekarsko-dentystycznym, o którym mowa w art. 34, i stanowi osobny zawód, odmienny od innych zawodów medycznych o charakterze ogólnym lub specjalistycznym. Warunkiem wykonywania zawodu lekarza dentysty jest posiadanie dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.3.2. Posiadacze takich dokumentów traktowani są w taki sam sposób jak osoby, wobec których zastosowanie znajduje art. 23 lub art. 37.
3. Państwa członkowskie zapewniają lekarzom dentystom powszechne prawo podejmowania i wykonywania czynności w zakresie profilaktyki, diagnozowania i leczenia nieprawidłowości i chorób zębów, jamy ustnej, szczęki, żuchwy i okolic przyległych, przy

należytem uwzględnieniu odpowiednich przepisów i zasad etyki zawodowej obowiązujących w tej dziedzinie w dniach określonych w załączniku V pkt 5.3.2.

Artykuł 37

Prawa nabyte lekarzy dentystów

1. ⁹⁹ Każde Państwo Członkowskie uznaje, na potrzeby wykonywania działalności zawodowej w charakterze lekarza dentysty na podstawie kwalifikacji wyszczególnionych w załączniku V pkt 5.3.2, dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji lekarzy, wydane we Włoszech, Hiszpanii, Austrii, Republice Czeskiej, Słowacji i Rumunii osobom, które rozpoczęły kształcenie medyczne najpóźniej w dniu określonym w tym załączniku dla danego Państwa Członkowskiego, któremu towarzyszyć będzie zaświadczenie wydane przez właściwe organy tego Państwa Członkowskiego.

Zaświadczenie musi potwierdzać spełnienie dwóch następujących warunków:

- a) dane osoby faktycznie wykonywały w Państwach Członkowskich zgodnie z prawem i jako swoje główne zajęcie działalność określoną w art. 36 przez przynajmniej trzy kolejne lata w okresie pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia;
- b) dane osoby są upoważnione do wykonywania działalności wymienionego rodzaju na takich samych warunkach, jak posiadacze dokumentów wymienionych dla danego Państwa Członkowskiego w załączniku V pkt 5.3.2.

Osoby, które pomyślnie ukończyły co najmniej trzyletnie studia, co do których właściwe organy w danym Państwie Członkowskim potwierdziły, że są one równoważne z kształceniem, o którym mowa w art. 34, są zwolnione z obowiązku posiadania trzyletniego doświadczenia zawodowego, o którym mowa w akapicie drugim lit. a).

W przypadku Republiki Czeskiej i Słowacji, dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji uzyskane w byłej Czechosłowacji są dla potrzeb uznawania traktowane tak samo, jak czeskie i słowackie dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji i podlegają uznaniu na warunkach określonych w akapitach poprzedzających.

2. Każde Państwo Członkowskie uznaje dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji lekarzy, wydane we Włoszech osobom, które rozpoczęły uniwersyteckie kształcenie medyczne po dniu 28 stycznia 1980 r., ale nie później niż dnia 31 grudnia 1984 r., którym towarzyszy zaświadczenie wydane przez właściwe organy włoskie.

Zaświadczenie musi potwierdzać spełnienie trzech następujących warunków:

- a) dane osoby zdały odpowiedni test umiejętności przeprowadzony przez właściwe organy włoskie w celu wykazania, że osoby te posiadają poziom wiedzy i umiejętności porównywalny z osobami posiadającymi dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji wyszczególnione dla Włoch w załączniku V pkt 5.3.2;

- b) dane osoby faktycznie wykonywały we Włoszech zgodnie z prawem i jako swoje główne zajęcie działalność określoną w art. 36 przez co najmniej trzy kolejne lata w okresie pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia;
- c) dane osoby są upoważnione do wykonywania działalności określonej w art. 36 na tych samych warunkach, co posiadacze dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji, wyszczególnionych dla Włoch w załączniku V pkt 5.3.2, albo faktycznie wykonują taką działalność zgodnie z prawem i jako swoje główne zajęcie.

Osoby, które ukończyły co najmniej trzyletnie studia, co do których właściwe organy w danym Państwie Członkowskim potwierdziły, że są one równoważne z kształceniem, o którym mowa w art. 34, są zwolnione z obowiązku zdania testu umiejętności, o którym mowa w akapicie drugim lit. a).

Osoby, które rozpoczęły uniwersyteckie kształcenie medyczne po dniu 31 grudnia 1984 r., traktowane są w ten sam sposób co osoby, o których mowa powyżej, o ile powyższy trzyletni okres studiów rozpoczął się przed dniem 31 grudnia 1994 r.

- 3. ¹⁰⁰ Jeżeli chodzi o dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji lekarzy dentystów, państwa członkowskie uznają takie dokumenty zgodnie z art. 21, gdy wnioskodawcy rozpoczęli swoje kształcenie najpóźniej w dniu 18 stycznia 2016 r.
- 4. ¹⁰¹ Każde państwo członkowskie uznaje dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji lekarza wydane w Hiszpanii osobom, które rozpoczęły uniwersyteckie kształcenie medyczne między dniem 1 stycznia 1986 r. i dniem 31 grudnia 1997 r., jeżeli dokumentom tym towarzyszy zaświadczenie wydane przez właściwe organy hiszpańskie.

Zaświadczenie to musi potwierdzać spełnienie następujących warunków:

- a) dana osoba ukończyła co najmniej trzy lata studiów uznawanych przez właściwe organy hiszpańskie za równoważne kształceniu, o którym mowa w art. 34;
- b) dana osoba faktycznie wykonywała w Hiszpanii zgodnie z prawem i jako swoje główne zajęcie zadania, o których mowa w art. 36, przez co najmniej trzy kolejne lata w okresie pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia;
- c) dana osoba jest upoważniona do wykonywania lub faktycznie, zgodnie z prawem i jako swoje główne zajęcie wykonuje zadania, o których mowa w art. 36, na tych samych warunkach co posiadacze dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji, wymienionych dla Hiszpanii w załączniku V pkt 5.3.2.

Sekcja 5

Lekarze weterynarii

Artykuł 38

Kształcenie lekarzy weterynarii

1. ¹⁰² Kształcenie lekarzy weterynarii obejmuje co najmniej pięcioletni okres studiów teoretycznych i praktycznych prowadzonych w pełnym wymiarze godzin, co można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS, w trakcie których realizowany jest co najmniej program określony w załączniku V pkt 5.4.1, odbywanych na uniwersytecie lub w instytucji szkolnictwa wyższego prowadzącej kształcenie na poziomie uznanym za równorzędny lub pod nadzorem uniwersytetu.

Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych dotyczących zmiany wykazu zamieszczonego w załączniku V pkt 5.4.1, w celu dostosowania go do postępu naukowego i technicznego.

Zmiany, o których mowa w akapicie drugim, nie mogą w żadnym państwie członkowskim wymagać zmiany istniejących podstawowych zasad ustawodawczych dotyczących struktury zawodów w odniesieniu do kształcenia osób fizycznych i warunków ich dostępu do zawodu. Przy wprowadzaniu takich zmian należy uwzględnić odpowiedzialność państw członkowskich za organizację systemów edukacyjnych, zgodnie z art. 165 ust. 1 TFUE.

2. Warunkiem podjęcia kształcenia w zakresie weterynarii jest posiadanie dyplomu lub świadectwa uprawniającego do podjęcia tego rodzaju studiów na uniwersytecie lub w szkołach wyższych, które dane Państwo Członkowskie uznaje za równoważne pod względem poziomu.

3. ¹⁰³ Odbycie przez daną osobę kształcenia weterynaryjnego gwarantuje, że uzyskała ona następującą wiedzę i umiejętności:

- a) odpowiednią wiedzę w zakresie nauk, na których opiera się działalność lekarza weterynarii, oraz wiedzę na temat prawa Unii dotyczącego tej działalności;
- b) odpowiednią wiedzę na temat budowy, funkcjonowania, zachowania i potrzeb fizjologicznych zwierząt, a także umiejętności i kompetencje potrzebne do ich chowu i hodowli, żywienia, zapewnienia dobrostanu, rozmnażania i higieny ogólnej;
- c) umiejętności i kompetencje kliniczne, epidemiologiczne i analityczne wymagane w celu zapobiegania chorobom zwierząt, ich diagnozowania i leczenia - co obejmuje znieczulenie, aseptyczne operacje chirurgiczne i eutanazję - w odniesieniu do pojedynczych zwierząt jak i do stad, w tym szczególnie wiedzę na temat chorób, które mogą być przenoszone na człowieka;
- d) odpowiednią wiedzę, umiejętności i kompetencje w zakresie prewencji weterynaryjnej, w tym kompetencje związane z zapytaniem i certyfikacją;
- e) odpowiednią znajomość higieny i procesów technologicznych stosowanych przy produkcji, wytwarzaniu oraz wprowadzaniu na rynek pasz dla zwierząt lub produktów spożywczych pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi, w tym umiejętności i kompetencje niezbędne do zrozumienia i wyjaśniania dobrych praktyk w tym zakresie;
- f) wiedzę, umiejętności i kompetencje wymagane do odpowiedzialnego i rozsądnego wykorzystywania weterynaryjnych produktów leczniczych w celu leczenia zwierząt, a

także w celu zagwarantowania bezpieczeństwa łańcucha żywnościowego i ochrony środowiska.

Artykuł 39

Prawa nabyte lekarzy weterynarii

Bez uszczerbku dla art. 23 ust. 4, w odniesieniu do obywateli Państw Członkowskich, których dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji zostały wydane w Estonii przed 1 maja 2004 r., lub których kształcenie rozpoczęło się w Estonii przed 1 maja 2004 r., Państwa Członkowskie uznają wymienione dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji lekarzy weterynarii w przypadku gdy załączone do nich będzie zaświadczenie potwierdzające, że dane osoby faktycznie i w sposób zgodny z prawem wykonywały w Estonii działalność tego rodzaju przez co najmniej pięć kolejnych lat w okresie siedmiu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia.

Sekcja 6

Położne

Artykuł 40

104

Kształcenie położnych

1. ¹⁰⁵ Kształcenie położnych obejmuje co najmniej:
  - a) kurs położnictwa prowadzony w pełnym wymiarze godzin i obejmujący co najmniej trzy lata nauki teoretycznej i praktycznej (ścieżka I), w trakcie której realizowany jest co najmniej program określony w załączniku V pkt 5.5.1; lub
  - b) kurs położnictwa trwający 18 miesięcy (ścieżka II) i obejmujący co najmniej program studiów określony w załączniku V pkt 5.5.1, który nie został zrealizowany w ramach równoważnego kształcenia pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną.

Państwa Członkowskie gwarantują, że instytucje prowadzące kształcenie położnych odpowiadają za skoordynowanie teorii i praktyki w ramach programu kształcenia.

Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych dotyczących zmiany wykazu zamieszczonego w załączniku V pkt 5.5.1, w celu dostosowania go do postępu naukowego i technicznego.

Zmiany, o których mowa w akapicie trzecim, nie mogą w żadnym państwie członkowskim wymagać zmiany istniejących podstawowych zasad ustawodawczych dotyczących struktury zawodów w odniesieniu do kształcenia osób fizycznych i warunków ich dostępu do zawodu. Przy wprowadzaniu takich zmian należy

uwzględniać odpowiedzialność państw członkowskich za organizację systemów edukacyjnych, zgodnie z art. 165 ust. 1 TFUE.

2. Podjęcie kształcenia w zakresie położnictwa uzależnione jest od spełnienia jednego z następujących warunków:

- a) w przypadku ścieżki I - ukończenie co najmniej 12 lat kształcenia ogólnego lub posiadanie świadectwa potwierdzającego zdanie egzaminu na równoważnym poziomie uprawniającego do rozpoczęcia nauki w szkole dla położnych;
- b) w przypadku ścieżki II - posiadanie dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, o którym mowa w załączniku V pkt 5.2.2.

3. Odbycie przez daną osobę kształcenia położniczego gwarantuje, że uzyskała ona następującą wiedzę i umiejętności:

- a) szczegółową wiedzę w zakresie nauk, na których opiera się działalność położnych, szczególnie położnictwa, opieki położniczej i ginekologii;
- b) odpowiednią znajomość etyki zawodowej i prawa mającego zastosowanie do wykonywania tego zawodu;
- c) odpowiednią ogólną wiedzę medyczną (funkcje biologiczne, anatomia i fizjologia) oraz farmakologiczną w dziedzinie położnictwa i neonatologii, jak również wiedzę o związku zachodzącym pomiędzy stanem zdrowia a fizycznym i społecznym środowiskiem człowieka, a także o jego zachowaniu;
- d) odpowiednie doświadczenie kliniczne zdobyte w zatwierdzonych instytucjach, pozwalające położnej, w sposób niezależny i na własną odpowiedzialność, w niezbędnym zakresie i z wyłączeniem sytuacji patologicznych, zapewnić opiekę przedporodową, poprowadzić poród i podejmować działania w jego następstwie w zatwierdzonych instytucjach, nadzorować poród i narodziny, prowadzić opiekę postnatalną i wykonać reanimację noworodka w oczekiwaniu na lekarza;
- e) odpowiednią znajomość procesu kształcenia personelu służby zdrowia i doświadczenie we współpracy z takim personelem.

Artykuł 41

Procedury uznawania dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji położnych

1. ¹⁰⁶ Dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji położnej, o którym mowa w załączniku V pkt 5.5.2, podlega automatycznemu uznaniu zgodnie z art. 21, o ile potwierdza spełnienie jednego z następujących warunków:

- a) ukończenie kształcenia w zakresie położnictwa prowadzonego w pełnym wymiarze godzin przez co najmniej trzy lata, co można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS, obejmującego co najmniej 4 600 godzin kształcenia teoretycznego i praktycznego, z czego przynajmniej jedną trzecią stanowi praktyka kliniczna;

- b) ukończenie kształcenia w zakresie położnictwa prowadzonego w pełnym wymiarze godzin przez co najmniej dwa lata, co można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS, obejmującego co najmniej 3 600 godzin, pod warunkiem posiadania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, o którym mowa w załączniku V pkt 5.2.2;
- c) ukończenie kształcenia w zakresie położnictwa prowadzonego w pełnym wymiarze godzin przez co najmniej 18 miesięcy, co można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS, obejmującego co najmniej 3 000 godzin, pod warunkiem posiadania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, o którym mowa w załączniku V pkt 5.2.2, po którym nastąpiła roczna praktyka zawodowa potwierdzona zaświadczeniem wydanym zgodnie z ust. 2.

2. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1, wydawane jest przez właściwe organy rodzimego Państwa Członkowskiego. Zaświadczenie potwierdza, że jego posiadacz po zdobyciu dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji położnej z powodzeniem wykonywał w danym okresie pełen zakres czynności położnej w szpitalu lub w upoważnionym zakładzie opieki zdrowotnej.

Artykuł 42

Wykonywanie zawodu położnej

1. Bez uszczerbku dla ust. 2, przepisy niniejszej sekcji stosuje się do działalności położnych określonej przez poszczególne Państwa Członkowskie i wykonywanej na podstawie tytułów zawodowych określonych w załączniku V pkt 5.5.2.
2. Państwa Członkowskie gwarantują położnym możliwość podjęcia i wykonywania przynajmniej następujących rodzajów działalności:
  - a) udzielanie wiarygodnych informacji i porad na temat planowania rodziny;
  - b) rozpoznawanie ciąży i nadzorowanie przebiegu ciąż normalnych; przeprowadzanie badań niezbędnych dla nadzorowania przebiegu ciąż normalnych;
  - c) kierowanie na badania konieczne do jak najwcześniejszego rozpoznania ciąży zagrożonej;
  - d) realizacja programu przygotowywania do rodzicielstwa oraz pełnego przygotowania do urodzenia dziecka, łącznie z poradnictwem na temat higieny i żywienia;
  - e) opieka nad rodzącą i pomoc podczas porodu oraz nadzorowanie stanu płodu w macicy za pomocą właściwych środków klinicznych i technicznych;
  - f) przyjmowanie porodów naturalnych, w razie konieczności także z nacięciem krocza, a w przypadkach nagłych - także porodu z położenia miednicowego;
  - g) rozpoznawanie u matki lub dziecka objawów nieprawidłowości wymagających skierowania do lekarza oraz, w miarę potrzeby, pomoc lekarzowi; podejmowanie koniecznych działań nagłych pod nieobecność lekarza, w szczególności ręcznego wydobycia łożyska, a następnie, w razie potrzeby, ręcznego zbadania macicy;
  - h) badanie noworodków i opieka nad nimi, podejmowanie w razie potrzeby wszelkich niezbędnych działań, w tym, w koniecznych przypadkach, natychmiastowej reanimacji;

- i) opieka i czuwanie nad matką w okresie poporodowym oraz udzielanie matce wszelkich niezbędnych porad na temat opieki nad noworodkiem, aby umożliwić jej stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju noworodka;
- j) prowadzenie leczenia zaleconego przez lekarza;
- k) sporządzanie koniecznych sprawozdań na piśmie.

Artykuł 43

Prawa nabyte położnych

1. ¹⁰⁷ Każde Państwo Członkowskie, w odniesieniu do obywateli Państw Członkowskich, których dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji położnej spełnia minimalne wymogi kształcenia określone w art. 40, który jednakże na mocy art. 41 nie jest uznawany, o ile nie towarzyszy mu zaświadczenie o odbytej praktyce zawodowej, o którym mowa w art. 41 ust. 2, uznaje za wystarczający dowód kwalifikacji dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji wydane przez dane Państwa Członkowskie przed datą określoną w załączniku V pkt 5.5.2, do których załączone jest zaświadczenie potwierdzające, że osoby te faktycznie i zgodnie z prawem wykonywały czynności danego rodzaju przez co najmniej dwa kolejne lata w okresie pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia.

1a. ¹⁰⁸ W odniesieniu do dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji położnej państwa członkowskie automatycznie uznają te kwalifikacje, jeżeli wnioskodawca rozpoczął kształcenie przed dniem 18 stycznia 2016 r., a wymogi związane z dopuszczeniem do takiego kształcenia obejmowały 10 lat kształcenia ogólnego lub równorzędny poziom w przypadku ścieżki I, lub ukończone kształcenie pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną poświadczane dokumentem potwierdzającym kwalifikacje, o którym mowa w załączniku V pkt 5.2.2, przed rozpoczęciem kształcenia w zakresie położnictwa w ramach ścieżki II.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się do obywateli Państw Członkowskich, których dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji położnej potwierdza odbycie kształcenia na terytorium byłej Niemieckiej Republiki Demokratycznej oraz spełnia minimalne wymogi w zakresie kształcenia określone w art. 40, jednakże zgodnie z art. 41, warunkiem uznania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji jest dołączenie zaświadczenia potwierdzającego posiadanie praktyki zawodowej, o którym mowa w art. 41 ust. 2, jeżeli dokument potwierdza ukończenie kształcenia rozpoczętego przed 3 października 1990 r.

3. ¹⁰⁹ (skreślony).

4. ¹¹⁰ Państwa członkowskie uznają dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji położnych, które:

- a) zostały wydane w Polsce położnym, które przed dniem 1 maja 2004 r. ukończyły kształcenie niespełniające minimalnych wymogów w zakresie kształcenia określonych w art. 40; oraz
- b) są potwierdzone dyplomem licencjackim uzyskanym na podstawie specjalnego programu kształcenia określonego w:

(i) art. 11 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej oraz niektórych innych ustaw (Dziennik Ustaw z 2004 r. Nr 92, poz. 885 i z

2007 r. Nr 176, poz. 1237 i w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 maja 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów zawodowych na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo przeznaczonych dla pielęgniarek i położnych posiadających świadectwo dojrzałości i będących absolwentkami liceów medycznych oraz medycznych szkół zawodowych kształcących w zawodzie pielęgniarstwa i położnej (Dziennik Ustaw z 2004 r. Nr 110, poz. 1170 i z 2010 r. Nr 65, poz. 420); albo

(ii) art. 53 ust. 3 point 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej (Dziennik Ustaw z 2011 r. Nr 174, poz. 1039) i w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów dla pielęgniarek i położnych, które posiadają świadectwo dojrzałości i ukończyły liceum medyczne lub szkołę policealną albo szkołę pomaturalną, kształcącą w zawodzie pielęgniarstwa i położnej (Dziennik Ustaw z 2012 r., poz. 770), w celu potwierdzenia, że dana położna posiada wiedzę i umiejętności porównywalne z tymi, jakie mają położne posiadające kwalifikacje, które w przypadku Polski określono w załączniku V pkt 5.5.2.

Artykuł 43a

111

W odniesieniu do rumuńskich kwalifikacji położnych będą stosowane jedynie następujące przepisy dotyczące praw nabytych.

W przypadku obywateli państw członkowskich, których dokumenty potwierdzające kwalifikacje położnej (asistent medical obstetrică-ginecologie/pielęgniarka w zakresie położnictwa i ginekologii) zostały wydane w Rumunii przed dniem przystąpienia i które nie spełniają minimalnych wymogów szkolenia określonych w artykule 40, państwa członkowskie uznają wspomniane dokumenty potwierdzające kwalifikacje za wystarczające do celu wykonywania zawodu położnej, jeśli jest do nich załączone zaświadczenie stwierdzające, że ci obywatele państw członkowskich rzeczywiście i zgodnie z prawem prowadzili działalność położnej w Rumunii przez co najmniej pięć kolejnych lat w ciągu siedmiu lat przed dniem wydania zaświadczenia.

Artykuł 43b

112

Przepisy dotyczące praw nabytych w dziedzinie położnictwa nie mają zastosowania do następujących rodzajów kwalifikacji uzyskanych w Chorwacji przed 1 lipca 2013 r.: viša medicinska sestra ginekološkoopstetričkog smjera (starsza pielęgniarka wyspecjalizowana w zakresie położnictwa i ginekologii), medicinska sestra ginekološkoopstetričkog smjera (pielęgniarka wyspecjalizowana w zakresie położnictwa i ginekologii), viša medicinska sestra primaljskog smjera (starsza pielęgniarka uprawniona do wykonywania czynności położnej), medicinska sestra primaljskog smjera (pielęgniarka uprawniona do wykonywania czynności położnej),

ginekološkoopstetrička primalja (położna wyspecjalizowana w zakresie położnictwa i ginekologii) i primalja (położna).

Sekcja 7

Farmaceuci

Artykuł 44

Kształcenie farmaceutów

1. Warunkiem podjęcia kształcenia farmaceutycznego jest posiadanie dyplomu lub świadectwa uprawniającego do podjęcia w Państwie Członkowskim studiów na danym kierunku na uniwersytecie lub w szkołach wyższych o statusie uznanym za równorzędny.
2. ¹¹³ Dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji farmaceuty potwierdza odbycie kształcenia trwającego co najmniej pięć lat, co można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS, i obejmującego przynajmniej:
  - a) cztery lata kształcenia teoretycznego i praktycznego w pełnym wymiarze godzin na uniwersytecie, w instytucji szkolnictwa wyższego o statusie uznanym za równorzędny lub pod nadzorem uniwersytetu;
  - b) na koniec lub w trakcie kształcenia teoretycznego i praktycznego, sześciomiesięczną praktykę w ogólnodostępnej aptece lub w szpitalu, pod nadzorem oddziału farmaceutycznego tego szpitala.

Cykl kształcenia, o którym mowa w niniejszym ustępie, obejmuje co najmniej program określony w załączniku V pkt 5.6.1. Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych dotyczących zmiany wykazu zamieszczonego w załączniku V pkt 5.6.1, w celu dostosowania go do postępu naukowego i technicznego, w tym zmian w praktyce farmakologicznej.

Zmiany, o których mowa w akapicie drugim, nie mogą w żadnym państwie członkowskim wymagać zmiany istniejących podstawowych zasad ustawodawczych dotyczących struktury zawodów w odniesieniu do kształcenia osób fizycznych i warunków ich dostępu do zawodu. Przy wprowadzaniu takich zmian należy uwzględnić odpowiedzialność państw członkowskich za organizację systemów edukacyjnych, zgodnie z art. 165 ust. 1 TFUE.

3. Odbycie przez daną osobę kształcenia farmaceutycznego gwarantuje, że uzyskała ona następującą wiedzę i umiejętności:
  - a) odpowiednią wiedzę o lekach i substancjach używanych do wytwarzania leków;
  - b) odpowiednią wiedzę o technologii farmaceutycznej oraz fizycznym, chemicznym, biologicznym i mikrobiologicznym testowaniu produktów leczniczych;
  - c) odpowiednią wiedzę o metabolizmie i skutkach działania produktów leczniczych oraz o działaniu substancji toksycznych, a także o używaniu produktów leczniczych;

- d) odpowiednią wiedzę do oceny danych naukowych dotyczących leków, by w oparciu o nią móc udzielać właściwych informacji;
- e) odpowiednią wiedzę o wymogach prawnych i innych wymogach związanych z wykonywaniem zawodu farmaceuty.

Artykuł 45

Wykonywanie zawodu farmaceuty

1. Do celów niniejszej dyrektywy, do czynności zawodowych farmaceuty zalicza się te rodzaje działalności, których warunkiem wykonywania w jednym lub więcej Państwach Członkowskich jest posiadanie kwalifikacji zawodowych i do których dostęp jest otwarty dla osób posiadających dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji wyszczególnione w załączniku V pkt 5.6.2.
2. ¹¹⁴ Państwa członkowskie gwarantują osobom posiadającym dokument potwierdzający posiadanie wykształcenia z zakresu farmacji na poziomie uniwersyteckim lub poziomie uznawanym za równorzędny, spełniający warunki określone w art. 44, możliwość podejmowania i wykonywania - w stosownych przypadkach pod warunkiem posiadania dodatkowego stażu zawodowego - co najmniej następujących czynności:
  - a) sporządzanie formy farmaceutycznej produktów leczniczych;
  - b) wytwarzanie i testowanie produktów leczniczych;
  - c) testowanie produktów leczniczych w laboratorium przeznaczonym do tego celu;
  - d) składowanie, przechowywanie i dystrybucja produktów leczniczych w obrocie hurtowym;
  - e) dostarczanie, sporządzanie, testowanie, składowanie, dystrybucja i wydawanie bezpiecznych i skutecznych produktów leczniczych o wymaganej jakości w ogólnodostępnych aptekach;
  - f) sporządzanie, testowanie, składowanie i wydawanie bezpiecznych i skutecznych produktów leczniczych o wymaganej jakości w szpitalach;
  - g) udzielanie informacji i porad na temat produktów leczniczych, w tym na temat ich prawidłowego stosowania;
  - h) zgłaszanie właściwym organom niepożądanych reakcji na produkty lecznicze;
  - i) zindywidualizowane wsparcie dla pacjentów samodzielnie stosujących leki;
  - j) zaangażowanie w lokalne lub krajowe kampanie na rzecz promocji zdrowia.
3. ¹¹⁵ W przypadku gdy w określonym państwie członkowskim dodatkowym warunkiem podejmowania lub wykonywania jednego z rodzajów działalności farmaceuty jest posiadanie doświadczenia zawodowego obok dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.6.2, Państwo to uznaje za wystarczający dowód w tym zakresie zaświadczenie wydane przez właściwe organy w rodzimym Państwie Członkowskim danej osoby, potwierdzające, że przez podobny okres wykonywała ona tego rodzaju czynności w rodzimym Państwie Członkowskim.

4. Uznanie, o którym mowa w ust. 3, nie dotyczy dwuletniego stażu zawodowego, który w Wielkim Księstwie Luksemburga jest warunkiem przyznania państwowej koncesji na prowadzenie ogólnodostępnej apteki.

5. Jeżeli w dniu 16 września 1985 r. obowiązywał w określonym Państwie Członkowskim konkurs, przeprowadzany w celu wyłonienia spośród kandydatów posiadających dokumenty, o których mowa w ust. 2, osób, którym przyznane zostanie prawo otwarcia nowych aptek, przewidzianych w krajowym systemie geograficznego rozmieszczenia aptek, Państwo to może, na zasadzie odstępstwa od ust. 1, przeprowadzać powyższe konkursy w dalszym ciągu i wymagać od obywateli Państw Członkowskich posiadających dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji określone w załączniku V pkt 5.6.2 lub korzystających z przepisów art. 23 wzięcia w nich udziału.

Sekcja 8

Architekci

Artykuł 46

116

Kształcenie architektów

1. Kształcenie architekta obejmuje:

- a) co najmniej pięcioletnie studia w pełnym wymiarze godzin na uniwersytecie lub w porównywalnej instytucji edukacyjnej zakończone zdaniem egzaminu na poziomie uniwersyteckim; lub
- b) co najmniej czteroletnie studia w pełnym wymiarze godzin na uniwersytecie lub w porównywalnej instytucji edukacyjnej zakończone zdaniem egzaminu na poziomie uniwersyteckim wraz z zaświadczeniem potwierdzającym pomyślne ukończenie dwuletnich praktyk zawodowych zgodnie z ust. 4.

2. Architektura musi być głównym przedmiotem studiów, o których mowa w ust. 1. Studia w równoważnym stopniu obejmują teoretyczne i praktyczne aspekty kształcenia architekta oraz gwarantują przynajmniej uzyskanie następującej wiedzy, umiejętności i kompetencji:

- a) umiejętności tworzenia projektów architektonicznych spełniających wymogi zarówno estetyczne, jak i techniczne;
- b) odpowiedniej znajomości historii i teorii architektury oraz sztuk pokrewnych, technologii i nauk humanistycznych;
- c) wiedzy na temat sztuk pięknych w zakresie, w jakim wpływają one na jakość projektu architektonicznego;
- d) odpowiedniej znajomości urbanistyki, planowania oraz umiejętności niezbędnych w procesie planowania;
- e) rozumienia związków zachodzących pomiędzy ludźmi a budynkami oraz pomiędzy budynkami a środowiskiem je otaczającym, oraz rozumienia potrzeby dostosowania budynków oraz przestrzeni między nimi do ludzkich potrzeb i skali;

- f) rozumienia charakteru zawodu architekta oraz jego roli w społeczeństwie, w szczególności w przygotowywaniu koncepcji projektów uwzględniających czynniki społeczne;
- g) rozumienia metod gromadzenia informacji i przygotowywania koncepcji projektu;
- h) rozumienia projektowania konstrukcji oraz problemów budowlanych i inżynierskich związanych z projektowaniem budynków;
- i) odpowiedniej wiedzy w zakresie problemów fizycznych i technologii oraz funkcji budynków, umożliwiającej zapewnienie wygodnych wnętrz oraz zabezpieczenia przed niekorzystnym działaniem czynników atmosferycznych, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- j) umiejętności koniecznych do projektowania budynków spełniających wymogi użytkowników w zakresie, w jakim umożliwiają to dostępne środki finansowe i przepisy budowlane;
- k) odpowiedniej znajomości gałęzi przemysłu, organizacji, przepisów i procedur niezbędnych dla realizacji projektów budynków oraz integracji planów z ogólnym projektem planistycznym.

3. Liczbę lat studiów wyższych, o których mowa w ust. 1 i 2, można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS.

4. Praktyki zawodowe, o których mowa w ust. 1 lit. b), można odbyć dopiero po ukończeniu pierwszych trzech lat studiów. Co najmniej rok tych praktyk zawodowych musi opierać się na wiedzy, umiejętnościach i kompetencjach zdobytych w trakcie studiów, o których mowa w ust. 2. W tym celu praktyki zawodowe muszą odbywać się pod nadzorem osoby lub instytucji upoważnionej przez właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego. Takie nadzorowane praktyki mogą mieć miejsce w dowolnym państwie. Praktyki zawodowe oceniane są przez właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego.

Artykuł 47

117

Odstępstwa od warunków kształcenia architektów

W drodze odstępstwa od art. 46 za spełniające wymogi określone w art. 21 uznaje się także kształcenie: odbywane w ramach programu rozwoju społecznego lub w formie studiów wyższych w niepełnym wymiarze godzin, spełniające wymogi określone w art. 46 ust. 2 i potwierdzone zdaniem egzaminu z architektury przez osobę, która pracowała w dziedzinie architektury przez co najmniej siedem lat pod nadzorem architekta albo biura architektonicznego. Egzamin musi być zdany na poziomie uniwersyteckim i odpowiadać egzaminowi końcowemu, o którym mowa w art. 46 ust. 1 lit. b).

Artykuł 48

Wykonywanie zawodu architekta

1. Do celów niniejszej dyrektywy do działalności zawodowej architekta należą rodzaje działalności zazwyczaj wykonywane pod tytułem zawodowym "architekta".
2. Uznaje się, że obywatele Państwa Członkowskiego, którzy zostali upoważnieni do używania tytułu architekta zgodnie z przepisami przyznającymi właściwemu organowi Państwa Członkowskiego prawo przyznawania tego tytułu obywatelom Państw Członkowskim, wyróżniającym się ze względu na osiągnięcia w dziedzinie architektury, spełniają warunki konieczne do wykonywania działalności architekta pod tytułem zawodowym "architekta". Dowodem na to, że dane osoby wykonują działalność w dziedzinie architektury, jest świadectwo wydawane przez ich rodzime Państwo Członkowskie.

Artykuł 49

Prawa nabyte architektów

1. ¹¹⁸ Każde Państwo Członkowskie uznaje dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji architektów wymienione w załączniku VI, wydawane przez pozostałe Państwa Członkowskie i potwierdzające odbycie kształcenia, które rozpoczęło się nie później, niż w roku akademickim określonym w tym załączniku nawet, jeżeli nie spełniają one minimalnych wymogów określonych w art. 46, oraz traktuje takie dokumenty na swoim terytorium w zakresie dotyczącym podejmowania i wykonywania działalności zawodowej architekta, tak samo, jak dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji architekta, które samo wydaje.

Na powyższej podstawie uznawane są zaświadczenia wydane przez właściwe organy Republiki Federalnej Niemiec, potwierdzające, że dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji wydany po dniu 8 maja 1945 r. przez właściwe organy Niemieckiej Republiki Demokratycznej jest równoważny z dokumentami wyszczególnionymi w załączniku VI.

- 1a. ¹¹⁹ ust. 1 stosuje się również do dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji architekta, które wymieniono w załączniku V, jeżeli kształcenie rozpoczęło się przed dniem 18 stycznia 2016 r.
2. ¹²⁰ Bez uszczerbku dla ust. 1, każde Państwo Członkowskie uznaje dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji określone poniżej i traktuje je na swoim terytorium, w zakresie dotyczącym podejmowania i wykonywania działalności zawodowej architekta, tak samo, jak dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji, które samo wydaje: świadectwa wydawane obywatelom Państw Członkowskich przez Państwa Członkowskie, w których na dzień określony poniżej obowiązywały przepisy regulujące dostęp do zawodu architekta i jego wykonywanie:
  - a) 1 stycznia 1995 r. w przypadku Austrii, Finlandii i Szwecji;
  - b) 1 maja 2004 r. w przypadku Republiki Czeskiej, Estonii, Cypru, Łotwy, Litwy, Węgier, Malty, Polski, Słowenii i Słowacji;
  - ba) ¹²¹ 1 lipca 2013 r. w przypadku Chorwacji;
  - c) 5 sierpnia 1987 r. w przypadku pozostałych Państw Członkowskich.

Zaświadczenia określone w akapicie pierwszym powinny potwierdzać, że dana osoba uzyskała, najpóźniej w dniu określonym odpowiednio powyżej, prawo do używania tytułu zawodowego architekta oraz w świetle danych przepisów faktycznie wykonywała przedmiotową działalność przez co najmniej trzy kolejne lata w okresie pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia.

3. ¹²² Każde państwo członkowskie przyznaje wymienionemu poniżej dokumentowi taki sam skutek na swoim terytorium jak dokumentowi potwierdzającemu posiadanie kwalifikacji, który samo wydaje do celów dostępu do zawodu architekta i jego wykonywania: zaświadczenie o ukończeniu programu kształcenia istniejącego od dnia 5 sierpnia 1985 r. i rozpoczętego nie później niż dnia 17 stycznia 2014 r., prowadzonego przez "Fachhochschulen" w Republice Federalnej Niemiec przez okres trzech lat, spełniającego wymogi określone w art. 46 ust. 2 i dającego możliwość wykonywania działalności, o której mowa w art. 48 w tym państwie członkowskim, na podstawie tytułu zawodowego architekta, jeżeli po zakończeniu tego programu kształcenia dana osoba uzyskała cztery lata doświadczenia zawodowego w Republice Federalnej Niemiec, poświadczonych zaświadczeniem wydanym przez właściwy organ, w którego rejestrze widnieje nazwisko architekta pragnącego skorzystać z przepisów niniejszej dyrektywy.

Rozdział IIIA

¹²³ Automatyczne uznawanie na podstawie wspólnych zasad kształcenia

Artykuł 49a

Wspólne ramy kształcenia

1. Na użytek niniejszego artykułu "wspólne ramy kształcenia" oznaczają wspólny minimalny zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do wykonywania określonego zawodu. Wspólne ramy kształcenia nie zastępują krajowych programów kształcenia, chyba że dane państwo członkowskie postanowi inaczej na mocy prawa krajowego. Do celów dostępu do tego zawodu i jego wykonywania w państwach członkowskich, które regulują ten zawód, państwo członkowskie przyznaje dokumentowi potwierdzającemu posiadanie kwalifikacji nabytych w oparciu o takie ramy taki sam skutek na swoim terytorium jak dokumentowi potwierdzającemu posiadanie kwalifikacji, który samo wydaje, pod warunkiem że takie ramy spełniają warunki określone w ust. 2.

2. Wspólne ramy kształcenia muszą spełniać następujące warunki:

- a) wspólne ramy kształcenia umożliwiają większej liczbie specjalistów przemieszczanie się między państwami członkowskimi;
- b) zawód, do którego mają zastosowanie wspólne ramy kształcenia, jest regulowany lub kształcenie i szkolenie prowadzące do tego zawodu jest regulowane w co najmniej jednej trzeciej państw członkowskich;

- c) wspólny zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje wymagane w systemach kształcenia i szkolenia mających zastosowanie w co najmniej jednej trzeciej państw członkowskich; nie ma znaczenia, czy ta wiedza, umiejętności i kompetencje zostały nabyte w ramach kształcenia ogólnego na uniwersytecie lub w instytucji szkolnictwa wyższego, czy w ramach kształcenia zawodowego;
- d) wspólne ramy kształcenia muszą opierać się na poziomach przewidzianych w europejskich ramach kwalifikacji określonych w załączniku II do zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie ¹²⁴ ;
- e) dany zawód nie jest objęty innymi wspólnymi ramami kształcenia ani nie podlega automatycznemu uznaniu na podstawie tytułu III rozdział III;
- f) wspólne ramy kształcenia przygotowano w następstwie przejrzystego, należytego procesu obejmującego współpracę z odpowiednimi zainteresowanymi stronami pochodzącymi z państw członkowskich, w których dany zawód nie jest regulowany;
- g) wspólne ramy kształcenia zapewniają obywatelom każdego państwa członkowskiego dostęp do uzyskania kwalifikacji zawodowych na podstawie tych ram bez uprzedniej konieczności członkostwa ani rejestracji w jakiegokolwiek organizacji zawodowej.

3. Reprezentatywne organizacje zawodowe na szczeblu Unii, jak również krajowe organizacje zawodowe lub właściwe organy z co najmniej jednej trzeciej państw członkowskich mogą przedstawić Komisji sugestie dotyczące wspólnych ram kształcenia, które spełniają warunki określone w ust. 2.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych określających wspólne ramy kształcenia dla danego zawodu w oparciu o warunki określone w ust. 2 niniejszego artykułu.

5. Państwo członkowskie jest zwolnione z obowiązku wprowadzenia na swoim terytorium wspólnych ram kształcenia, o których mowa w ust. 4, oraz z obowiązku automatycznego uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w oparciu o te wspólne ramy kształcenia, jeżeli spełniony jest jeden z następujących warunków:

- a) na terytorium tego państwa nie ma instytucji edukacyjnych lub ośrodków kształcenia, które oferowałyby tego typu kształcenie w danym zawodzie;
- b) wprowadzenie wspólnych ram kształcenia wpłynęłoby negatywnie na organizację systemu edukacji i kształcenia zawodowego tego państwa;
- c) istnieją znaczne różnice między wspólnymi ramami kształcenia a kształceniem wymaganym na terytorium tego państwa, co oznacza poważne ryzyko dla porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego, zdrowia publicznego lub bezpieczeństwa usługobiorców lub ochrony środowiska.

6. W terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie aktu delegowanego, o którym mowa w ust. 4, państwa członkowskie informują Komisję i pozostałe państwa członkowskie o:

- a) krajowych kwalifikacjach oraz, w stosownych przypadkach, krajowych tytułach zawodowych zgodnych ze wspólnymi ramami kształcenia; lub

b) każdym przypadku skorzystania ze zwolnienia, o którym mowa w ust. 5, podając uzasadnienie, które z warunków, o których mowa w tym ustępie, zostały spełnione. Komisja może w terminie trzech miesięcy zażądać dodatkowych wyjaśnień, jeżeli uzna, że państwo członkowskie nie przedstawiło dowodów, że jeden z tych warunków został spełniony, lub dowody te są niewystarczające. Państwo członkowskie odpowiada na każde takie żądanie w terminie trzech miesięcy.

Komisja może przyjąć akt wykonawczy zawierający listę krajowych kwalifikacji zawodowych i krajowych tytułów zawodowych podlegających automatycznemu uznawaniu na podstawie wspólnych ram kształcenia przyjętych zgodnie z ust. 4.

7. Niniejszy artykuł ma również zastosowanie do specjalizacji zawodowych, pod warunkiem że takie specjalizacje dotyczą działalności zawodowej, do której dostęp lub której prowadzenie jest regulowane w państwach członkowskich, jeżeli zawód ten już podlega automatycznemu uznawaniu zgodnie z tytułem III rozdział III, a dana specjalizacja nie.

Artykuł 49b

Wspólne testy kształcenia

1. Do celów niniejszego artykułu "wspólny test kształcenia" oznacza ustandaryzowany test umiejętności dostępny we wszystkich uczestniczących państwach członkowskich i zarezerwowany dla posiadaczy określonych kwalifikacji zawodowych. Zdanie takiego testu w danym państwie członkowskim uprawnia posiadacza określonych kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu w każdym przyjmującym państwie członkowskim na takich samych warunkach, jakie obowiązują posiadaczy kwalifikacji zawodowych zdobytych w tym państwie członkowskim.

2. Wspólny test kształcenia musi być zgodny z następującymi warunkami:

- a) wspólny test kształcenia umożliwia większej liczbie specjalistów przemieszczanie się między państwami członkowskimi;
- b) zawód, do którego ma zastosowanie wspólny test kształcenia, lub kształcenie prowadzące do tego zawodu są regulowane w co najmniej jednej trzeciej państw członkowskich;
- c) wspólny test kształcenia przygotowano w następstwie przejrzystego, należytego procesu obejmującego współpracę z odpowiednimi zainteresowanymi stronami pochodzącymi z państw członkowskich, w których dany zawód nie jest regulowany;
- d) wspólny test kształcenia umożliwia obywatelom każdego państwa członkowskiego uczestnictwo w tym teście i w praktycznej organizacji takich testów w państwach członkowskich bez uprzedniej konieczności członkostwa ani rejestracji w jakiegokolwiek organizacji zawodowej.

3. Reprezentatywne organizacje zawodowe na szczeblu Unii, jak również krajowe organizacje zawodowe lub właściwe organy z co najmniej jednej trzeciej państw członkowskich mogą przedstawić Komisji sugestie dotyczące wspólnych testów kształcenia, które spełniają warunki określone w ust. 2.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych określających zakres przedmiotowy wspólnego testu kształcenia oraz warunki wymagane do wzięcia udziału w tym teście i do zdania go.

5. Państwo członkowskie jest zwolnione z obowiązku organizacji na swoim terytorium wspólnego testu kształcenia, o którym mowa w ust. 4, oraz z obowiązku automatycznego uznawania kwalifikacji specjalistów, którzy zdali wspólny test kształcenia, jeżeli spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- a) dany zawód nie jest regulowany na terytorium tego państwa;
- b) zakres przedmiotowy wspólnego testu kształcenia nie ograniczy w wystarczającym stopniu poważnych zagrożeń dla zdrowia publicznego lub bezpieczeństwa usługobiorców, które występują szczególnie na terytorium tego państwa;
- c) zakres przedmiotowy wspólnego testu kształcenia sprawiłby, że dostęp do danego zawodu stałby się o wiele mniej atrakcyjny w porównaniu z wymogami krajowymi.

6. W terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie aktu delegowanego, o którym mowa w ust. 4, państwa członkowskie informują Komisję i pozostałe państwa członkowskie o:

- a) dostępnych możliwościach organizacji takich testów; lub
- b) każdym przypadku skorzystania ze zwolnienia, o którym mowa w ust. 5, podając uzasadnienie, które z warunków, o których mowa w tym ustępie zostały spełnione.

Komisja może w terminie trzech miesięcy zażądać dodatkowych wyjaśnień, jeżeli uzna, że dane państwo członkowskie nie przedstawiło dowodów, że jeden z tych warunków został spełniony, lub dowody te są niewystarczające. Państwo członkowskie odpowiada na każde takie żądanie w terminie trzech miesięcy.

Komisja może przyjąć akt wykonawczy zawierający listę państw członkowskich, w których organizuje się wspólne testy kształcenia, przyjęte zgodnie z ust. 4, i określający częstotliwość organizowania takich testów w ciągu roku kalendarzowego oraz przedstawiający inne ustalenia niezbędne do organizacji wspólnych testów kształcenia w państwach członkowskich.

ROZDZIAŁ IV

Przepisy wspólne w sprawie podejmowania działalności

Artykuł 50

Dokumentacja i formalności

1. Właściwe organy Państwa Członkowskiego rozpatrujące wniosek o zezwolenie na wykonywanie określonego zawodu regulowanego na mocy niniejszego tytułu mogą żądać przedstawienia dokumentów i zaświadczeń wymienionych w załączniku VII.

Dokumenty określone w załączniku VII pkt 1 lit. d), e) i f) są przedkładane przed upływem trzech miesięcy od daty ich wydania.

Państwa Członkowskie, instytucje i inne osoby prawne zapewniają poufność przekazywanych im informacji.

2. W przypadku uzasadnionych wątpliwości przyjmujące Państwo Członkowskie może zwrócić się do właściwych organów innego Państwa Członkowskiego o potwierdzenie autentyczności świadectw i dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji, wydanych przez to drugie Państwo Członkowskie oraz, w stosownych przypadkach, potwierdzenie faktu, że dana osoba spełnia minimalne wymogi w zakresie kształcenia określone odpowiednio w art. 24, 25, 28, 31, 34, 35, 38, 40, 44 i 46 dla zawodów, o których mowa w rozdziale III niniejszego tytułu.

3. W przypadku uzasadnionych wątpliwości, jeżeli dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. c), został wydany przez właściwy organ w Państwie Członkowskim i potwierdza odbycie kształcenia w całości lub w części w placówce zarejestrowanej zgodnie z prawem na terytorium innego Państwa Członkowskiego, przyjmujące Państwo Członkowskie może sprawdzić, przy udziale właściwej instytucji Państwa Członkowskiego, w którym wydano dokument:

- a) czy przebieg kształcenia w danej placówce został formalnie zatwierdzony przez instytucję edukacyjną mającą siedzibę w Państwie Członkowskim, w którym wydano dokument;
- b) czy wydany dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji jest taki sam jak ten, który zostałby wydany w przypadku gdyby kształcenie odbyło się w całości w Państwie Członkowskim, w którym wydano dokument; oraz
- c) czy dany dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji przyznaje te same prawa zawodowe na terytorium Państwa Członkowskiego, w którym wydano dokument.

3a. ¹²⁵ W przypadku uzasadnionych wątpliwości przyjmujące państwo członkowskie może wystąpić do właściwych organów państwa członkowskiego o potwierdzenie faktu, że wnioskodawca nie jest objęty zawieszeniem prawa do wykonywania zawodu lub zakazem wykonywania zawodu w wyniku poważnego wykroczenia zawodowego lub wyroku skazującego za przestępstwa związane z prowadzeniem przez niego działalności zawodowej.

3b. ¹²⁶ Wymiana informacji między właściwymi organami różnych państw członkowskich zgodnie z niniejszym artykułem odbywa się za pomocą systemu IMI.

4. W przypadku gdy przyjmujące Państwo Członkowskie wymaga od swoich obywateli, zamierzających podjąć zawód regulowany, złożenia ślubowania lub przysięgi, a formuła tego ślubowania lub przysięgi nie może być wykorzystana przez obywateli innych Państw Członkowskich, przyjmujące Państwo Członkowskie umożliwia takim osobom skorzystanie z odpowiedniej, równoważnej formuły.

Artykuł 51

Procedura wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych

1. Właściwy organ przyjmującego Państwa Członkowskiego potwierdza otrzymanie wniosku w terminie miesiąca od jego otrzymania oraz zawiadamia wnioskodawcę, w stosownym przypadku, o konieczności dostarczenia brakujących dokumentów.
2. ¹²⁷ Procedura rozpatrywania wniosku o zezwolenie na wykonywanie zawodu regulowanego musi być zakończona możliwie najszybciej i prowadzić do jak najszybszego wydania przez właściwy organ w przyjmującym państwie członkowskim należycie uzasadnionej decyzji, nie później niż w terminie trzech miesięcy od daty złożenia przez wnioskodawcę kompletu dokumentów. Jednakże powyższy termin może zostać przedłużony o miesiąc w sprawach uregulowanych w rozdziale I i II niniejszego tytułu.
3. Od decyzji lub braku decyzji w przepisany termin przysługuje odwołanie zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 52

Używanie tytułów zawodowych

1. Jeżeli w przyjmującym Państwie Członkowskim używanie tytułu zawodowego związanego z daną działalnością zawodową podlega prawnej regulacji, obywatele innych Państw Członkowskich, uprawnieni do wykonywania zawodu regulowanego na podstawie tytułu III, używają w przyjmującym Państwie Członkowskim tytułu zawodowego, który w Państwie tym odpowiada zawodowi danego rodzaju, oraz wszelkich związanych z nim skrótów.
2. W przypadku gdy dany zawód jest w przyjmującym Państwie Członkowskim regulowany przez stowarzyszenie lub organizację, o których mowa w art. 3 ust. 2, obywatele Państw Członkowskich mogą używać tytułu lub skrótu tytułu zawodowego przyznawanego przez daną organizację lub stowarzyszenie wyłącznie za okazaniem dowodu potwierdzającego przynależność do tych stowarzyszeń lub organizacji.

W przypadku gdy warunkiem członkostwa w danym stowarzyszeniu lub organizacji jest posiadanie określonych kwalifikacji, warunek ten obowiązuje obywateli innych Państw Członkowskich posiadających kwalifikacje zawodowe wyłącznie na zasadach określonych w niniejszej dyrektywie.

3. ¹²⁸ Państwo członkowskie nie może zastrzec używania tytułu zawodowego dla posiadaczy kwalifikacji zawodowych, jeżeli nie powiadomiło Komisji i pozostałych państw członkowskich o stowarzyszeniu lub organizacji zgodnie z art. 3 ust. 2.

TYTUŁ IV

SZCZEGÓŁOWE ZASADY WYKONYWANIA ZAWODU

Artykuł 53

Znajomość języków

1. Specjaliści, których kwalifikacje podlegają uznaniu, muszą posiadać znajomość języków niezbędną do wykonywania danego zawodu w przyjmującym państwie członkowskim.
2. Państwo członkowskie zapewnia, aby wszelkie sprawdzanie znajomości języka przeprowadzane przez właściwy organ lub pod jego nadzorem, dotyczące zgodności z obowiązkiem określonym w ust. 1, było ograniczone do znajomości jednego języka urzędowego przyjmującego państwa członkowskiego lub jednego języka administracyjnego przyjmującego państwa członkowskiego, pod warunkiem że jest on również językiem urzędowym Unii.
3. Sprawdzenie znajomości języka przeprowadzane zgodnie z ust. 2 może być zastosowane, jeżeli dany zawód ma wpływ na bezpieczeństwo pacjentów. Sprawdzenie znajomości języka może być zastosowane w przypadku innych zawodów wówczas, gdy istnieje poważna i konkretna wątpliwość, czy specjalista posiada wystarczającą znajomość języka, by zgodnie z zamierzeniami mógł wykonywać daną działalność zawodową.

Sprawdzenie znajomości języka można przeprowadzać tylko po wydaniu europejskiej legitymacji zawodowej zgodnie z art. 4d lub po uznaniu kwalifikacji zawodowych, w zależności od przypadku.

4. Każde sprawdzenie znajomości języka musi być proporcjonalne do działalności, która ma być prowadzona. Zainteresowany specjalista może się odwołać od takiego sprawdzenia zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 54

Używanie tytułów określających wykształcenie

Bez uszczerbku dla art. 7 i 52, przyjmujące Państwo Członkowskie zapewnia osobom zainteresowanym prawo do używania tytułów, a także, w miarę możliwości, skróconej formy tytułów określających wykształcenie, uzyskanych w rodzimym Państwie Członkowskim w języku rodzimego Państwa Członkowskiego. Przyjmujące Państwo Członkowskie może wymagać, aby tytuł ten był opatrzony informacją dotyczącą nazwy i siedziby instytucji albo komisji egzaminacyjnej, która go przyznała. Jeżeli tytuł określający wykształcenie używany w rodzimym Państwie Członkowskim może być mylony w przyjmującym Państwie Członkowskim z tytułem, którego uzyskanie w tym drugim Państwie zależy od odbycia dodatkowego kształcenia, a osoba zainteresowana takiego kształcenia nie zdobyła, przyjmujące Państwo Członkowskie może wymagać od tej osoby używania tytułu określającego wykształcenie obowiązującego w rodzimym Państwie Członkowskim w odpowiedniej formie, określanej przez przyjmujące Państwo Członkowskie.

Artykuł 55

Akceptacja przez fundusz ubezpieczeń zdrowotnych

Bez uszczerbku dla art. 5 ust. 1 i art. 6 akapit pierwszy lit. b), Państwa Członkowskie wymagające od osób, które zdobyły kwalifikacje zawodowe na ich terytorium odbycia praktyk przygotowawczych lub zdobycia stażu zawodowego celem uzyskania akceptacji funduszu ubezpieczeń zdrowotnych, zwalniają z takiego obowiązku osoby posiadające dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji lekarzy lub lekarzy dentyistów uzyskane w innych Państwach Członkowskich.

Artykuł 55a

130

Uznawanie praktyk zawodowych

1. Jeżeli warunkiem dostępu do zawodu regulowanego w rodzimym państwie członkowskim jest odbycie praktyk zawodowych, właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego, rozpatrując wniosek o zezwolenie na wykonywanie zawodu regulowanego, uznaje praktyki zawodowe odbyte w innym państwie członkowskim, jeżeli praktyki te są zgodne z opublikowanymi wytycznymi, o których mowa w ust. 2, a także bierze pod uwagę praktyki zawodowe odbyte w państwie trzecim. Państwa członkowskie mogą jednak w swoim prawodawstwie krajowym ustanowić rozsądny pułap w odniesieniu do okresu trwania części praktyk zawodowych, którą można odbyć za granicą.
2. Uznanie praktyk zawodowych nie zastępuje obowiązujących wymogów dotyczących zdania egzaminu w celu uzyskania dostępu do danego zawodu. Właściwe organy publikują wytyczne dotyczące organizacji i uznawania praktyk zawodowych odbytych w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim, szczególnie w odniesieniu do roli podmiotu nadzorującego praktyki zawodowe.

TYTUŁ V

WSPÓŁPRACA ADMINISTRACYJNA I ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA WYKONANIE WOBEC OBYWATELI ¹³¹

Artykuł 56

Właściwe organy

1. Właściwe organy przyjmującego Państwa Członkowskiego i rodzimego Państwa Członkowskiego ściśle współpracują ze sobą i wzajemnie się wspierają w celu ułatwienia stosowania niniejszej dyrektywy. Zapewniają one poufność wymienianych informacji.
2. ¹³² Właściwe organy rodzimego państwa członkowskiego i przyjmującego państwa członkowskiego wymieniają między sobą informacje dotyczące postępowań dyscyplinarnych lub nałożonych sankcji karnych lub innych poważnych, szczególnych okoliczności, które

mogą mieć wpływ na wykonywanie działalności zgodnie z niniejszą dyrektywą. Przestrzegają one przy tym przepisów dotyczących ochrony danych osobowych przewidzianych w dyrektywach 95/46/WE i 2002/58/WE.

Rodzime Państwo Członkowskie sprawdza wiarygodność stanu faktycznego, a jego organy decydują o charakterze i zakresie dochodzenia, które należy przeprowadzić, a następnie zawiadamiają przyjmujące Państwo Członkowskie o własnych wnioskach wpływających z posiadanych informacji.

2a. ¹³³ Do celów ust. 1 i 2 właściwe organy stosują system IMI.

3. Każde Państwo Członkowskie wyznacza do 20 października 2007 r. organy i instytucje właściwe do wydawania lub przyjmowania dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji oraz innych dokumentów i informacji, jak również organy odpowiedzialne za przyjmowanie wniosków i podejmowanie decyzji, o których mowa w niniejszej dyrektywie, oraz niezwłocznie zawiadamiają o nich pozostałe Państwa Członkowskie i Komisję.

4. ¹³⁴ Każde państwo członkowskie wyznacza koordynatora działań właściwych organów, o których mowa w ust. 1, o czym zawiadamia pozostałe państwa członkowskie oraz Komisję.

Do zadań tych koordynatorów należy:

- a) wspieranie jednolitego stosowania niniejszej dyrektywy;
- b) gromadzenie wszystkich informacji istotnych dla stosowania niniejszej dyrektywy, takich jak informacje dotyczące warunków dostępu do zawodów regulowanych w państwach członkowskich;
- c) rozpatrywanie sugestii dotyczących wspólnych ram kształcenia oraz wspólnych testów kształcenia;
- d) wymiana informacji i najlepszych praktyk na potrzeby optymalizacji ustawicznego rozwoju zawodowego w państwach członkowskich;
- e) wymiana informacji i najlepszych praktyk dotyczących stosowania środków wyrównawczych, o których mowa w art. 14.

W celu wywiązania się z zadania określonego w lit. b) niniejszego ustępu koordynatorzy mogą zwracać się o pomoc do ośrodków wsparcia, o których mowa w art. 57b.

Artykuł 56a

¹³⁵

Mechanizm ostrzegania

1. Właściwe organy państwa członkowskiego informują właściwe organy wszystkich pozostałych państw członkowskich o specjaliście, wobec którego organy lub sądy krajowe wydały zakaz lub ograniczenie, nawet tymczasowo, prowadzenia na terytorium tego państwa członkowskiego następujących rodzajów działalności zawodowej w jej pełnym lub częściowym zakresie:

- a) lekarza i lekarza ogólnego posiadającego dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.1.1 i 5.1.4;
- b) lekarza specjalisty posiadającego tytuł, o którym mowa w załączniku V pkt 5.1.3;
- c) pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną posiadającej dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.2.2;
- d) lekarza dentystry posiadającego dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.3.2;
- e) wyspecjalizowanego lekarza dentystry posiadającego dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.3.3;
- f) lekarza weterynarii posiadającego dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.4.2;
- g) położnej posiadającej dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, o którym mowa w załączniku V pkt 5.5.2;
- h) farmaceuty posiadającego dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji, wymieniony w załączniku V pkt 5.6.2;
- (i) posiadaczy zaświadczeń wymienionych w załączniku VII pkt 2, poświadczających, że posiadacz dokumentu ukończył kształcenie, które spełnia wymogi minimalne wymienione odpowiednio w art. 24, 25, 31, 34, 35, 38, 40 lub 44, ale które rozpoczęło się przed datami odniesienia dla kwalifikacji wymienionymi w załączniku V pkt 5.1.3, 5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 i 5.6.2;
- j) posiadaczy zaświadczeń o prawach nabytych, o których mowa w art. 23, 27, 29, 33, 33a, 37, 43 i 43a;
- k) innych specjalistów prowadzących działalność, która ma wpływ na bezpieczeństwo pacjentów, w przypadku gdy specjalista wykonuje zawód regulowany w danym państwie członkowskim;
- l) specjalistów prowadzących działalność związaną z edukacją osób małoletnich, w tym z opieką na dziećmi i wczesną edukacją, w przypadku gdy specjalista wykonuje zawód regulowany w danym państwie członkowskim.

2. Właściwe organy przesyłają poprzez ostrzeżenie w systemie IMI informacje, o których mowa w ust. 1, najpóźniej w terminie trzech dni od daty przyjęcia decyzji o zakazie lub ograniczeniu wykonywania działalności zawodowej w jej pełnym lub częściowym zakresie przez danego specjalistę. Informacje te ograniczają się do następujących danych:

- a) tożsamość specjalisty;
- b) zawód;
- c) informacje o organie lub sądzie krajowym wydającym decyzję o ograniczeniu lub zakazie;
- d) zakres ograniczenia lub zakazu; oraz
- e) okres, przez jaki obowiązuje ograniczenie lub zakaz.

3. Właściwe organy państwa członkowskiego informują właściwe organy wszystkich pozostałych państw członkowskich poprzez ostrzeżenie w systemie IMI najpóźniej w terminie trzech dni od daty wydania decyzji sądowej o tożsamości specjalistów, którzy zwrócili się z wnioskiem o uznanie kwalifikacji na mocy niniejszej dyrektywy i którzy, jak

później ustalił to sąd, posłużyli się w tym kontekście fałszywymi dokumentami potwierdzającymi posiadanie kwalifikacji.

4. Na użytek wymiany informacji, o których mowa w ust. 1 i 3, dane osobowe przetwarza się zgodnie z dyrektywami 95/46/WE i 2002/58/WE. Komisja przetwarza dane osobowe zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 45/2001.

5. Właściwe organy wszystkich państw członkowskich są bezzwłocznie informowane o tym, że wygasł zakaz lub ograniczenie, o których mowa w ust. 1. W tym celu od właściwego organu państwa członkowskiego, który dostarcza informacje zgodnie z ust. 1, wymaga się również informacji o terminie wygaśnięcia ograniczenia lub zakazu oraz o wszelkich późniejszych zmianach tego terminu.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby specjaliści, których dotyczą ostrzeżenia wysłane do innych państw członkowskich, byli informowani na piśmie o decyzjach w sprawie ostrzeżeń w momencie wysłania tych ostrzeżeń, aby mogli odwoływać się na mocy prawa krajowego od decyzji lub wnioskować o jej sprostowanie oraz aby mieli dostęp do środków prawnych w odniesieniu do wszelkich szkód wyrządzonych na skutek fałszywych ostrzeżeń wysłanych do innych państw członkowskich, przy czym w takich przypadkach w decyzji w sprawie ostrzeżenia zastrzega się, że jest ona przedmiotem postępowania wszczętego przez specjalistę.

7. Dane dotyczące ostrzeżeń mogą być przetwarzane w systemie IMI wyłącznie przez okres ich ważności. Ostrzeżenia usuwa się w ciągu trzech dni od dnia wydania decyzji o odwołaniu lub od dnia wygaśnięcia ograniczenia lub zakazu, o których mowa w ust. 1.

8. Komisja przyjmuje akty wykonawcze w celu stosowania mechanizmu ostrzegania. Te akty wykonawcze zawierają przepisy dotyczące organów uprawnionych do wysyłania lub przyjmowania ostrzeżeń oraz wycofywania i zamykania ostrzeżeń oraz środków mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa przetwarzania danych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 58 ust. 2.

Artykuł 57

136

Centralny internetowy dostęp do informacji

1. Państwa członkowskie zapewniają dostępność w internecie za pośrednictwem pojedynczych punktów kontaktowych, o których mowa w art. 6 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym¹³⁷, i regularną aktualizację:

- a) wykazu zawodów regulowanych w państwie członkowskim, w tym danych kontaktowych właściwych organów ds. poszczególnych zawodów regulowanych i danych kontaktowych ośrodków wsparcia, o których mowa w art. 57b;
- b) wykazu zawodów, dla których dostępna jest europejska legitymacja zawodowa, informacji na temat funkcjonowania takiej legitymacji, w tym wszystkich powiązanych

opłat należnych od osób wykonujących dany zawód, oraz właściwych organów zajmujących się jej wydawaniem;

c) wykazu wszystkich zawodów, do których państwo członkowskie stosuje art. 7 ust. 4, w ramach krajowych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych;

d) wykazu rodzajów kształcenia i szkolenia regulowanego oraz rodzajów kształcenia o specjalnym programie, o których mowa w art. 11 lit. c) ppkt (ii);

e) informacji o wymogach i procedurach, o których mowa w art. 7, 50, 51 i 53 w odniesieniu do zawodów regulowanych w danym państwie członkowskim, w tym wszystkich powiązanych opłat należnych od obywateli oraz dokumentów, które muszą oni przedłożyć właściwym organom;

f) informacji na temat sposobu odwoływania się zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi od decyzji właściwych organów przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje, o których mowa w ust. 1, były udzielane w sposób jasny i zrozumiały dla użytkowników, były łatwo dostępne na odległość i drogą elektroniczną oraz aby były aktualizowane.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby na wszelkie wnioski o udzielenie informacji kierowane do pojedynczych punktów kontaktowych odpowiadano jak najszybciej.

4. Państwa członkowskie i Komisja podejmują środki wspierające, aby zachęcić pojedyncze punkty kontaktowe do udostępniania informacji wymienionych w ust. 1 w innych językach urzędowych Unii. Nie ma to wpływu na ustawodawstwo państw członkowskich dotyczące stosowania języków na ich terytoriach.

5. Na użytek wdrażania przepisów ust. 1, 2 i 4 państwa członkowskie współpracują ze sobą oraz z Komisją.

Artykuł 57a

138

Procedury przeprowadzane drogą elektroniczną

1. Państwa członkowskie zapewniają możliwość łatwego spełnienia wszystkich wymogów, przeprowadzenia procedur i dopełnienia formalności związanych z kwestiami objętymi zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, na odległość i drogą elektroniczną, za pośrednictwem odpowiedniego pojedynczego punktu kontaktowego lub odpowiednich właściwych organów. Nie stanowi to przeszkody dla właściwych organów państw członkowskich w zwróceniu się z wnioskiem o poświadczony kopie na późniejszym etapie w razie uzasadnionych wątpliwości i gdy jest to absolutnie niezbędne.

2. Ust. 1 nie ma zastosowania do przeprowadzania stażu adaptacyjnego lub testu umiejętności.

3. Jeżeli uzasadnione jest wymaganie przez państwa członkowskie zaawansowanego podpisu elektronicznego, zgodnie z definicją w art. 2 pkt 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 1999/93/WE z dnia 13 grudnia 1999 r. w sprawie wspólnotowych ram w zakresie

podpisów elektronicznych ¹³⁹ , w celu przeprowadzenia procedur, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, państwa członkowskie akceptują podpisy elektroniczne zgodnie z decyzją Komisji 2009/767/WE z dnia 16 października 2009 r. ustanawiającą środki ułatwiające korzystanie z procedur realizowanych drogą elektroniczną poprzez pojedyncze punkty kontaktowe zgodnie z dyrektywą 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącą usług na rynku wewnętrznym ¹⁴⁰ oraz zapewniają środki techniczne do przetwarzania dokumentów z zaawansowanym podpisem elektronicznym w formatach określonych w decyzji Komisji 2011/130/UE z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymagań dotyczących transgranicznego przetwarzania dokumentów podpisanych elektronicznie przez właściwe organy zgodnie z dyrektywą 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącą usług na rynku wewnętrznym ¹⁴¹ .

4. Wszystkie procedury przeprowadza się zgodnie z art. 8 dyrektywy 2006/123/WE dotyczącym pojedynczych punktów kontaktowych. Bieg terminów proceduralnych, określonych w art. 7 ust. 4 i art. 51 niniejszej dyrektywy, rozpoczyna się w momencie złożenia przez obywatela wniosku lub brakującego dokumentu w pojedynczym punkcie kontaktowym lub bezpośrednio odpowiedniemu właściwemu organowi. Wniosku o poświadczono kopie, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, nie uznaje się za wniosek o brakujące dokumenty.

Artykuł 57b

¹⁴²

Ośrodki wsparcia

1. Każde państwo członkowskie wyznacza nie później niż do dnia 18 stycznia 2016 r. ośrodek wsparcia, którego zadaniem jest udzielanie obywatelom, jak i ośrodkom wsparcia w innych państwach członkowskich, pomocy w zakresie uznawania kwalifikacji zawodowych przewidzianego w niniejszej dyrektywie, w tym informacji na temat przepisów krajowych regulujących zawody oraz ich wykonywanie, na temat ustawodawstwa socjalnego i w stosownych przypadkach zasad etyki zawodowej.

2. Ośrodki wsparcia w przyjmujących państwach członkowskich pomagają obywatelom w korzystaniu z praw przyznanych im na podstawie niniejszej dyrektywy, w stosownych przypadkach we współpracy z ośrodkiem wsparcia w rodzimym państwie członkowskim oraz właściwymi organami i pojedynczymi punktami kontaktowymi w przyjmującym państwie członkowskim.

3. Każdy właściwy organ w rodzimym lub przyjmującym państwie członkowskim jest zobowiązany do pełnej współpracy z ośrodkiem wsparcia w przyjmującym państwie członkowskim i, w stosownych przypadkach, w rodzimym państwie członkowskim oraz do udzielania takim ośrodkom na ich wniosek wszystkich istotnych informacji na temat indywidualnych przypadków, z zastrzeżeniem przepisów o ochronie danych zgodnie z dyrektywami 95/46/WE i 2002/58/WE.

4. Ośrodki wsparcia udzielają Komisji na jej wniosek informacji na temat rozwiązania spraw, którymi się zajmują, w terminie dwóch miesięcy od otrzymania takiego wniosku.

Artykuł 57c

143

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 3 ust. 2 akapit trzeci, art. 20, art. 21 ust. 6 akapit drugi, art. 21a ust. 4, art. 25 ust. 5, art. 26 akapit drugi, art. 31 ust. 2 akapit drugi, art. 34 ust. 2 akapit drugi, art. 35 ust. 4 i 5, art. 38 ust. 1 akapit drugi, art. 40 ust. 1 akapit trzeci, art. 44 ust. 2 akapit drugi, art. 49a ust. 4 i art. 49b ust. 4, powierza się Komisji na okres pięciu lat od dnia 17 stycznia 2014 r.. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu pięciu lat. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone

na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 3 ust. 2 akapit trzeci, art. 20, art. 21 ust. 6 akapit drugi, art. 21a ust. 4, art. 25 ust. 5, art. 26 akapit drugi, art. 31 ust. 2 akapit drugi, art. 34 ust. 2 akapit drugi, art. 35 ust. 4 i 5, art. 38 ust. 1 akapit drugi, art. 40 ust. 1 akapit trzeci, art. 44 ust. 2 akapit drugi, art. 49a ust. 4 i art. 49b ust. 4, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 3 ust. 2 akapit trzeci, art. 20, art. 21 ust. 6 akapit drugi, art. 21a ust. 4, art. 25 ust. 5, art. 26 akapit drugi, art. 31 ust. 2 akapit drugi, art. 34 ust. 2 akapit drugi, art. 35 ust. 4 i 5, art. 38 ust. 1 akapit drugi, art. 40 ust. 1 akapit trzeci, art. 44 ust. 2 akapit drugi, art. 49a ust. 4 i art. 49b ust. 4 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub gdy przed upływem tego terminu zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 58

144

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga Komitet ds. Uznawania Kwalifikacji Zawodowych. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 59

145

Przejrzystość

1. Do dnia 18 stycznia 2016 r. państwa członkowskie przekazują Komisji wykaz występujących na ich terytorium zawodów regulowanych, wyszczególniający rodzaje działalności składające się na dany zawód, oraz wykaz rodzajów kształcenia i szkolenia regulowanego i rodzajów kształcenia o specjalnym programie, o których mowa w art. 11 lit. c) ppkt (ii). Każda zmiana wprowadzona w tych wykazach jest również bez zbędnej zwłoki zgłaszana Komisji. Komisja ustanawia i prowadzi ogólnodostępną bazę danych dotyczących zawodów regulowanych, zawierającą ogólny opis rodzajów działalności składających się na dany zawód.
2. Do dnia 18 stycznia 2016 r. państwa członkowskie przekazują Komisji wykaz zawodów, w odniesieniu do których przeprowadzenie wstępnego sprawdzenia kwalifikacji jest niezbędne na mocy art. 7 ust. 4. Państwa członkowskie przedstawiają Komisji szczegółowe uzasadnienie umieszczenia w tym wykazie każdego z tych zawodów.
3. Państwa członkowskie sprawdzają, czy wymogi, zgodnie z którymi w ramach ich systemu prawnego dostęp do zawodu lub jego wykonywanie, w tym korzystanie z tytułów zawodowych oraz działalność zawodowa dozwolona na podstawie takich tytułów, i o których mowa w niniejszym artykule jako o "wymogach", są możliwe tylko dla osób posiadających określone kwalifikacje zawodowe, są zgodne z następującymi zasadami:
  - a) wymogi nie mogą prowadzić do bezpośredniej ani pośredniej dyskryminacji ze względu na obywatelstwo lub miejsce zamieszkania;
  - b) wymogi muszą być uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego;
  - c) wymogi muszą być odpowiednie dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonego celu i nie mogą wykraczać poza to, co niezbędne do osiągnięcia tego celu.
4. Ust. 1 ma również zastosowanie do zawodów regulowanych w danym państwie członkowskim przez stowarzyszenie lub organizację w rozumieniu art. 3 ust. 2 oraz wszelkich wymogów związanych z członkostwem w tych stowarzyszeniach lub organizacjach.
5. Do dnia 18 stycznia 2016 r. państwa członkowskie przedstawiają Komisji informacje na temat wymogów, które zamierzają utrzymać, oraz powody uznania tych wymogów za zgodne z ust. 3. Państwa członkowskie przedstawiają informacje na temat wymogów, które wprowadziły w późniejszym terminie, i powody uznania tych wymogów za zgodne z ust. 3, w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia środka.

6. Do dnia 18 stycznia 2016 r., a następnie co dwa lata, państwa członkowskie przekazują również Komisji sprawozdanie dotyczące wymogów, które zostały zniesione lub złagodzone.

7. Komisja przekazuje sprawozdania, o których mowa w ust. 6, pozostałym państwom członkowskich, które przedstawiają swoje uwagi w terminie sześciu miesięcy. W tym samym okresie sześciu miesięcy Komisja przeprowadza konsultacje z zainteresowanymi stronami, w tym z przedstawicielami zainteresowanych grup zawodowych.

8. Komisja przedkłada sprawozdanie zbiorcze sporządzone na podstawie informacji przekazanych przez państwa członkowskie grupie koordynatorów ustanowionej na podstawie decyzji Komisji 2007/172/WE z dnia 19 marca 2007 r. ustanawiającej grupę koordynatorów ds. uznawania kwalifikacji zawodowych¹⁴⁶, która może przedstawić uwagi.

9. W świetle uwag przewidzianych w ust. 7 i 8 Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie do dnia 18 stycznia 2016 r. swoje ustalenia końcowe, którym towarzyszą w stosownych przypadkach wnioski dotyczące przyszłych inicjatyw.

TYTUŁ VI

INNE PRZEPISY

Artykuł 60

¹⁴⁷

Sprawozdania

1. Od dnia 20 października 2007 r. Państwa Członkowskie przekazują Komisji co dwa lata sprawozdanie ze stosowania wprowadzonego systemu. Poza ogólnymi uwagami, sprawozdanie to zawiera statystyczne podsumowanie podjętych decyzji oraz opis podstawowych problemów wynikających ze stosowania niniejszej dyrektywy.

Od dnia 18 stycznia 2016 r. statystyczne podsumowanie podjętych decyzji, o którym mowa w akapicie pierwszym, zawiera szczegółowe informacje o liczbie i rodzajach decyzji przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą, w tym o rodzajach decyzji o przyznaniu dostępu częściowego przyjętych przez właściwe organy zgodnie z art. 4f, oraz opis podstawowych problemów wynikających ze stosowania niniejszej dyrektywy.

2. Komisja opublikuje sprawozdanie w sprawie wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 18 stycznia 2019 r., a następnie co pięć lat.

W pierwszym z tych sprawozdań szczególna uwaga zostanie zwrócona na nowe elementy wprowadzone w niniejszej dyrektywie, a zwłaszcza zostaną rozważone następujące kwestie:

- a) funkcjonowanie europejskiej legitymacji zawodowej;

- b) aktualizacja wiedzy, umiejętności i kompetencji w przypadku zawodów objętych przepisami tytułu III rozdział III, w tym wykazu kompetencji, o których mowa w art. 31 ust. 7;
- c) funkcjonowanie wspólnych ram kształcenia oraz wspólnych testów kształcenia;
- d) wyniki specjalnego programu podwyższania kwalifikacji na mocy rumuńskich przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych dotyczących osób posiadających dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji, o których mowa w art. 33a, a także osób posiadających dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji na poziomie pomaturalnym, w celu zbadania konieczności przeglądu obowiązujących przepisów regulujących system praw nabytych mający zastosowanie do rumuńskich dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji do wykonywania zawodu pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną.

Państwa członkowskie przekazują wszystkie informacje niezbędne do opracowania sprawozdania.

Artykuł 61

148

Klauzula odstępowstwa

W przypadku gdy stosowanie jednego z przepisów niniejszej dyrektywy przez Państwo Członkowskie napotyka na poważne trudności w określonej dziedzinie, Komisja wraz z tym państwem dokonują wspólnej analizy tych trudności.

W stosownych przypadkach Komisja przyjmuje akt wykonawczy, aby zezwolić zainteresowanemu państwu członkowskiemu na odstępowstwo od odpowiednich przepisów przez określony czas.

Artykuł 62

Uchylenie

Dyrektywy 77/452/EWG, 77/453/EWG, 78/686/EWG, 78/687/EWG, 78/1026/EWG, 78/1027/EWG, 80/154/EWG, 80/155/EWG, 85/384/EWG, 85/432/EWG, 85/433/EWG, 89/48/EWG, 92/51/EWG, 93/16/EWG i 1999/42/WE uchyla się ze skutkiem od dnia 20 października 2007 r. Odesłania do uchylonych dyrektyw będą rozumie się odesłania do niniejszej dyrektywy, przy czym uchylenie nie wpływa na ważność aktów przyjętych na podstawie tych dyrektyw.

Artykuł 63

Transpozycja

Państwa Członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne konieczne dla wykonania niniejszej dyrektywy przed dniem 20 października 2007 r. Niezwłocznie informują one o tym Komisję.

Środki przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odesłanie do niniejszej dyrektywy lub odesłanie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odesłania określone są przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 64

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 65

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 7 września 2005 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

J. BORRELL FONTELLES

Przewodniczący

W imieniu Rady

C. CLARKE

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK I

Lista stowarzyszeń lub organizacji zawodowych, które spełniają warunki art. 3 ust. 2 IRLANDIA⁽¹⁾

1. The Institute of Chartered Accountants in Ireland⁽²⁾
2. The Institute of Certified Public Accountants in Ireland⁽²⁾
3. The Association of Certified Accountants⁽²⁾
4. Institution of Engineers of Ireland
5. Irish Planning Institute

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

1. Institute of Chartered Accountants in England and Wales
2. Institute of Chartered Accountants of Scotland
3. Institute of Chartered Accountants in Ireland
4. Chartered Association of Certified Accountants
5. Chartered Institute of Loss Adjusters
6. Chartered Institute of Management Accountants
7. Institute of Chartered Secretaries and Administrators
8. Chartered Insurance Institute
9. Institute of Actuaries
10. Faculty of Actuaries
11. Chartered Institute of Bankers
12. Institute of Bankers in Scotland
13. Royal Institution of Chartered Surveyors
14. Royal Town Planning Institute
15. Chartered Society of Physiotherapy
16. Royal Society of Chemistry
17. British Psychological Society
18. Library Association
19. Institute of Chartered Foresters
20. Chartered Institute of Building
21. Engineering Council
22. Institute of Energy
23. Institution of Structural Engineers
24. Institution of Civil Engineers

25. Institution of Mining Engineers
26. Institution of Mining and Metallurgy
27. Institution of Electrical Engineers
28. Institution of Gas Engineers
29. Institution of Mechanical Engineers
30. Institution of Chemical Engineers
31. Institution of Production Engineers
32. Institution of Marine Engineers
33. Royal Institution of Naval Architects
34. Royal Aeronautical Society
35. Institute of Metals
36. Chartered Institution of Building Services Engineers
37. Institute of Measurement and Control
38. British Computer Society

⁽¹⁾ Obywatele Irlandii są również członkami następujących stowarzyszeń lub organizacji na terytorium Zjednoczonego Królestwa:

Institute of Chartered Accountants in England and Wales

Institute of Chartered Accountants of Scotland

Institute of Actuaries

Faculty of Actuaries

The Chartered Institute of Management Accountants

Institute of Chartered Secretaries and Administrators

Royal Town Planning Institute

Royal Institution of Chartered Surveyors

Chartered Institute of Building.

⁽²⁾ Dotyczy jedynie działalności biegłych rewidentów.

ZAŁĄCZNIK II

¹⁴⁹ (skreślony).

ZAŁĄCZNIK III

150

(skreślony).

ZAŁĄCZNIK IV

Rodzaje działalności związane z kategoriami doświadczenia zawodowego, o których mowa w art. 17, 18 i 19

grafika

ZAŁĄCZNIK V

¹⁵¹ **Uznawanie na podstawie koordynacji minimalnych wymogów w zakresie kształcenia**

grafika

ZAŁĄCZNIK VI

¹⁵² **Prawa nabyte właściwe dla zawodów, które podlegają systemowi uznawania na podstawie koordynacji minimalnych wymogów w zakresie kształcenia**

grafika

ZAŁĄCZNIK VII

¹⁵³ **Dokumenty i świadectwa, które mogą być wymagane zgodnie z art. 50 ust. 1**

1. *Dokumenty*

a) Dokument potwierdzający obywatelstwo danej osoby.

b) Kopie poświadczeń kwalifikacji zawodowych lub dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji uprawniających do wykonywania danego zawodu oraz, gdzie to konieczne, zaświadczenie o doświadczeniu zawodowym danej osoby.

Właściwe organy przyjmującego Państwa Członkowskiego mogą wezwać wnioskodawcę do przedstawienia informacji dotyczących jego kształcenia w

koniecznym zakresie, w celu ustalenia potencjalnych istotnych różnic z wymaganym kształceniem krajowym, jak określono w art. 14. W przypadku gdy wnioskodawca nie jest w stanie przedstawić takich informacji, właściwe organy przyjmującego Państwa Członkowskiego zwracają się do ośrodka informacji, właściwych organów lub innej odpowiedniej instytucji w rodzimym Państwie Członkowskim.

c) W przypadkach określonych w art. 16 świadectwo dotyczące charakteru i czasu trwania działalności wydane przez właściwy organ lub instytucję w rodzimym Państwie Członkowskim lub Państwie Członkowskim, z którego dana osoba przybywa.

d) W przypadku gdy właściwe organy przyjmującego Państwa Członkowskiego uzależniają podjęcie zawodu regulowanego od przedłożenia dowodów nieskazitelnego charakteru lub reputacji wnioskodawców lub że nie ogłoszono wobec nich upadłości lub nie zawieszono im prawa do wykonywania działalności bądź zakazano im wykonywania zawodu z powodu poważnego wykroczenia zawodowego lub przestępstwa, państwo to przyjmuje jako wystarczający dowód w stosunku do obywateli Państw Członkowskich, którzy zamierzają wykonywać ten zawód na terytorium tego Państwa Członkowskiego, przedłożenie dokumentów, z których wynika, że wszystkie te wymogi są spełnione, wydanych przez właściwe organy w rodzimym Państwie Członkowskim lub w Państwie Członkowskim, z którego osoba ta przybywa. Organy te muszą przedstawić takie wymagane dokumenty w ciągu dwóch miesięcy.

W przypadku gdy właściwe organy rodzimego Państwa Członkowskiego lub Państwa Członkowskiego, z którego dana osoba przybywa, nie wydają dokumentów, o których mowa w akapicie pierwszym, mogą one być zastąpione przysięgą lub - w państwach gdzie nie istnieje forma przysięgi - ślubowaniem złożonym przez wnioskodawcę przed właściwym organem sądowym lub administracyjnym lub, gdzie stosowne, przed notariuszem lub upoważnionym organem zawodowym w rodzimym Państwie Członkowskim lub w Państwie Członkowskim, z którego dana osoba przybywa; wyżej wymienione organy lub notariusz powinny wydać zaświadczenie stwierdzające autentyczność przysięgi lub ślubowania.

e) Jeżeli przyjmujące Państwo Członkowskie wymaga od swoich obywateli, zamierzających podjąć zawód regulowany, dokumentu dotyczącego stanu zdrowia fizycznego lub psychicznego, to Państwo Członkowskie uznaje jako wystarczający dowód dokument wymagany w rodzimym Państwie Członkowskim. W przypadku gdy rodzime Państwo Członkowskie nie wydaje takich dokumentów, przyjmujące Państwo Członkowskie uzna świadectwo wydane przez właściwe organy takiego Państwa. W takim przypadku właściwe organy rodzimego Państwa Członkowskiego muszą przedstawić wymagany dokument w ciągu dwóch miesięcy.

f) Jeżeli przyjmujące Państwo Członkowskie wymaga od swoich obywateli, zamierzających podjąć zawód regulowany, dostarczenia:

– dokumentu stwierdzającego sytuację finansową wnioskodawcy,

– dokumentu stwierdzającego, że wnioskodawca jest ubezpieczony od ryzyka finansowego wynikającego z jego obowiązków zawodowych zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi obowiązującymi w przyjmującym Państwie Członkowskim dotyczącymi warunków i zakresu ubezpieczenia,

takie Państwo Członkowskie przyjmuje za wystarczający dowód poświadczenie tego wydane przez banki i towarzystwa ubezpieczeniowe innego Państwa Członkowskiego.

g) Jeżeli państwo członkowskie stosuje taki wymóg wobec swoich obywateli, zaświadczenie potwierdzające, że dana osoba nie została tymczasowo lub ostatecznie zawieszona w wykonywaniu zawodu lub o niekaralności.

2. Zaświadczenia

W celu ułatwienia stosowania przepisów tytułu III rozdział III niniejszej dyrektywy Państwa Członkowskie mogą nakazać, aby oprócz dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji, osoby, które spełniają wymagane warunki co do wykształcenia, musiały przedstawić świadectwo wydane przez właściwe organy rodzimego Państwa Członkowskiego, stwierdzające, że dany dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji jest dokumentem objętym niniejszą dyrektywą.

¹ Dz.U. L 181 E z 30.7.2002, str. 183.

² Dz.U. C 61 z 14.3.2003, str. 67.

³ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 11 lutego 2004 r. (Dz.U. C 97 E z 22.4.2004, str. 230), wspólne stanowisko Rady z dnia 21 grudnia 2004 r. (Dz.U. C 58 E z 8.3.2005, str. 1) oraz stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 11 maja 2005 r. (dotychczas niepublikowane w Dzienniku Urzędowym). Decyzja Rady z dnia 6 czerwca 2005 r.

⁴ Motyw 4 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.93.28).

⁵ Dz.U. L 178 z 17.7.2000, str. 1.

⁶ Dz.U. L 19 z 24.1.1989, str. 16. Dyrektywa zmieniona dyrektywą 2001/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 206 z 31.7.2001, str. 1).

⁷ Dz.U. L 209 z 24.7.1992, str. 25. Dyrektywa ostatnio zmieniona decyzją Komisji 2004/108/WE (Dz.U. L 32 z 5.2.2004, str. 15).

⁸ Dz.U. L 201 z 31.7.1999, str. 77.

⁹ Dz.U. L 176 z 15.7.1977, str. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona Aktem Przystąpienia z 2003 roku.

¹⁰ Dz.U. L 176 z 15.7.1977, str. 8. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2001/19/WE.

¹¹ Dz.U. L 233 z 24.8.1978, str. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona Aktem Przystąpienia z 2003 roku.

¹² Dz.U. L 233 z 24.8.1978, str. 10. Dyrektywa ostatnio zmieniona Aktem Przystąpienia z 2003 roku.

- ¹³⁾ Dz.U. L 362 z 23.12.1978, str. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2001/19/WE.
- ¹⁴⁾ Dz.U. L 362 z 23.12.1978, str. 7. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2001/19/WE.
- ¹⁵⁾ Dz.U. L 33 z 11.2.1980, str. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona Aktem Przystąpienia z 2003 roku.
- ¹⁶⁾ Dz.U. L 33 z 11.2.1980, str. 8. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2001/19/WE.
- ¹⁷⁾ Dz.U. L 223 z 21.8.1985, str. 15. Dyrektywa ostatnio zmieniona Aktem Przystąpienia z 2003 roku.
- ¹⁸⁾ Dz.U. L 253 z 24.9.1985, str. 34. Dyrektywa zmieniona dyrektywą 2001/19/WE.
- ¹⁹⁾ Dz.U. L 253 z 24.9.1985, str. 37. Dyrektywa ostatnio zmieniona Aktem Przystąpienia z 2003 roku.
- ²⁰⁾ Dz.U. L 165 z 7.7.1993, str. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 284 z 31.10.2003, str. 1).
- ²¹⁾ Motyw 16 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.93.28).
- ²²⁾ Motyw 20 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.93.28).
- ²³⁾ Motyw 29 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.93.28).
- ²⁴⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, s. 23.
- ²⁵⁾ Motyw 39 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.93.28).
- ²⁶⁾ Dz.U. L 78 z 26.3.1977, str. 17. Dyrektywa ostatnio zmieniona Aktem Przystąpienia z 2003 roku.
- ²⁷⁾ Dz.U. L 77 z 14.3.1998, str. 36. Dyrektywa zmieniona Aktem Przystąpienia z 2003 roku.
- ²⁸⁾ Art. 1 zmieniony przez art. 1 pkt 1 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ²⁹⁾ Art. 2 ust. 1 zmieniony przez art. 1 pkt 2 lit. a) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ³⁰⁾ Art. 2 ust. 4 dodany przez art. 1 pkt 2 lit. b) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ³¹⁾ Art. 3 ust. 1 lit. f) zmieniona przez art. 1 pkt 3 lit. a) ppkt i) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ³²⁾ Art. 3 ust. 1 lit. g) zmieniona przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.93.28).
- ³³⁾ Art. 3 ust. 1 lit. h) zmieniona przez art. 1 pkt 3 lit. a) ppkt i) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ³⁴⁾ Art. 3 ust. 1 lit. j) dodana przez art. 1 pkt 3 lit. a) ppkt ii) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ³⁵⁾ Art. 3 ust. 1 lit. k) dodana przez art. 1 pkt 3 lit. a) ppkt ii) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ³⁶⁾ Art. 3 ust. 1 lit. l) dodana przez art. 1 pkt 3 lit. a) ppkt ii) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

- ³⁷ Art. 3 ust. 1 lit. m) dodana przez art. 1 pkt 3 lit. a) ppkt ii) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ³⁸ Art. 3 ust. 1 lit. n) dodana przez art. 1 pkt 3 lit. a) ppkt ii) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ³⁹ Art. 3 ust. 2 zmieniony przez art. 1 pkt 3 lit. b) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁴⁰ Art. 4 ust. 1 zmieniony przez art. 1 pkt 4 lit. a) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁴¹ Art. 4 ust. 3 dodany przez art. 1 pkt 4 lit. b) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁴² Art. 4a dodany przez art. 1 pkt 5 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁴³ Art. 4b dodany przez art. 1 pkt 5 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁴⁴ Art. 4c dodany przez art. 1 pkt 5 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁴⁵ Art. 4d dodany przez art. 1 pkt 5 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁴⁶ Art. 4e dodany przez art. 1 pkt 5 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁴⁷ Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31.
- ⁴⁸ Dz.U. L 201 z 31.7.2002, s. 37.
- ⁴⁹ Dz.U. L 8 z 12.1.2001, s. 1.
- ⁵⁰ Art. 4f dodany przez art. 1 pkt 5 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁵¹ Art. 5 ust. 1 lit. b) zmieniona przez art. 1 pkt 6 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁵² Art. 7 ust. 2 lit. d) zmieniona przez art. 1 pkt 7 lit. a) ppkt i) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁵³ Art. 7 ust. 2 lit. e) zmieniona przez art. 1 pkt 7 lit. a) ppkt i) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁵⁴ Art. 7 ust. 2 lit. f) dodana przez art. 1 pkt 7 lit. a) ppkt ii) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁵⁵ Art. 7 ust. 2 lit. g) dodana przez art. 1 pkt 7 lit. a) ppkt ii) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁵⁶ Art. 7 ust. 2a dodany przez art. 1 pkt 7 lit. b) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁵⁷ Art. 7 ust. 4 zmieniony przez art. 1 pkt 7 lit. c) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁵⁸ Art. 8 ust. 1 zmieniony przez art. 1 pkt 8 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁵⁹ Dz.U. L 145 z 13.6.1977, str. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2004/66/WE (Dz.U. L 168 z 1.5.2004, str. 35).

⁶⁰ Art. 10 lit. e) zmieniona przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).

⁶¹ Art. 11:- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.- zmieniony przez art. 1 pkt 9 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁶² Art. 11 lit. c) ppkt ii) zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.

⁶³ Art. 11 lit. d) zmieniona przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).

⁶⁴ Art. 11 lit. e) zmieniona przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).

⁶⁵ Art. 12 zmieniony przez art. 1 pkt 10 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁶⁶ Art. 13 zmieniony przez art. 1 pkt 11 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁶⁷ Art. 14 zmieniony przez art. 1 pkt 12 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁶⁸ Art. 15 skreślony przez art. 1 pkt 13 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁶⁹ Art. 17 ust. 1 lit. c) zmieniona przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).

⁷⁰ Art. 20:- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.- zmieniony przez art. 1 pkt 14 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁷¹ Art. 21 ust. 4 zmieniony przez art. 1 pkt 15 lit. a) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁷² Art. 21 ust. 6:- zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r.

(Dz.U.U.E.L.08.93.28).- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.- zmieniony przez art. 1 pkt 15 lit. b) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20

listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁷³ Art. 21 ust. 7 skreślony przez art. 1 pkt 15 lit. c) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁷⁴ Art. 21a dodany przez art. 1 pkt 16 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁷⁵ Art. 22 zmieniony przez art. 1 pkt 17 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁷⁶ Art. 23 ust. 5 zmieniony przez art. 15 Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Chorwacji oraz dostosowań w Traktacie o Unii Europejskiej, Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktacie ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Dz.U.U.E.L.12.112.21) z dniem 1 lipca 2013 r.

⁷⁷ Art. 23 ust. 6 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).

⁷⁸ Art. 23a dodany przez art. 1 dyrektywy Rady nr 2006/100/WE z dnia 20 listopada 2006 r. (Dz.U.U.E.L.06.363.141) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 1 stycznia 2007 r.

⁷⁹ Art. 24 ust. 2 zmieniony przez art. 1 pkt 18 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁸⁰ Art. 25 ust. 1 zmieniony przez art. 1 pkt 19 lit. a) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁸¹ Art. 25 ust. 3a dodany przez art. 1 pkt 19 lit. b) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁸² Art. 25 ust. 5:- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.- zmieniony przez art. 1 pkt 19 lit. c) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁸³ Art. 26:- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.- zmieniony przez art. 1 pkt 20 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁸⁴ Art. 27 ust. 2a dodany przez art. 1 pkt 21 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁸⁵ Art. 28 ust. 1 zmieniony przez art. 1 pkt 22 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁸⁶ Art. 31 zmieniony przez art. 1 pkt 23 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

⁸⁷ Art. 31 ust. 2:- zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.

- ⁸⁸ Art. 31 ust. 3 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).
- ⁸⁹ Art. 31 ust. 6 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).
- ⁹⁰ Art. 33 ust. 2 skreślony przez art. 1 pkt 24 lit. a) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁹¹ Art. 33 ust. 3 zmieniony przez art. 1 pkt 24 lit. b) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁹² Art. 33a:- dodany przez art. 1 dyrektywy Rady nr 2006/100/WE z dnia 20 listopada 2006 r. (Dz.U.U.E.L.06.363.141) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 1 stycznia 2007 r.- zmieniony przez art. 1 pkt 25 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁹³ Art. 34 ust. 2:- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.- zmieniony przez art. 1 pkt 26 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁹⁴ Art. 34 ust. 3 lit. a) zmieniona przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).
- ⁹⁵ Art. 34 ust. 3 lit. b) zmieniona przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).
- ⁹⁶ Art. 34 ust. 3 lit. d) zmieniona przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).
- ⁹⁷ Art. 35 zmieniony przez art. 1 pkt 27 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ⁹⁸ Art. 35 ust. 2 zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.
- ⁹⁹ Art. 37 ust. 1:- zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).- zmieniony przez art. 1 dyrektywy Rady nr 2006/100/WE z dnia 20 listopada 2006 r. (Dz.U.U.E.L.06.363.141) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 1 stycznia 2007 r.
- ¹⁰⁰ Art. 37 ust. 3 dodany przez art. 1 pkt 28 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹⁰¹ Art. 37 ust. 4 dodany przez art. 1 pkt 28 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹⁰² Art. 38 ust. 1:- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.- zmieniony przez art. 1 pkt 29 lit. a) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹⁰³ Art. 38 ust. 3 zmieniony przez art. 1 pkt 29 lit. b) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

¹⁰⁴ Art. 40 zmieniony przez art. 1 pkt 30 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

¹⁰⁵ Art. 40 ust. 1:- zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.93.28).- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.

¹⁰⁶ Art. 41 ust. 1 zmieniony przez art. 1 pkt 31 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

¹⁰⁷ Art. 43 ust. 1 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.93.28).

¹⁰⁸ Art. 43 ust. 1a dodany przez art. 1 pkt 32 lit. a) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

¹⁰⁹ Art. 43 ust. 3 skreślony przez art. 1 pkt 32 lit. b) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

¹¹⁰ Art. 43 ust. 4 zmieniony przez art. 1 pkt 32 lit. c) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

¹¹¹ Art. 43a dodany przez art. 1 dyrektywy Rady nr 2006/100/WE z dnia 20 listopada 2006 r. (Dz.U.UE.L.06.363.141) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 1 stycznia 2007 r.

¹¹² Art. 43b dodany przez art. 15 Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Chorwacji oraz dostosowań w Traktacie o Unii Europejskiej, Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktacie ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Dz.U.UE.L.12.112.21) z dniem 1 lipca 2013 r.

¹¹³ Art. 44 ust. 2:- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.- zmieniony przez art. 1 pkt 33 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

¹¹⁴ Art. 45 ust. 2 zmieniony przez art. 1 pkt 34 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

¹¹⁵ Art. 45 ust. 3 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.93.28).

¹¹⁶ Art. 46 zmieniony przez art. 1 pkt 35 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

¹¹⁷ Art. 47 zmieniony przez art. 1 pkt 36 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

¹¹⁸ Art. 49 ust. 1 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.93.28).

¹¹⁹ Art. 49 ust. 1a dodany przez art. 1 pkt 37 lit. a) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.UE.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

¹²⁰ Art. 49 ust. 2 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.UE.L.08.93.28).

- ¹²¹ Art. 49 ust. 2 lit. ba) dodana przez art. 1 dyrektywy Rady nr 2013/25/UE z dnia 13 maja 2013 r. (Dz.U.U.E.L.13.158.368) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 1 lipca 2013 r.
- ¹²² Art. 49 ust. 3 dodany przez art. 1 pkt 37 lit. b) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹²³ Rozdział 3A dodany przez art. 1 pkt 38 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹²⁴ Dz.U. C 111 z 6.5.2008, s. 1.
- ¹²⁵ Art. 50 ust. 3a dodany przez art. 1 pkt 39 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹²⁶ Art. 50 ust. 3b dodany przez art. 1 pkt 39 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹²⁷ Art. 51 ust. 2 zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28).
- ¹²⁸ Art. 52 ust. 3 dodany przez art. 1 pkt 40 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹²⁹ Art. 53 zmieniony przez art. 1 pkt 41 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹³⁰ Art. 55a dodany przez art. 1 pkt 42 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹³¹ Tytuł tytułu V zmieniony przez art. 1 pkt 43 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹³² Art. 56 ust. 2 zmieniony przez art. 1 pkt 44 lit. a) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹³³ Art. 56 ust. 2a dodany przez art. 1 pkt 44 lit. b) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹³⁴ Art. 56 ust. 4 zmieniony przez art. 1 pkt 44 lit. c) dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹³⁵ Art. 56a dodany przez art. 1 pkt 45 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹³⁶ Art. 57 zmieniony przez art. 1 pkt 46 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹³⁷ Dz.U. L 376 z 27.12.2006, s. 36.
- ¹³⁸ Art. 57a dodany przez art. 1 pkt 47 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹³⁹ Dz.U. L 13 z 19.1.2000, s. 12.
- ¹⁴⁰ Dz.U. L 274 z 20.10.2009, s. 36.
- ¹⁴¹ Dz.U. L 53 z 26.2.2011, s. 66.
- ¹⁴² Art. 57b dodany przez art. 1 pkt 47 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.

- ¹⁴³ Art. 57c dodany przez art. 1 pkt 47 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹⁴⁴ Art. 58:- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia nr 1137/2008 z dnia 22 października 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.311.1) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 11 grudnia 2008 r.- zmieniony przez art. 1 pkt 48 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹⁴⁵ Art. 59 zmieniony przez art. 1 pkt 49 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹⁴⁶ Dz.U. L 79 z 20.3.2007, s. 38.
- ¹⁴⁷ Art. 60 zmieniony przez art. 1 pkt 50 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹⁴⁸ Art. 61 zmieniony przez art. 1 pkt 51 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹⁴⁹ Załącznik II skreślony przez art. 1 pkt 52 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹⁵⁰ Załącznik III skreślony przez art. 1 pkt 52 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.
- ¹⁵¹ Załącznik V:- zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28). Zmiany nie zostały naniesione na tekst.- zmieniony przez sprostowanie z dnia 24 października 2014 r. (Dz.U.U.E.L.2014.305.115/1). Zmiany nie zostały naniesione na tekst.- zmieniony przez komunikat Komisji w sprawie notyfikacji nazw dyplomów w dziedzinie architektury (Dz.U.U.E.C.06.3.12) z dniem 6 stycznia 2006 r. Zmiany nie zostały naniesione na tekst.- zmieniony przez art. 1 dyrektywy Rady nr 2006/100/WE z dnia 20 listopada 2006 r. (Dz.U.U.E.L.06.363.141) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 1 stycznia 2007 r. Zmiany nie zostały naniesione na tekst.- zmieniony przez komunikat Komisji z dnia 19 lipca 2007 r. w sprawie zgłoszenia nazw dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji lekarzy specjalistów i lekarzy ogólnych (Dz.U.U.E.C.07.165.13) z dniem 19 lipca 2007 r. Zmiany nie zostały naniesione na tekst.- zmieniony przez komunikat Komisji z dnia 19 lipca 2007 r. w sprawie zgłoszenia nazw dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji w zakresie wykonywania zawodu lekarza dentystry (Dz.U.U.E.C.07.165.18) z dniem 19 lipca 2007 r. Zmiany nie zostały naniesione na tekst.- zmieniony przez art. 1 rozporządzenia Komisji nr 213/2011 z dnia 3 marca 2011 r. (Dz.U.U.E.L.11.59.4) zmieniającego nin. dyrektywę z dniem 24 marca 2011 r. Zmiany nie zostały naniesione na tekst.- zmieniony przez art. 1 dyrektywy Rady nr 2013/25/UE z dnia 13 maja 2013 r. (Dz.U.U.E.L.13.158.368) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 1 lipca 2013 r. Zmiany nie zostały naniesione na tekst.
- ¹⁵² Załącznik VI:- zmieniony przez sprostowanie z dnia 4 kwietnia 2008 r. (Dz.U.U.E.L.08.93.28). Zmiany nie zostały naniesione na tekst.- zmieniony przez art. 1 dyrektywy Rady nr 2006/100/WE z dnia 20 listopada 2006 r. (Dz.U.U.E.L.06.363.141) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 1 stycznia 2007 r. Zmiany nie zostały naniesione na tekst.- zmieniony przez art. 1 dyrektywy Rady nr 2013/25/UE z dnia 13 maja 2013 r. (Dz.U.U.E.L.13.158.368) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 1 lipca 2013 r. Zmiany nie zostały naniesione na tekst.

¹⁵³ Załącznik 7 zmieniony przez art. 1 pkt 53 dyrektywy nr 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz.U.U.E.L.2013.354.132) zmieniającej nin. dyrektywę z dniem 17 stycznia 2014 r.